לציונות–לסוציאליזם–לאחוות עמים

יום ב', י"ח בטבת תשמ"ו, 30 בדצמבר 1985 / שנה מ"ג מס' 12924 / המחיר –.630 שקל כולל מע"מ

אחר חצות פרס: מרכז הטרור הבינ"ל בלוב;
אש"ף חושש מתקיפה בתימן או סודאן

„מרכז הטרור הבינ"ל נמצא כיום בלוב" — אמר אמש ראש־הממשלה בכנס היובל של העובדים הליברלים. פרס אמר כי מצער הדבר שמנהיגים ערביים נוסעים כיום להיפגש עם קדאפי שהוא אחד התופעות הנוראות בימינו.
אבו איאד (סלאח חלף) האיש השני בצמרת אש"ף אמר אמש כי בעקבות ההתקפות הטרוריסטיות בוינה וברומא, מצפה אש"ף שישראל תפגע יום במטרות פלשתיניות — ויתכן שהפעם יהיו המטרות בתימן ובסודאן. (ע"צ)

ישראל תגיב לאחר שתאתר האחראים לפיגוע:

החוטים מוליכים לאבו־נידאל בלוב

רבין בראיון לאנ.בי.סי: שמענו את הפצרות רייגן לגלות איפוק – אולם נעשה כל מה שחיוני לבטחוננו ● דובר מחלקת המדינה אישר את דברי שר־הבטחון בראיון כי אבו־נידאל, הפועל עתה בתמיכת לוב, הוא האחראי לטבח ● הממשלה שמעה אתמול דיווח מהרמטכ"ל וראש אמ"ן ● שרון והליכוד לוחצים על פרס שלא לעשות הבחנות בין אש"ף לאירגונים אחרים

מאת זאב בליצר, כתבנו בארה"ב וסוכנויות הידיעות

ישראל לא תנקוט בשום צעדי תגמול, עד שלא תהיה בטוחה איזה פלג פלשתינאי אחראי להתקפות בנמלי התעופה של רומא ווינה — אמרו אתמול גורמים ממשלתיים לכתב אי.פי. בירושלים. מקורות במשרד ראש הממשלה אמרו, כי פרס נתון בלחץ הניצים בממשלתו לבצע פעולת תגמול, אך הוא נזהר, מחשש שהדבר יפגע במאמצי השלום במזרח התיכון.

שר הבטחון יצחק רבין, שנשאל על הפצרת רייגן בישראל לנהוג באיפוק, ענה: „שמענו אותו" וסרב להגיב יותר.

גורם ממשלתי בכיר שתדרך כתבים זרים אמש, אמר כי כאשר תאתר ישראל את האחראי לפעולות, היא תנקוט בצעדים שאותם היא חושבת לנחוצים.

„איננו מתעלמים מהשיקולים שהעלו האמריקנים, אך כרגיל זו החלטה ישראלית ואני סבור שידידנו האמריקנים יודעים זאת", אמר הדובר.

לדבריו, מאמצי השלום ניזוקים יותר ע"י סובלנות כלפי הטרור מאשר ע"י מאמצים למחוץ אותו.

רבין לא מנקה את ערפאת

שר־הבטחון יצחק רבין אמר אמש, כי ארגונו של אבו־נידל אחראי כנראה להתקפות בסוף השבוע. עם זאת, לא חסך רבין אשמה מאש"ף ויאסר ערפאת, ואמר (סוף בעמוד 2)

פרחים במקום הקטל

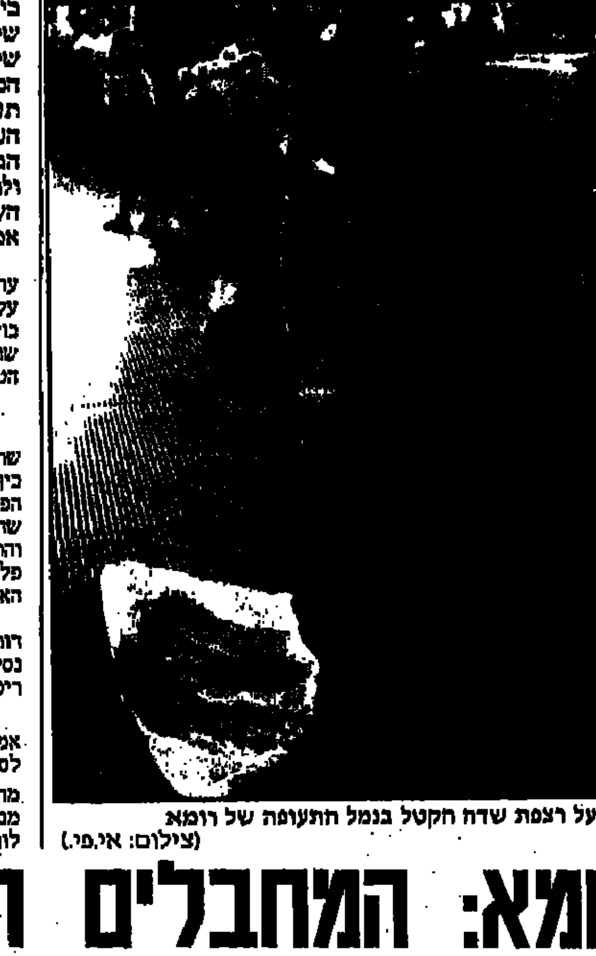

פרחים על רצפת שדה הקטל בנמל התעופה של רומא (צילום: אי.פי.)

מאת מוטי בסוק, כתב „על המשמר"

רה"מ ש. פרס הביע אתמול, בישיבת הממשלה, הערכה לתושיה ולאומץ של אנשי הבטחון של „אל־על", ביום שישי, בעת הפיגועים הרצחניים בשדות תעופה של רומא ווינה. רה"מ העריך כי גבורת אנשי הבטחון הביאה לפגיעה במחבלים ולתפיסתם. בישיבת הממשלה השתתפו גם הרמטכ"ל, ראש אמ"ן, ומפקד חיל האוויר.

הממשלה שמעה, בישיבתה כוועדת שרים לבטחון, דיווח מפורט על האירועים ליד דלפקי „אל־על" בוינה וברומא. הושמעו הערכות שונות בנושא האחריות של אירגוני הטרור השונים לפעולות הרצחניות.

שרון תוקף גישת המערך

השר שרון תקף את גישת רה"מ, שר הבטחון ושרי המערך, המבחינים בין אירגונו של נידאל, שביצע את הפיגועים בוינה וברומא, לבין אש"ף, שהתנער מפעולות אלו. שר־המסחר והתעשיה טען כי מדובר בטרור פלשתיני רצחני והיחס לכל האירגונים צריך להיות זהה.

יו"ר סיעת הליכוד בכנסת שרה דורון, דחתה גם היא אתמול כל נסיון להפריד בין אש"ף לבין הטרוריסטים הרוצחים בוינה וברומא.

ראש הממשלה שמעון פרס הזהיר אמש כי ישראל „נחושה בדעתה לא לסלוח, לא להיכנע או להתעלם מהארגון המתכנה אש"ף כל עוד הוא מבצע מעשי טרור". פרס הצביע על לוב, סוריה ולבנון כ„מרכזי הטרור".

על היום: מי מפחד ממורמונים ● עמוד 5 / 1985 במזרח התיכון ● עמוד 7
הוועה"פ הביע אמון בוועדה המרכזת החדשה ● עמוד 4
התנחלויות סוריות ברמה – בסיסי קומנדו? ● עמוד 4
נכי צה"ל יחסמו הכניסה למשרד הבטחון ● עמוד 16
מאסר לחשוד ברצח בפרשת הקרקעות ● עמוד 15
היום פיסגת פרס־תבורי על השלטון המקומי ● עמוד 4
הממשלה הקציבה 6 מיליון דולר לרשויות דרוזיות וערביות ● עמוד 3
בריה"מ תתייצב לימין סוריה נגד תוקפנות ישראלית ● עמוד 2

גזר־דין בקהיר

מאסר עולם שנגזר על החייל המצרי, אשר רצח את שבעת התיירים הישראלים בראס־בורקה שבסיני מוכיח כי המערכת המשפטית המצרית עמדה איתנה מול הלחץ של חוגי האופוזיציה, שניסו לתאר את הרוצח כ„גיבור לאומי". שגריר ישראל בקהיר, משה ששון, הביע בצדק אמון מלא במערכת המשפטית המצרית, וקשה להבין את אותם הקולות התוקפים את ששון על התבטאותו זו, שכאילו חיה בה משום „מעילה בתפקידו של השגריר". הללו כנראה אינם מסתפקים במאסר עולם עם עבודות פרך ודורשים הטלת עונש מוות על הרוצח המצרי. אך מי שפסק בקהיר מאסר עולם ולא עונש מוות התכוון גם לשבש את מהלכי האופוזיציה הקנאית במצרים, שאולי היתה מעוניינת להפוך את הנידון ל„קדוש מעונה".

יש לזכור את התסיסה המאורגנת על־ידי הקואליציה של הקנאים הדתיים וחוגים שמאלניים במצרים, אשר ליוותה את ימי המשפט. ההפגנות והמהומות, בעיקר באוניברסיטאות אך גם בכמה ערי שדה, נשאו אופי של התנגדות למשטרו של הנשיא מובארק. במצבה הכלכלי הקשה של מצרים קיים תמיד חשש, כי גורמים אופוזיציוניים ינסו לנצל כל הזדמנות טובה לשילהוב היצרים של ההמונים, בעיקר אם אפשר לנגן על נימה לאומנית. מה שהקל על ההסתה הזאת היא העובדה המתמיהה והמצערת, שהעיתונות המצרית, התומכת בממשלה, נמנעה זמן רב מלספר לעם המצרי על מה שהתרחש באמת בראס־בורקה. השתיקה הבלתי־מובנת הזאת, איפשרה לעיתונים האופוזיציוניים להפיץ שקרים על „פגיעה בדגל המצרי" מצד התיירים הישראלים, על „כניסה לאיזור ביטחון" וכו'. באיחור רב התעוררו העיתונים המצריים לגלות את האמת על רצח חפים מפשע, ובתוכם ילדים. עורכו הראשי של היומון הרשמי „אל־אכבאר" מכה אפילו על חטא ומודה בטעות שבהימנעות מדיווח האמת על האירוע בראס־בורקה. גם עובדה זו ראוייה לציון חיובי, שכן כולנו תהינו בישראל למשך השתיקה המוזרה של העיתונות המצרית.

השלטון המצרי חייב עתה לחשלים עוד חוב אחד לישראל בפרשה זו – למסור את מימצאי החקירה על התנהגותם של החיילים והקצינים המצריים, אשר מנעו הגשת עזרה לישראלים הפצועים, שאפשר היה להציל את חייהם. יש לקוות, כי הנשיא מובארק ידאג למלא גם חובה זו לשם סיום התקרית החמורה שהעיבה על היחסים בין שתי המדינות. את חיי הנרצחים אין להשיב, אך דו"ח החקירה הזאת בצד גזר־הדין של הרוצח, ישמשו הוכחה, כי מצרים מעוניינת להסיר את הפרשה הטראגית הזאת מסדר־היום של היחסים בין שתי המדינות.

משטרת רומא: המחבלים התאמנו באיראן והגיעו דרך דמשק

כן סבורה המשטרה האיטלקית כי קיבלו את הנשק וחומרי החבלה ממשתפי פעולה באיטליה ● מסתבר כי שניים משלושת המחבלים נהרגו מאש המאבטחים הישראליים ● המחבל שנלכד בפיומיצ'ינו: פיגועי התאבדות נוספים צפויים באירופה ● לוב משבחת הפעולה ומגדירה אותה כ„מעשה גבורה" ● קדאפי מימן את אבו־נידל בסכום של 32 מיליון דולר לשנה

מאת סוכנויות הידיעות

רומא. – מחבלים־מתאבדים יהלמו בקרוב באירופה ובייחוד באיטליה — מבטיח המחבל היחיד שנשאר בחיים מבין אלה שתקפו ביום שישי בנמל התעופה של רומא, מוחמד סארהאם, בן ה־19. מקורות המקורבים לחקירה ציטטו אותו כאומרו: „החלטנו לבצע פעולות התאבדות תעניק תנופה (סוף בעמוד 2)

רוחות רעות מנשבות נגד העתונות

הוכנה הצעת חוק שתחייב כל עתונאי לעבוד רק ברשיון

הפרופ' זמיר שגילה זאת אמש אמר כי ההצעה נולדה על רקע של מורת רוח ועויינות כלפי העתונות וכי יש גורמים במימשל ובציבור הממתינים לשעת כושר כדי להעבירה ● הוא קרא לעתונות לעשות „סדר בביתה" כדי למנוע הצורך בחקיקה ● ד"ר רוטנשטרייך: משמעות ההצעה – סוף חופש העתונות ● שחל וניסים הגישו אתמול הצעה בדבר איסור פירסום שמות חשודים

מאת מרדכי בן טל, כתב עת"ים ומוטי בסוק, כתב „על המשמר"

היועץ המשפטי לממשלה פרופ' יצחק זמיר, גילה אמש, כי בפני הממשלה עומדת מוכנה הצעת חוק המעניקה מעמד חוקי למועצת העתונות ונותנת לה סמכות שיפוט: והטלת עונשים, עד כדי הרחקת עתונאים מהמקצוע. (סוף בעמוד 2)

מנהל „נופים" חשוד בקבלת מאות אלפי דולרים במירמה

מכר חלקות אדמה ליותר מ־150 משפחות שעמדו להשתכן ביישוב שלא הוקם בסופו של דבר ● חשד ששילשל לכיסו כספים רבים שגבה להקמת הפרוייקט בשומרון

מאת ניצה רמון, כתבת „על המשמר"

דני ויינמן, שעמד בראש החברה להקמת היישוב נופים בשומרון, מבוקש על־ידי המשטרה כחשוד בקבלת מאות אלפי דולרים במירמה בנסיבות מחמירות.

ביום שישי הוצאה נגדו בבית משפט השלום בפתח־תקווה פקודת מעצר שלא בפניו למשך 48 שעות משעת העצרו.

ב"כ היחידה לחקירת פשעים חמורים, רב־פקד אבי דוידוביץ, אמר לשופט, כי דני ויינמן מכר חלקות אדמה ליותר מ־150 משפחות להקמת היישוב נופים בשומרון. היישוב היה אמור לקום על קרקעות מרינה, אך הוא לא הוקם והחברה להקמת היישוב, „נופים", פורקה לבסוף.

למשטרה חשד, שכספים רבים מאלו שדני ויינמן גבה לצורך הקמת הפרויקט שולשלו לכיסו ומדובר במאות אלפי דולרים.

בפקודת המעצר ביקשה המשטרה להכליל את דני ויינמן ברשימת המבוקשים של נמל התעופה בן־גוריון למניעת צאתו מן הארץ ולעצרו, לחקירה בכל עת ובכל שעה על־פי צורכי החקירה. שופט השלום ראובן ג'יג'י נתן את הצו המבוקש.

פרופ' אדלר: שליש מהתלמידים המזרחיים בעייתיים ומקופחים

מאת יצחק שור, כתבנו לענייני חינוך

בניגוד לנתוני משרד־החינוך, לפיהם נמצא שיעור טעוני הטיפוח בירידה מתמדת, טוען פרופ' חיים אדלר, ראש המכון לחקר הטיפול בחינוך באוניברסיטה העברית, כי שליש מן התלמידים המזרחיים הם הקבוצה הקשה והבעייתית של הנחשלים והמקופחים מבחינה חינוכית. דברים אלה פורסמו בספר חדש „אינטגרציה בחינוך" בעריכת יהודה אמיר שלמה שרן ורחל בן ארי, בהוצאת „עם עובד".

כתבנו מסביר כי מדובר ב־17 אחוז מכלל התלמידים.

על יסוד נתונים שהופיעו במחקרם של מינקוביץ, דיוויס ובאשי „הישגי החינוך של בית הספר היסודי בישראל" (1980) קובע פרופ' חיים אדלר, שהוא סוציולוג חינוכי, כי בקרב תלמידי כיתות א' נמצאה דרגה נמוכה יותר של הפרדה עדתית מאשר בקרב תלמידי כיתות ו'. השליש החלש של תלמידים מזרחיים מורכב מ־25 אחוז של תלמידים מן הדור הראשון של העולים מארצות האיסלאם ועוד כ־9 אחוזים מזרחיים בני הדור השני, הלומדים בכיתות הומוגניות לחלשים.

מספר טעוני הטיפוח לא פחת

פרופ' אדלר סבור, כי הנתונים המחקריים שהצטברו בישראל מעידים על צמצום הפער הלימודי בין הקבוצות העדתיות בישראל, ואולם „קיים ציבור תלמידים טעוני טיפוח, שמספר הנמנים עמו לא פחת... אלה הם בנים להורים חסרי כל השכלה, שלהם ארבעה ילדים או יותר. הנושרים מבתי־הספר נמנים עם קבוצה זו, שהיא גם המאגר לנוער מנותק בישראל. אלה מהווים עשירית מן הנוער שבגיל בית־הספר התיכון, והם אינם לומדים ואינם עובדים".

„מה שמאיים על ההתפתחות התקינה של החברה בכל התחומים איננו הפער בממוצעי ההישגים או בשיעורי ההשתתפות בחינוך שבין העדות, אלא הריכוזים החברתיים והסביבתיים של האנשים העניים, הבלתי משתתפים, בעלי ההישגים הדלים, שכמעט כולם ממוצא מזרחי" — כותב פרופ' אדלר.

חייל או"ם נהרג ו־21 נפצעו בתאונה

מאת אבי בניהו, כתב „על המשמר"

חייל או"ם נהרג, 16 חיילים נוספים נפצעו קשה ו־5 נפצעו קל בתאונת דרכים קטלנית שאירעה ביום ששי בבוקר בכביש גהה.

משאית של האו"ם שהסיעה 22 חיילי או"ם מגאנה בדרכם אל שדה התעופה בלוד עברה את גדר הבטיחות ליד מזבלת חירייה מסיבה לא ברורה ונפלה לתהום בעומק של 2 וחצי מטרים.

למקום הוחשו אמבולנסים רבים וכוחות משטרה להכוונת התנועה. 16 הפצועים קשה הועברו לבי"ח „שיבא" בתל־השומר והפצועים קל לבית־חולים „אסף הרופא".

נהרג רוכב אופנוע

רוכב קטנוע, דוד בכר בן 55 מחולון, נהרג אתמול מפגיעת אוטובוס בתל־אביב.

אוטובוס של „דן", שנסע מכיוון דרך השלום לדרך חיפה בכביש נתיבי איילון פגע בקטנוע. דוד בכר נפצע קשה ומאוחר יותר נפטר בבית־החולים.

„הנשמה מלאכותית" לביה"ח בנהריה תאריך חיין בחודש

רופאי ביה"ח ביטלו העיצומים לאחר שהוזרמו כספים שיאפשרו הפעלתו עוד מספר שבועות

מאת יהודה צור, כתב „על המשמר"

רופאי בית־החולים הממשלתי בנהריה חזרו בהם מכוונתם לנקוט עיצומים שישבשו את פעולת בית־החולים, לאחר שמנהל בית־החולים ד"ר חוני, הודיע שהתקבלו כספים שיאפשרו הפעלתו לעוד מספר שבועות.

רופאי בית־החולים התכנסו לאסיפת חירום ביום שישי בשעות הבוקר והחליטו להפסיק את הפעלת בית־החולים במתכונתו הרגילה החל מיום א' (היום), לאחר שמלאי התרופות אזל. אולם מספר שעות לאחר מכן נודע להנהלת בית־החולים שהושג סיוע חירום ממשרד־הבריאות שיאפשר המשך הפעלתו.

דורשים התנצלות גור

רופאי בית־החולים בנהריה זועמים על שר הבריאות מרדכי גור, אשר סירב לאפשר להם ליטול חלק באסיפת חירום של ראשי היישובים בגליל המערבי עימו שהתקיימה ביום חמישי בעכו. הרופאים החליטו לנתק מגע עם שר־הבריאות עד שיתנצל על התנהגותו ועל דבריו שנאמרו בישיבה, כאילו היא נועדה לפגישה בין פוליטיקאים ואין מקומם של הרופאים בה. הרופאים מקווים שביום שלישי הקרוב תסתיים הפרשה במהלך ביקורו המתוכנן של שר־הבריאות בבית־החולים בנהריה.

בר־לב יבהיר היום הנחיותיו בעניין שמירת האסירים

מאת אבי בניהו, כתב „על המשמר"

שר־המשטרה, חיים בר־לב, ייפגש הבוקר עם המנהלים והקצינים הבכירים של כל בתי הסוהר ומתקני הכליאה בארץ, על מנת להבהיר להם את דרישתו שלא להקל בנושא הביטחון והשמירה על האסירים, תוך קיום המדיניות הליברלית המונהגת כיום בבתי־הסוהר.

שר־המשטרה דוחה את הביקורת הקשה שמתח עליו ועל רפי סוויסה הנציב הקודם של שירות בתי־הסוהר, הד"ר מרדכי ורטהיימר. ורטהיימר האשים בסוף השבוע את הנציב הנוכחי ואת השר כי הם מתפים זה על זה ומנסים לגולל את האחריות לבריחת האסיר גור עליו.

שר־המשטרה מסר ביום ו' לכתבנו, כי שיגר מכתב לד"ר ורטהיימר עוד בשבוע שחלף, בו הוא קבע כי בעת שכיהן בתפקידו לא ידע ורטהיימר כי גור מועסק מחוץ לחומה. „גם הנציב הישן וגם החדש לא התבקשו אף פעם לאשר את העסקתו של גור בחוץ ולא היו שותפים להחלטה. אינני יודע על מה טענותיו של ורטהיימר", אמר השר לכתבנו.

שר־המשטרה שוחח בסוף השבוע עם תלמידים בבית־הספר תיכון חדש בתל־אביב. הוא אמר, כי בעת האחרונה ירדה תופעת אלימות השוטרים בצורה משמעותית.

ישובי העמק מתנגדים להקמת בית־סוהר חדש על הגלבוע

מאת מירה יערי, כתבת „על המשמר"

בית־כלא חדש בצפון, שעל הקמתו ימונה תת־גונדר יוסי סולק, המפקד המודח של כלא איילון, יוקם במחנה הגדנ"ע נורית, בגלבוע, שבתחום שיפוטה של המועצה האזורית גלבוע.

שמועות עקשניות שבית־הכלא החדש בצפון יוקם במקום זה, המרוחק רק כ־6 ק"מ מכלא שאטה, נפוצו כבר לפני כחודש, ולפיהן התקבלה החלטה זו בין משרד הבטחון, מינהל מקרקעי ישראל ורשות בתי־הסוהר ללא ידיעתו של הממונה על המחוז מטעם משרד הפנים, ישראל קניג.

כל פניותיו של ראש המועצה האזורית גלבוע (שבתחומה כבר מצוי בית־כלא אחד), אברהם יריב, לגורמים רשמיים, שיאמתו או יכחישו את השמועה, נענו בתגובות מתחמקות, אבל מזכירתו של שכם, עוזר שר־הבטחון לענייני התיישבות, הודתה, שיש דברים בגו.

אם הדבר נכון, אמר ראש המועצה אברהם יריב, זו שערוריה רבתי, כי מחנה הגדנ"ע נורית, שבסמוך לו נמצאת שמורת האירוסים ושמורת העמק הנעלם, מיועד להיות בית־ספר שדה ובסמוך לו תוכננה (באדמות ורעיון) הקמת אתר תיירות „כפר חלוצים", ובהתאם לתוכניות אלו גם נסללו הכבישים באיזור.

עוד אמר אברהם יריב, שלא ייתכן כי יימצאו שני בתי־כלא בתחומי מועצה אזורית אחת, ושההחלטות התקבלו ללא תיאום עם המועצה.

הידיעה עוררה זעם רב בישובי העמק, שמפעילים לחצים חזקים על המועצה להיאבק נגד ההחלטה.

מליאת המועצה תתכנס השבוע כוועדה לבניין ערים ותקבל החלטה עקרונית נגד הסבתו של מחנה גדנ"ע נורית לבית־סוהר.

בקורת חצות

„דור" מאכזב

המופע החדש של חנן יובל ויאיר שרגאי, המנגן בקלידים, „דור", מבוסס על תקליט בשם זה. מי שאהב את התקליט, כמוני, מצא עצמו מאוכזב מן המופע. הקו העצוב, הנוסטלגי ועם זאת אופטימי שבתקליט, לא הצליח לעבור לבמה.

המופע קצר, כשעה וחצי ללא הפסקה, אך 40 הדקות הראשונות עוברות באיטיות רבה מאוד. המופע, בשלב הזה, מייגע. כל שיר מלווה במלל רב מדי מצידו של חנן יובל. אבל לקראת הסוף, כאשר הוא שר שירים ישנים שכתב לעצמו ולאחרים, המופע לובש צורה אחרת.

כנראה, שחנן יובל של „אתם זוכרים את השירים", „הלילה הוא שירים", ו„צרות טובות" — עובר טוב יותר אל הקהל. שירי התקליט „דור" לא מצליחים בכך. אולי הם יצליחו בעוד כמה שנים, כאשר יהפכו גם הם לנוסטלגיה.

עופר ניר

צעירי „כך" הפריעו ב„שבתרבות" בפ"ת

מאת זכריה הוורדי, כתב „על המשמר"

זמן מה לאחר שח"כ אלעזר גרנות סיים את הופעתו בשבתרבות בפ"ת ויצא את האולם, הפריעו כמה מצעירי „כך" להמשך פעולות „שבתרבות".

הסדרנים שהיו במקום ניסו להשתיקם, אך ללא הצלחה. פרצה תגרה בין שני הצדדים ומשהתלהטו הרוחות הוזעקה המשטרה, שהובילה את צעירי „כך" והסדרן לחקירה.

אחד הצעירים הוא עצמון רוזנברג, שספג סטירת לחי מראש עיריית פתח־תקווה דב תבורי, לאחר שהפריע לו, באירוע „שבתרבות".

תוכנית להגדלת ייצוא התעשייה הפטרוכימית

מאת אייל שגב, כתבנו הכלכלי בתל־אביב

מנכ"ל משרד התעשייה והמסחר, יהושע פורר, ומנכ"ל משרד האנרגיה, נתן ארד, ייפגשו בימים הקרובים עם ראשי התעשיות הפטרוכימיות בישראל, כדי לדון עמם בתוכנית לרפורמה במערכת הקשרים שבין התעשיות הפטרוכימיות ובין בתי־הזיקוק.

בתי־הזיקוק הם הספק העיקרי של חומרי גלם לתעשיות הפטרוכימיות.

ראשי התעשיות הללו הודיעו לשר התעשייה והמסחר על כך, שיש להם תוכנית להרחבה ולהשקעה בהיקף של 315 מיליון דולר. תוכנית השקעות זו תתפרס על פני כמה שנים ותביא לגידול ביצוא של התעשייה הפטרוכימית ב־250 מיליון דולר. אולם כתנאי לביצוע תוכנית ההשקעות דורשים ראשי התעשייה הפטרוכימית ליצור תנאים במשק הדלק שיבטיחו אספקה שוטפת במחירים בין־לאומיים של חמרי־גלם מבתי־הזיקוק.

מודעי ושרון סיכמו תכנית להבראת „פרוטרום"

מאת אייל שגב, כתבנו הכלכלי בתל־אביב

השרים אריאל שרון ויצחק מודעי סיכמו ביום ששי תוכנית שתביא להמשך הפעילות הסדירה של מפעל „פרוטרום". תוכנית ההבראה של המפעל שתיעשה על־ידי בעלי המפעל בשיתוף עם הממשלה.

התוכנית מבוססת על כך, שבעלי המפעל יזרימו אליו כספים ובמקביל תסייע הממשלה בדחיית פרעון הלוואות שניתנו למפעל בערבות המדינה. גם הבנקים המסחריים, להם חייבת החברה סכומים גדולים, יבצעו הסדר של דחיית חובות.

השר שרון והשר יצחק מודעי הסכימו בישיבה, כי תוכנית זו, שגובשה על־ידי שני המשרדים, תאפשר המשך תיפעולו של המפעל ותמנע את הצורך לסגור אותו.

בעלי המפעל ייפגשו כבר בקרוב עם שר התעשייה והמסחר, אריאל שרון, כדי לדון עמו בתוכנית ההבראה.

„חברי הוועידה האיסלמית איימו עלי ברצח"

מאת קאסם זייד, כתב „על המשמר"

עבד קבוב, חבר מזכירות הוועידה האיסלמית הכללית ולשעבר יו"ר ועד הנאמנים המוסלמים ביפו, החליט להגיש תלונה במשטרה נגד חברים במזכירות שאיימו עליו ברצח.

בשיחה עם כתבנו אמר קבוב, כי אתמול, בישיבת מזכירות הוועידה האיסלמית השנייה, שהתקיימה בשפרעם לדיון בבחירות מוסדות הוועידה, איימו עליו חברים במזכירות ברצח. הוא אמר, שאחד האישים אמר לו: „אם לא תשתוק, אני אחסל אותך, אתה תמות".

קבוב פתח בהתייעצויות עם אישים מוסלמים בארץ, בדבר האיומים עליו ואווירת הלינץ' שמנסים, לדבריו, להפעיל חוגים במזכירות הוועידה האיסלמית.

בישיבת מזכירות הוועידה האיסלמית, שהתקיימה אתמול, ניסו חברים מחו"ש להשתלט על מוסדות הוועידה. הם ניסו לגייס חברים רבים להצעה שלהם לבטל את תפקיד יו"ר המזכירות — שעד כה היה בידי מחמוד נעאמנה, איש הרשימה „המתקדמת לשלום" — ולהסתפק בתפקיד מזכיר לוועידה.

אבוקדו זן פוארטה עד 1.49 ש"ח לק"ג

יובל ה־25 למועצת הפירות

מחיר מכסימלי לצרכן. המבצע נערך בחנויות קו־אופ, שופרסל, היפרשוק־תנובה, היפרקואופ, היפרכל ובכל החנויות שיצטרפו למבצע.

„בריה"מ תתייצב לצד סוריה נגד כל תוקפנות ישראלית"

הודיע אתמול דובר סובייטי בכיר המבקר עתה במדינות המפרץ הפרסי

כוויית. — **דובר סובייטי בכיר הכריז אתמול כי בריה"מ תתמוך בסוריה, אם תהיה צפויה לתוקפנות מצד ישראל.**

„סוריה לא תעמוד לבדה מול תוקפנות ישראלית כלשהי נגד שטחה". מסר העתון „אל ווטאן" מפי קאריין פרוטנטאס, מנהלת מחלקת יחסי החוץ של המפלגה הקומוניסטית הסובייטית.

פרוטנטאס, המבקר בכוויית כאורח העתון „אל ווטאן" אמר: „אני מזכיר לכם כי אנו ניצבים לימין סוריה. יש לנו קשרים עמה והסכם שיתוף פעולה, ואנו פועלים על פי הרוח והכתב של הסכם הזה".

פרוטנטאס האשים את ישראל כי היא נוקטת אסטרטגיה אשר לדבריו מבוססת על ליבוי המתיחות במזרח התיכון.

מחלוקת בין אסד לריפעאת

חילוקי דעות נתגלעו בין הנשיא אסאד לאחיו ריפעאת, אולם משקיפים מעריכים כי הקרע אינו רציני.

העתון „אלטיעה אל־ערביה" המופיע בפאריס מוסר כי חילוקי הדעות הם סביב רשימת מנויים במנגנון הבטחון והמודיעין, שריפעאת ביקש לעשות. הוא הגיש לאחיו רשימת מנויים וחילופי אישים בהיקף נרחב, שכללה את רוב מפקדי מנגנוני הבטחון והמודיעין האזרחיים והצבאיים. ריפעאת ביקש לעשות את השינויים בתוקף תפקידו כסגן הנשיא לענייני בטחון, אולם אחיו סירב להיענות לו וכתוצאה מזה עזב ריפעאת את סוריה ויצא לפאריס. הוא עדיין שוהה ונמצא לסירוגין בפאריס וכז'נבה.

צפוייה פרישת טלאס

העתון „אלטליעה אל־ערביה", המסתמך על כתב „העת" „אלתקריר", צופה שינוי בצמרת הבטחונית הסורית. לדברי העתון יפרוש שר ההגנה הסורי, מוסטפה טלאס, מתפקידו, ובמקומו יתמנה אלוף מוסטפה טיארה, המכהן כיום כמפקד חיל האוויר הסורי. בעקבות מינוי זה יבואו גם שינויים נוספים בשירות הפיקוד הסורי.

לדברי העתון מעוניין הנשיא אסאד לבצע את השינוי בתחילת שנת 1986. טלאס הביע את רצונו לפרוש ולהקדיש את כל זמנו לכתיבה ולניהול הוצאת הספרים שלו. (ע"ר, ע"מ)

● עיטור הצטיינות משובץ יהלומים הוענק בסוף השבוע בגרמניה לאהרון עמיר, מנהל אגף השירות של „צמפיון מוטורס" בישראל, לאות הערכה על הצטיינותו ופועלו בהקמת שירות נאמן לכלי רכב בארץ, לפי התקנים של פלקסוואגן־אודי.

צלצול מהיר

ד"ר יהושע רוטנשטרייך, נשיא מועצת העיתונות

אם העיתונות לא תרסן עצמה ירסנו אותה מבחוץ

אחד השרים — כך הזהיר אתמול היועץ המשפטי לממשלה — מתעתד להגיש הצעת־חוק לפיה יאוגדו כל העיתונאים במועצת עיתונות, שתמונה על־ידי הממשלה, והיא תתן וגם תשלול רישיונות מעיתונאים, אשר יעברו על כללי האתיקה שייקבעו על־ידה. מי שלא יהיה לו רישיון מהממשלה — לא חשוב איזו ממשלה — לא יוכל לכתוב. זה נראה לי דץ

לא יקום ולא יהיה. אונסק"ו ניסתה לעשות כן באפריקה וגרמה לעזיבתן של ארה"ב ובריטניה את הארגון. כל מי שיקר לו המשטר החופשי הקיים בישראל, לא יוכל להסכים לחוק מן הסוג הזה.

נראה, שיש מי שמנצל במה ממחדלי העיתונות בזמן האחרון, על־מנת לפגוע בחופש העיתונות.

אין ספק, וכבר הזהרתי, שאם לא תרסן העיתונות את עצמה, יבוא מי שינסה לרסנה מבחוץ. לפני שבוע הפצנו בין עורכי העיתונים מכתב פנימי של ועדת העורכים ומועצת העיתונות, הקוראת להם לשמור על כללי האתיקה שנקבעו על־ידה. אז לא יהיה איש בעולם שיאיים עלינו. לרוב מועצות העיתונות בעולם אין שיניים. לא הייתי רוצה בחוק, שיאפשר לנו לנקוט בסנקציות, ויהפוך אותנו לכמעט משטרה או לבית־משפט.

ומה באשר למדורי הביקורת על העיתונות — יש הטוענים, שהם מספקים עילות למי שמעוניינים לפגוע בה?

ביקורת רלבנטית מציגה מחדלים ומחייבת את תיקונם. כל זאת — בתנאי שתהיה אוניברסאלית ולא תתייחס רק לעיתונות הכתובה. אלא שמדורו של מאיר שלו, ארון נחמד ביותר, בטלוויזיה, אינו עוסק בכלי־התקשורת האלקטרוניים, שגם אינם מקבלים על עצמם את כללי האתיקה של מועצת העיתונות, משום שהם סוברים שהם יכולים לשפוט את עצמם. והתוצאה — מחדל גורר מחדל, משום שהם גורמים לכך שהעיתונים מפרסמים לא פעם דברים, שלא היו מתפרסמים אילולא שודרו קודם לכן ברדיו ובטלוויזיה. ולכן, ראוי היה שרשות־השידור תשתף פעולה עם מועצת העיתונות ולא תעשה שבת לעצמה.

אתי רונאל

משטרת רומא: המחבלים

(המשך מעמוד ראשון)

גדולה יותר למאבק נגד הציונות. לוחמים רבים אחרים מוכנים לבצע משימות דומות, לא רק באיטליה אלא באזורים אחרים של העולם".

סאריאם, שהוא ראש ב„סיוע לטבח". הכריז כי הוא משתייך לקבוצת אבו־נידאל. הוסיפו אותם מקורות. כן אמר המחבל הצעיר, כי הקומנדו שלו נהנה מסיוע בבירת איטליה. אך הוא סירב למסור פרטים.

אנשי המשטרה ללוחמה בטרור, שערכו חיפושים בבתי המלון שבהם התגוררו אנשי הקומנדו, העלו כי שניים מהמחבלים הציגו דרכונים מרוקניים. כנראה מזוייפים, ע"ש מוחמד דרוויש, 21, ויאסר אבו ג'אסר, 25.

קיבלו סיוע

המשטרה משוכנעת, כי הטרוריסטים קיבלו את הנשק שלהם רק בבוקר יום הפיגוע. הועלתה גם השערה, כי שגרירות ערבית ברומא סייעה למחבלים.

אדמירל פולביאו מרטיני, ראש השרותים החשאיים הצבאיים, מסר לעתון „לה רפובליקה", כי הוא מעריך שאבו־נידאל ארגן את הפיגוע ברומא.

„היו לנו ידיעות מוקדמות. שלושה ימים לפני הפיגוע, היתה בידינו רשימה של נמלי תעופה העשויים להיות מותקפים. מלבד רומא היו ברשימה זו וינה, ניקוסיה, מדריד ואתונה".

באו מדמשק התאמנו באיראן

לדברי אדמירל מרטיני, התאמן הקומנדו באיראן והגיע לאיטליה דרך דמשק. „אנו מאמינים כי קבוצת אבו־נידאל תכננה את הטבח... הפיגועים בווינה וברומא נושאים את חתימתו של אבו־נידאל".

הוא הוסיף: „יאסר ערפאת חולש רק על 30 אחוז מבין הקבוצות הפלשתיניות המזויינות. כל האחרות אינן נתונות למרותו, ואפילו פועלות נגד האינטרסים שלו".

עוד אמר מרטיני, כי „מוקדי הטרור נמצאים בלוב, סוריה ואיראן". ולדעתו יש לצפות למעשי־טבח נוספים.

יעילות המאבטחים הישראליים

מקור מיבטרוני ברומא אמר לכתב סוכנות הידיעות הצרפתית, כי בחילופי הירי בנמל התעופה פיומיצ'ינו, היתה חשיבות מכרעת לתגובתם של אנשי הבטחון הישראלים של חברת אל־על, והם שהרגו 2 מבין שלושת הטרוריסטים שנהרגו במהלך חילופי הירי. אולם, סבורים כי הכדורים של הישראלים, ואלה שנורו ע"י אנשי משטרה איטלקיים, פגעו גם בנוסעים מסויימים.

החוקרים ציינו, כי חלפו רק שניות אחדות עד שאנשי הבטחון הישראליים השיבו על אש הטרוריסטים.

השפעות סמים

בחקירת שני המחבלים הפצועים בווינה, שאחד מהם הודה כי הוא משתייך לארגון „פתח", מתברר, כי כמו ברומא — היו השלושה נתונים תחת השפעה חזקה של סמים, אשר ניטרלה כל מחשבה רציונאלית.

החוקרים האוסטרים נוטים לקבל את הסברה, כי היתה זו חוליית מתאבדים. מאחר שהמחבלים לא הכינו כל תוכניות נסיגה ובריחה משדה התעופה. הם שהו בווינה כבר ב־22 בדצמבר וביקרו מספר פעמים בשדה התעופה כדי לאסוף אינפורמציה. עוד התברר, כי הדרכונים הטוניסאים בהם השתמשו, הם מזוייפים.

מבלבלים את המשטרות

המחבלים שנשארו בחיים במעשה הטבח בנמלי התעופה של רומא ווינה ביום שישי, גורמים לבלבול אצל המשטרות בשתי המדינות, משום שטענו כי הם מייצגים ארגוני מחבלים פלשתיניים שונים ויריבים.

אחד משני הניצולים מבין המחבלים שתקפו את דלפק אל־על בנמל התעופה של וינה, אמר לרשת הטלוויזיה האמריקנית סי.בי.אס, כי הוא וחבריו משתייכים ל„פתח".

דובר משטרת הבטחון האוסטרית, הטיל ספק בטענתו של המחבל ואמר: „אין לנו שום הוכחה כי קבוצה זו משתייכת ל„פתח"".

גם אבו־נידאל — „פתח"

אש"ף דחה אמש פעם נוספת את הגירסה, שהוא מעורב בדרך כלשהי בהתקפות שנערכו ברומא ובוינה. על אף העובדה שאחד הטרוריסטים שנלכד אמר, כי הוא שייך לאל־פתח.

אחד מראשי הארגון בתוניס טען, כי קבוצת אבו־נידאל, שפרשה מארגון אל־פתח של ערפאת ומאש"ף, ממשיכה להופיע תחת השם „אל־פתח". אליו הוסיפה את המלים „מועצה מהפכנית".

קדאפי משלם לאבו־נידאל

שליט לוב מועמר קדאפי חתם על חוזה עם הטרוריסט הפלשתיני אבו־נידאל, ומשלם לו 32 מיליון דולר לשנה כדי לבצע פיגועים — כתב אתמול השבועון המערב־גרמני „בילד אם זונטאג".

השבועון הגרמני כתב, כי „שני האנשים נפגשו באזור אל עזיזיה במדבר לוב. והקולונל קדאפי התחייב לשלם 32 מיליון דולר לשנה לטרוריסט. תשלום ראשון של 5 מיליוני דולר, הועבר ע"י הקולונל חסן אשקאל, מהשרותים החשאיים הלוביים".

עוד מוסר השבועון, כי „ארגזים של רימוני יד, תת־מקלעים וחומרי נפץ הוגנבו בשבועות האחרונים למערב־אירופה באמצעות מזוודות דיפלומטיות.

„אנשי אבו־נידאל נוסעים כשבידיהם דרכונים מרוקאים, והם מתגוררים בפנסיונים זולים לפני שהם מבצעים את פיגועיהם, כמו בוינה וברומא", כתב „בילד אם זונטאג", בציינו כי שלטונות מערב־גרמניה הועמדו במצב כוננות, שכן „מספר טרוריסטים ערביים נמצאים עתה באירופה, והם קיבלו הוראות לבצע פיגועים נוספים, דומים לאלה של וינה ורומא".

טריפולי: מעשי גבורה

סוכנות הידיעות הלובית הרשמית תיארה אמש את מעשי הרצח ברומא ובוינה, כ„פעולות גבורה שבוצעו על ידי בניהם של קדושי המחנות סברה ושתילה". סוכנות הידיעות מגנה את המשטרים הערביים שיצאו נגד מעשים אלה.

בתגובה ראשונה לנסיונות לפגוע בדלפקי חברת התעופה הישראלית „אל־על", מתייחסת סוכנות הידיעות הלובית במיוחד לתוניסיה, מצרים וירדן, אשר „בגנותם את פעולות הגבורה של בני הקדושים של סאברה ושתילה. שכחו לחלוטין את מעשי הטבח שנערכו על־ידי הכנופיות הציוניות בתושבי שני מחנות אלה".

(ע"צ. רויטר־עתי"ם)

החוטים מוליכים

(המשך מעמוד ראשון)

כי קיימת תחרות בין ארגוני המחבלים. מי מיטיב לבצע פיגועים.

בראיון לטלוויזיה של אנ.בי.סי. סרב רבין לדבר על אפשרויות של פעולות־תגמול. אך אמר: „נעשה כל מה שחיוני לאינטרסים הלאומיים שלנו".

המומחה הראשי לטרור של מחלקת המדינה, רוברט אוקלי אמר, שהאמריקנים מבקשים למנוע תגמול שעלול להוביל למעשי איבה בהיקף הרבה יותר נרחב, כמלחמת לבנון שפרצה בעקבות ההתנקשות בחיי השגריר ארגוב.

אבו־נידל בתמיכת לוב

הוא הסכים עם רבין, שכנראה אבו־נידל בתמיכת לוב אחראי למעשי הטבח ביום ו', ולדבריו ארה"ב ויראה שאבו־נידל נתמך ע"י לוב בעת חטיפת המטוס המצרי למלטה. רבין אמר, כי אבו־נידל נמצא כעת כנראה בלוב וכי בעבר תמכו בקבוצתו גם סוריה ועיראק.

הוכנה הצעת חוק

(המשך מעמוד ראשון)

היועץ המשפטי הופיע בכנס הוקרה ליו"ר מועצת העתונות ד"ר יהושע רוטנשטרייך במלאות לו 75 שנה, שנערך באוניברסיטת ת"א.

פרופ' זמיר מסר, כי הצעת החוק כבר מוכנה ומנוסחת לכל פרטיה. בין היתר מדובר בה על מתן סמכויות סטטוטוריות, ברומה למעמדה של לשכת עורכי הדין. עתונאי יוכל להיות רק מי שחבר במועצת העתונות, הוא יעבוד רק ברשיון, ואם יעבור על התקנות — יועמד לדין ויוטלו עליו עונשים.

אווירה עויינת לעתונות

„הדברים האלה נולדו על רקע של מחדל — ציין היועץ המשפטי — ואינם מחוייבי המציאות. הם מבטאים מורת רוח ועויינות כלפי העתונות, הן בציבור הרחב והן בקרב גורמי השלטון. העתונות, כיוון שאינה מקפידה על רמה מקצועית נאותה ועל כללי האתיקה, יוצרת לעצמה אוייבים רבי כוח והשפעה. אני חושב כי גורמים אלו מבליגים וממתינים לשעת כושר. הם מצפים לכך שהציבור, אשר האמון שלו בעתונות הולך ויורד, יהיה מוכן להעברת חוקים ולהנהגת אמצעים שישליטו סדר בעתונות".

היועץ המשפטי קרא לעתונות ולכל כלי התקשורת „להכניס סדר בבית" ולנהוג לפי כללי המקצוע ותקנות האתיקה שהיא עצמה קבעה והתחייבה לשמור עליהן אבל לא מצאה עד כה כח לאכוף אותן. היועץ המשפטי הוסיף, כי הוא משוכנע שאיש לא היה מעז לצאת בהצעות חוקים כאלה נגד העתונות אילמלא חש שזה יכול עכשיו לעבור.

התקפת השר נסים

פרופ' זמיר מסר, כי שר־המשפטים משה נסים, בהביאו אתמול בפני הממשלה את הצעת החוק לאיסור פירסום שמו של חשוד עד להגשת כתב אישום נגדו, טען כי מועצת העתונות לא השכילה לאכוף כלל זה שהיא עצמה קבעה. כן טען השר, כי הנזק מפירסום שמו של חשוד גדול מן הפסד בעיכוב פירסום השם.

שר המשפטים הזכיר בהקשר זה בישיבת הממשלה את הבלטת שמו של ד"ר לפיסיקה, אשר נחשד במעורבות ברצח החיילת הדס קדמי מכפר מסריק. הדברים נגדו פורסמו בהבלטה בעמוד ראשון, ביחד עם תמונה גדולה, אמר השר נסים והוסיף: צפוי שאדם זה ישוחרר בעוד יום יומיים ללא חשד, אבל הנזק שנגרם לו אינו ניתן לתיקון.

„רוחות רעות"

יו"ר ועדת העורכים ועורכת דבר, חנה זמר, אמרה כי „מועצת העתונות חייבת להישאר גוף וולונטרי. אם תהפוך המועצה לגוף סטטוטורי מכח החוק היא תחדל להיות מקצוע חופשי".

שלום רוזנפלד, עורך „מעריב" לשעבר, שהינחה את הערב, אמר, כי „אנו רואים רוחות רעות נושבות מכיוונים שונים ועשויות להכניס מפלצת לתוך כלי התקשורת". הוא מנה שלושה עקרונות שהעתונות התחייבה לשמור עליהם: שמירה על בטחון המדינה, שמירה על האופי הדמוקרטי ועל החוק והצדק ושמירה על זכות האדם לפרטיות. „לשמירת העקרונות האלה אין צורך בשום חוקים חדשים ואין להוסיף משהו על המיגבלות שנטלנו על עצמנו", אמר רוזנפלד.

חתן הערב, ד"ר רוטנשטרייך, שהודה למברכיו אמר: „מועצת העתונות חייבת להישאר וולונטרית כפי שהיא כיום. כמי שהיה בעבר יו"ר לשכת עורכי הדין אני אומר: אין להטיל עונשים על עתונות ועתונאים ואין לחייב עתונאים ברשיון. אם ייעשה כן, זה יהיה סוף חופש העתונות בארץ". הזהיר.

במהלך הרצאתו אמר היועץ המשפטי פרופ' זמיר, כי אין הוא בא אלא להרגיש הלכי רוח המהלכים בציבור ובקרב קובעי המדיניות. הוא הזכיר פסקי דין של בית המשפט העליון שחיזקו את עקרון חופש העתונות ואמר כי גם התביעה הפלילית מגלה הבנה למעמדה המיוחד של העתונות בחברה הדמוקרטית. עובדה היא, אמר, שהעתונות בארץ כמעט ולא הוטרדה ע"י המשטרה ובתי המשפט. הוא גילה כי בתיקים שלו יש מאות פניות של עובדי ציבור ונבחרי ציבור שנפגעו קשה ע"י פירסומים בעתונות וביקשו כי ינקוט בצעדים משפטיים נגד עתונים ועתונאים. „את הפניות האלה אני דוחה מפני שאני סבור שהעתונות בעצמה צריכה לעשות סדר בביתה".

הצעות שחל ונסים

שרי המשפטים והאנרגיה עורכי הדין משה נסים ומשה שחל, הניחו אתמול על שולחן הממשלה שתי הצעות חוק נפרדות, שמגמתן איסור פרסומן בתקשורת של שמות חשודים.

השר נסים פירט בפני הממשלה את הצעותיו באריכות. הוא הזכיר כי מועצת העיתונות החליטה בשעתו לאסור על חבריה לפרסם שמות חשודים, וכי העיתונים לא ממלאים הוראה זו. עוד הזכיר השר כי כבר ב־1965 פירסם משרד המשפטים הצעת חוק שנועדה לאסור פירסום שמם של חשודים, אלא שהצעת חוק זו מעולם לא הוגשה לכנסת.

לפי הצעת החוק של שר המשפטים יהיה אסור לפרסום שמות חשודים עד תום היום ה־30 למעצרם, או עד הגשת כתב אישום. לכללים אלו יהיו שני יוצאים מן הכלל: אם החשוד עצמו מבקש כי שמו יפורסם, או אם היועץ המשפטי לממשלה, מטעמים של טובת הציבור, יבקש את פרסום השם. לדעת נסים אם יש סתירה בין סבל הפרט וטובת הקבוצה, יש להעדיף את הפרט. בהקשר זה ציטט השר מדברים שאמר נשיא המדינה חיים הרצוג בעת שהיה ח"כ. השר שחל הניח את הצעת החוק שלו על שולחן הממשלה אולם לא הספיק לנמקה. הוחלט להמשיך בדיון באחת מישיבות הממשלה הקרובות.

הקיבוץ אבל
עם חברנו דני רותם
במות
האב
ההלוויה ביום ב' 30.12.85 בבית־הקברות סגולה בפתח־תקוה
קיבוץ יקום

כולנו אבלים עם חברנו
אבי שפנצר וכל המשפחה
במות סבא
שלום שפנצר ז"ל
ההלוויה היום, יום שני, 30.12.85 בשעה 16.30 בקיבוץ נחשון
כל בית נחשון

„על המשמר" עתון יומי
المرصاد جريدة يومية
המו"ל: עתון וספר בע"מ בטאון מפלגת הפועלים המאוחדת
עורך ראשי: סבר פלוצקר
עורך משנה: ישראל זמיר
מזכיר המערכת: עדה סער
המערכת והמנהלה: רח' חומה ומגדל 2 תל־אביב, טל. 378833 חשבון בבנק הדואר 3–43360–4
המען למכתבים: שירות שק־דואר נעול ת"א 61999
"AL-HAMISHMAR" (The Daily Guardian) 2, Choma Umigdal St. Tel-Aviv 67771 Phone 378833 Telex 341652
סניפים: ירושלים 94622 רח' בן־יהודה 2, בניין סנטור חדרים 102–121, טל' 6–224125. המען למכתבים: ת"ד 1216 ירושלים 91008. חיפה: 33134 רח' סבור 17. טל' 673673. המען למכתבים: ת"ד 4007 חיפה 31040.

הממשלה אישרה העברת 6 מיליון דולר לרשויות ערביות ודרוזיות

מודעי התנגד: ליישוב יהודי לא היינו נותנים מענק בלי לעשות חשבון ● עימות חריף בין מודעי לפרץ בישיבה

מאת מוטי בסוק, כתב „על המשמר"

ברוב גדול של 18 תומכים, ללא מתנגדים, ובהימנעות שר האוצר מודעי, אישרה אתמול הממשלה הקצבת 6 מיליוני דולרים, בשלבים, לראשויות המקומיות במגזר הערבי והדרוזי. 4 מיליון דולר יוקצבו לרשויות הערביות והיתרה תופנה ליישובים הדרוזים.

שר הפנים, יצחק פרץ, הוא שיזם את הדיון בנושא בממשלה. הוא הציע, כי שליש מהסכום יועבר לרשויות, הנתונות במצוקה, מיד. שליש נוסף יינתן לאחר שהרשויות יעבירו למשרדו פרטים מלאים על חובותיהם. השליש האחרון יינתן לאחר שהמועצות המקומיות הערביות והדרוזיות ידווחו על פעולות הייעול שהן ביצעו בביתן.

בדיון שהתקיים מיד לאחר מכן הציע השר בלי־תיק ארנס, שלא לכרוך את הדרוזים עם הערבים. צריכים לשלב ולדבר על הדרוזים בנשימה אחת עם המועצות המקומיות היהודיות.

השר בורג סבר אחרת. אין לערבב את הדרוזים עם היהודים. להיפך, צריכים לשלב אותם בדיונים על המועצות המקומיות הערביות.

שר העבודה והרווחה, משה קצב, המליץ כי הסכומים שיועברו, יוקדשו לנושאים סוציאליים. השר יוסקה שפירא הציע לקיים בשבוע הבא דיון במצוקת כלל המועצות המקומיות, כולל אלו שמעבר לקו הירוק.

יצחק מודעי בדבריו, אולם לא בהצבעתו, התנגד למתן הכספים לרשויות המקומיות. „ניתן כאן מענק בלי לעשות חשבון מפורט למי ולמה. עם שום ישוב יהודי לא היינו נוהגים כך", אמר מודעי. הוא הוסיף, כי ההכנסות מארנונה ביישובים הערביים הן רק כ־20 אחוז מהמקובל ביישובים היהודיים.

במהלך הישיבה התלהט הוויכוח בין מודעי לפרץ. לאחר שמודעי האשים את פרץ בחלוקת כספים, השר פרץ טען כלפיו: „יש לך עסק עם רב בישראל שאין רבב על בגדו".

מודעי ביקש בשעתו מהשר פרץ להעדיף את עיריית דימונה בהקצאת כספים. בראש עירייה זו עומד איש המפלגה הליברלית.

אחרון הדוברים בדיון, רה"מ שמעון פרס, הטיל מלוא כובד משקלו להקצבת הסכום המבוקש לרשויות הערביות.

הוא ציין, כי הממשלה כבר החליטה כיצד מתמודדים עם החוב הגדול, 40 מיליון דולר, של הרשויות המקומיות היהודיות. עתה הגיע העת לפתור את בעייתן של הרשויות הערביות והדרוזיות המסתכמת כ־8.5 מיליון דולר.

ראש הממשלה ביקש מכל השרים לאשר את בקשת השר פרץ.

רבני עדים הפגינו אתמול ליד משרד ראש הממשלה בירושלים נגד בניית המרכז המורמוני (צילום: אליהו הראתי)

יעקובי, בעקבות הקמת ועדת שרים מיוחדת:

הממשלה לא צריכה לעסוק בנושא המורמוני

מאת מוטי בסוק, כתב „על המשמר"

ועדת השרים המיוחדת לנושא האוניברסיטה המורמונית, בראשות השר בורג, קיימה אתמול את ישיבתה הראשונה. בוועדה שמונה שרים, מחציתם דתיים.

בישיבת הממשלה אתמול מסר ראש־הממשלה, פרס, על הרכב הוועדה. לבד מהד"ר בורג חברים בה גם השרים נבון, פרץ, נחמקין, רובינשטיין, נסים, שחל ויוסקה שפירא. הוועדה תגיש המלצותיה לממשלה שלא קבעה לה כתב־סמכות, כדי שלא להגביל אותה בתחומי הדיונים. המלצות הוועדה לא יחייבו את הממשלה.

בישיבת הממשלה אתמול מתחו שני שרים ביקורת חריפה על דרך הטיפול של הממשלה בפרשה המורמונית. שר הליכוד משה ארנס טען, כי הדברים שנאמרו גורמים תמורים ואינם נכונים. „המורמונים הם ידידי אמת של ישראל, והם סייעו לה במאבקים שונים בחו"ל", אמר.

השר ארנס ציין, כי איננו מכיר ולו גם יהודי אחד שהפך למורמוני. הוא הביע תקווה, כי הוועדה תתחשב בדבריו.

גד יעקובי העיד, כי הפרשה המורמונית גרמה נזק חמור לאינטרסים של ישראל בעולם הנוצרי. יידרשו שנים כדי לתקן נזק זה.

הוא שלל את הקמת הוועדה. לדעתו, הממשלה לא היתה צריכה כלל להידרש לנושא המורמוני.

שר הפנים, יצחק פרץ, חזר על עמדתו, כי הסכנה בהקמת האוניברסיטה המורמונית היא לאומית ולא דתית. אוניברסיטה זו מסכנת את העם היהודי.

השר פרץ טען, כי גם כנסיות רבות פונות אליו בעל־פה ובכתב נגד הקמת האוניברסיטה המורמונית.

חיפושים אחרי נעדרת סטודנטית

המשטרה מחפשת אחרי בחורה בת 19, סטודנטית מאנגליה, שנעלמה מדירתה בשכונת רמת־אביב בתל אביב.

הבחורה, דליה ליונס, שכרה דירה לפני זמן מה אולם מזה כשבוע היא נעלמה וקרוביה המודאגים פנו לעזרת המשטרה.

קיימת סברה כי הבחורה נסעה עם בחור לטיול, כנראה לאילת, ואולם החיפושים אחריה טרם נשאו פרי עד כה.

אתמול הגיע לישראל אביה של הבחורה, מרצה באוניברסיטת אוקספורד, יחד עם רעייתו, כדי לעזור בחיפושים.

משטרת תל אביב שיגרה מיברקים לתחנות המשטרה באילת וליחידות משטרה נוספות ובהם פרטי תאורה של הבחורה, בנסיון לאתר את מקום הימצאה. (עתי"ם)

שולץ הודה לשמיר וארנס על חיסול פרשת פולארד

מאת מוטי בסוק, כתב „על המשמר"

מזכיר המדינה האמריקני, ג'ורג' שולץ, שיגר בשבת מברקי תודה לשר החוץ, שמיר, ולשר בלי־תיק ארנס, על תרומתם לחיסול פרשת פולארד.

במברקיו של שולץ, הנחשבים לחמים מאוד, מוזכרים גם אנשים נוספים שתרמו לסיום הפרשה המביכה ביחסי שתי המדינות.

במברק לארנס מציין מזכיר המדינה, כי ביקורו בארה"ב, בהקשר לפרשה זו, היה חשוב מאוד ובעיתוי הנכון.

עימות בין מודעי ושחל על מינויים בחברות ממשלתיות

מאת כתבנו הכלכלי בירושלים

עימות חריף פרץ אתמול בישיבת הממשלה בין שר האוצר, יצחק מודעי, לבין שר האנרגיה, משה שחל, על רקע המינויים של מנהלים לחברות ממשלתיות.

השר שחל האשים את מודעי שהוא נמנע זה חודשים מלאשר מינויים בחברות ממשלתיות, אשר שחל מציע.

שחל אמר, שבמשך שבע שנים דאג הליכוד לא למנות דירקטורים לחברות ממשלתיות מקרב מפלגת העבודה ומההסתדרות.

השר שחל הצביע על כ־30 שמות, שהוא הציע לתפקידי דירקטורים בחברות ממשלתיות, אך הדבר נמנע בגלל סרובו של השר מודעי לאשר מינויים אלה.

השר מודעי ציין בתשובתו, ששחל מנסה להכניס פוליטיזציה לחברות הממשלתיות. הוא ציין, שבימי כהונתו כשר האנרגיה מינה שני מהנדסים המקורבים למערך במועצת המנהלים של חברת החשמל.

מודעי ציין, שבכמה מקרים היו המינויים לדירקטורים אמורים להתבצע לגבי חברת־בת של חברה ממשלתית, מבלי שהשר שחל טרח להוסיף להמלצתו את המלצת יו"ר מועצת המנהלים של חברת־האם.

בסופו־של־דבר הוחלט, שהוועדה — בהשתתפות שחל, מודעי, הורוביץ וארנס — תדון בנושא ותגיע לפשרה.

יהודי שבדיה מוזהרים מפני נסיונות התנקשות

גטבורג, שבדיה. — משטרת שבדיה הזהירה אתמול את יהודי המדינה מפני חבילות חשודות, לאחר שצעירה יהודיה, קיבלה מעטפת־נפץ בסוף השבוע.

דובר של המשטרה אמר בשידור רדיו, שכמות חומר הנפץ שהיתה במעטפה היתה מספיקה כדי להרוג אותה, לו פתחה אותה.

אך האשה, ששמה לא פורסם, ניגשה לתחנת משטרה ומסרה לשוטרים את המעטפה שעוררה את חשדה. חבלני המשטרה נטרלו את חומר הנפץ וכך נמנע אסון.

משטרת שבדיה נקטה באמצעי זהירות נוספים בבית־הכנסת של שטוקהולם ואיבטחה משרד של חברת התעופה הישראלית לאחר שבית־הכנסת בקופנהגן הותקף. (ע"ר, ע"צ)

● תור ארוך של עשרות כלי־רכב השתרך במגרש החנייה ליד עיריית גבעתיים, כאשר התמנו נהגי גבעתיים לבדיקת תקינות הרכבם ובדיקת תצרוכת הדלק במיבצע שאורגן ע"י עיריית גבעתיים והמועצה הלאומית למניעת תאונות.

יום היסטורי: כל 25 השרים השתתפו בישיבת הממשלה

מאת מוטי בסוק, כתב „על המשמר"

כל 25 שרי הממשלה נמצאים עתה בארץ וכולם השתתפו אתמול בישיבת הממשלה.

בממשלה התקשו אתמול להסביר מה גרם לתופעה חריגה ויוצאת דופן זו. מה עוד, שבארצות היעד של מרבית השרים, ארה"ב ומערב־אירופה, חגיגות השנה החדשה בעיצומן.

פרשנים מדיניים סבורים, כי הרגיעה בנסיעות לחו"ל היא פועל יוצא של „ההתנפלות" הכללית של העיתונות על השרים המעופפים.

בישיבת הממשלה אתמול התגנדה אחד השרים, כי בעקבות הפיגועים הרצחניים ברומא ובווינה, עמיתיו פשוט חוששים לעזוב את הארץ.

יהודים מבריה"מ מבקשים חנינה לפעילי עלייה

מאת אתי רונאל, כתבת „על המשמר"

112 פעילי עלייה מערים שונות בבריה"מ פנו לנשיא בריה"מ, מיכאיל גורבאצ'וב, וביקשו לחון את 23 פעילי העלייה הכלואים בבריה"מ בגלל פעילותם.

„אנחנו סבורים, ששחרורם והתרת יציאתם לישראל תתרום לשיפור האווירה הבינ־לאומית ותוכיח את ההומניות והרצון הטוב של ממשלת בריה"מ" — כתבו הפונים. שניסו גם לשתול עצים ביער מוסקווה. אלא שמזג־האוויר הגרוע והאדמה הקפואה לא איפשרו זאת.

הפנייה לגורבאצ'וב נעשתה ביום השנה למשפטי לנינגראד, המצוין בבריה"מ ובארץ כיום אסירי ציון.

מן המרכז למידע על יהדות בריה"מ נמסר על הקשחה נוספת ביחסם של שלטונות בריה"מ לפעילי העלייה.

פעילי המרכז מוסרים, כי בוטלה זכותו של אסיר ציון יוסף ביגון לפגישות עם קרובים וחברים. כי אסיר נוסף אליק זיליצ'וניק אינו מקבל את התרופות הנדרשות לטיפול בלחץ הדם הגבוה שלו, וכי מאז אוגוסט לא נשמע דבר על גורלה של אסירת ציון היחידה פרדקובה נדייז'דה.

כן נמסר, כי עשרות פעילי עלייה ממוסקווה ולנינגרד משתתפים בשביתת־רעב בתורנות. לאות הזדהות עם אסיר ציון אריה וולובסקי. והיום יצטרפו לשביתה גם הפעילים מריגה.

חד"ש: אין לנצל התקפות הטרור למטרות פוליטיות

מאת מוטי בסוק, כתבנו בכנסת

על הכנסת, יחד עם גינוי התקפת הדמים בשדות־התעופה בוינה וברומא, להתריע גם מפני ניצול האירוע הטרגי למטרות פוליטיות וללבוי מתיחות מלחמתית.

דברים אלה אומרת סיעת לחד"ש בהצעה דחופה לסדר היום של הכנסת.

חד"ש מציינת, כי ההתקפה הנפשעת בשני שדות התעופה זיעזעה בצדק את דעת הקהל בארץ. יש להוקיע את פעולות הטרור האלה. אך יחד עם זאת, מתריעה חד"ש מקולות בארץ הקוראים לנצל את האירועים הטרגיים לפעולות פוליטיות. בהקשר זה מזכירה חד"ש, כי ההתנקשות של אנשי אבו־נידאל בשגריר ארגוב בלונדון נוצלה ע"י ישראל לפתיחת מלחמת לבנון.

סמינר על „האנטישמיות בימינו" — במשכן הנשיא

במעמד נשיא המדינה, חיים הרצוג, נפתח אתמול במשכן הנשיא בירושלים הסמינר השמיני הבין־ארצי בנושא האנטישמיות בימינו.

הסמינר נערך על־ידי החוג לידיעת עם ישראל של האוניברסיטה העברית, בשיתוף ההסתדרות הציונית העולמית.

במעמד הפתיחה השתתפו גם יו"ר ההסתדרות הציונית, אריה דולצין, 150 אנשי אקדמיה מהארץ ומחוצה לה ואישי־ציבור הקשורים לנושא היהדות והתפוצות במשרדי הממשלה ובסוכנות היהודית.

בראש הסמינר יושב פרופ' יהודה באואר מהמרכז ללימודי אנטישמיות באוניברסיטה העברית.

בשלושת ימי הסמינר יתמקדו המשתתפים בסוגיות שונות בנושא האנטישמיות, כגון האנטישמיות כמכשיר מדיני באו"ם, במדינות המערב, בעולם הקומוניסטי ובעולם הערבי. פרק נכבד יוקדש לאנטישמיות בזירה המדינית וכן יוצעו דרכי לחימה באנטישמיות. (עתי"ם)

האגודה להענקת פרס לספרות צבאית ע"ש האלוף יצחק שדה ז"ל

הודעה

מעניין חלוקת הפרס ע"ש יצחק שדה לשנת התשמ"ו — 1986

הפרס לשנת התשמ"ו יוענק ליצירה מקורית ישראלית באחד מן התחומים:

1. תיאוריה צבאית;
2. היסטוריה צבאית יהודית;
3. תולדות ההתגוננות היהודית בארץ או בגולה;
4. זכרונות על שירות בהגנה או בצה"ל;
5. חבור על אישיות צבאית, יהודית.

הפרס יוענק ליצירה (ספר, או כתב יד מוגמר, שיצא לאור או עומד לצאת לאור, כתוב בשפה העברית, או סרט), שיימצא ראוי לכך ע"י חבר השופטים שיבחר ע"י הועד־המנהל של האגודה ובכפוף לתקנותיה.

גובה הפרס יהיה כגובה אחד מפרסי ישראל בתשמ"ו.

כאשר יוגש כתב־יד, יש לצרף אליו אישור של מו"ל על הוצאתו לאור כספר.

עבודת מחקר אקדמית תתקבל רק אם אושרה כבר ע"י המוסד האקדמי לתואר שני לפחות.

הפרס יוענק בטקס שייערך סמוך ליום השנה לפטירתו של אלוף יצחק שדה ז"ל (ג' אלול) ועל־כך תבוא הודעה מקורית.

לפרס התשמ"ו לא יתקבלו חיבורים שנתפרסמו לפני אלול תשמ"ד — אוגוסט 1984.

את החיבורים יש להגיש ב־4 עותקים (בדפוס או במכונת כתיבה), לא יאוחר מיום י"ט באדר א' תשמ"ו — 28.2.86 במעטפה סגורה ועליה רשום: „פרס לספרות צבאית", לפי הכתובת: ת"ד 4037, בית הנשיא 12, ירושלים מיקוד 91040.

התנחלויות סוריות חדשות ברמה עלולות לשמש בסיסים לקומנדו

בצה"ל עוקבים אחר 10 יישובים סוריים שהוקמו מול כוחותינו ברמה ● הסורים לא שינו פריסתם ברמה ● בצה"ל מבקשים להרגיע נוכח פרסומים על מתיחות בגבול

מאת אבי בניהו.
כתב „על המשמר"

בעת האחרונה לא שונתה פריסת הכוחות הסוריים בחזית רמת־הגולן — מסר מקור צבאי בכיר.

הצבא הסורי ערוך במצב שיגרתי ולא היתה כל תזוזה מאז שהוחזרו שלוש הדיוויזיות מאיזור לבנון. דיוויזיות אלה התפרסו במחנות הקבע שלהן ברמה. הסורים לא ביצעו גם כל תזוזה במערך טילי הס.א.2 וס.א.3 שלהם באגן דמשק, הוסיף המקור.

בפגישה עם כתבים צבאיים אתמול ברמת־הגולן הדגישו מקורות צבאיים, כי צה"ל עוקב בעירנות אחר כ־10 יישובים סוריים חדשים שנבנו מול כוחותינו ברמה. יישובים אלה, שמרביתם עדיין לא מאוכלסים, הם תופעה חדשה ועל־פי פרסומים גלויים בעיתונות הסורית „שווקו" הדירות והחלקות ביישובים אלה בסיסמה „הבנייה ברמה — תחילת תהליך השחרור".

בצה"ל חוששים, כי יישובים תמימים אלה יכולים לשמש כבסיסים לכוחות קומנדו סוריים שיהיו קרובים לקו המגע עם כוחותינו במקרה של פרוץ מלחמה.

מרבית היישובים נבנו מול מתקנים רגישים של צה"ל ברמה ובשליטה על צירים מרכזיים בגזרה. בולט כהם היישוב המכונה „קוניטרה החדשה", המיועד להיות יישוב תעשייתי והמיושב כבר בחלקו.

„אמנם בשטח אין שום סימן שמצביע שיעורם של היישובים אינו אזרחי. אולם קיים החשש", מרגישים בגזרה.

מקור צבאי בכיר ברמת־הגולן מסר אתמול, כי הסורים ערוכים כיום בשלוש רצועות עיקריות: רצועת האבטחה — כ־10 ק"מ מקו ההפרדה ועד קו הטילים, זאת לפי ההסכמה וללא כל הפרות; רצועת קו ההגנה הסורית — כוחות גדולים יותר של דיוויזיות ממוכנות ושריון ברצועה של 25 ק"מ; וכוח ריסעת אסד בפאתי דמשק.

בצה"ל ביקשו אתמול להרגיע נוכח פרסומים שונים בתקשורת בישראל ובחו"ל על מתיחות באיזור רמת־הגולן. „אין שום שינוי, אולם כל מה שמתבצע כאן הוא במשקפיים של מוכנות למלחמה וכראייה של התכוננות לכל מצב אפשרי. כל הכוחות הסדירים והיישובים האזוריים ברמה ערוכים לכל הפתעה. הסורים בנו בעת האחרונה תעלות נגד טנקים, שדות מוקשים ומכשולים בשטח, אולם אין כל סימן המעיד על הכנות ממשיות למלחמה", אמרו המקורות.

בצה"ל מצביעים על איזור מפגש הגבולות ישראל־ירדן־סוריה, כעל איזור בעייתי. בשנה האחרונה נרשמו שם מספר מקרים של ירי קטיושות ושל החדרת חוליית פח"ע שנילכדה.

„בעת האחרונה אין שם פעילות. אולם ידוע לנו, כי הסורים מכשירים ומספקים מודיעין לחוליות סוריות שפועלות מאיזור הגבול עם ירדן", אמר מקור צבאי בכיר.

בצה"ל מעריכים, כי אם ירדו גשמים נוספים בימים הקרובים, כל הצירים ברמה לא יהיו עבירים ותצומצם הסבירות ליוזמה צבאית כלשהי באיזור. „גורל חורף, הקור והבוץ מטרידים אותנו בעת יותר מהסורים", אומרים ברמת־הגולן.

מזכ"ל ההסתדרות, ישראל קיסר, יושב בראש ישיבתה הראשונה של הוועדה המרכזת בהרכבה החדש, אתמול. (צילום: ישראל סימיונסקי)

ההסתדרות מזהירה:

לא נחתום על הסכמי שכר אם לא יחולק הנטל

הוועד הפועל הביע אמון בוועדה המרכזת החדשה ● נציגי מפ"ם לא הוצגו בגלל צו־המניעה שיתברר היום בבית־המשפט

מאת כתבנו
לענייני הסתדרות

יו"ר האגף לאיגוד מקצועי, חיים הברפלד, הזהיר אתמול בישיבת הוועד הפועל, כי ההסתדרות לא תחתום על הסכמי השכר החדשים, לשנים 86־88, אם לא תובטח חלוקה צודקת של הנטל.

הוועד הפועל דן בחשבשעת תקציב המדינה על המשק והעובדים ובהחלטתו נאמר: „ההחלטות הכלכליות של הממשלה אין בהן תחילת דרך לצמיחה ולפיתוח".

מזכ"ל ההסתדרות, ישראל קיסר, שסיכם את הדיון אמר: „אילו היה הדבר תלוי בי, הייתי מפרק את הממשלה על נושאים כלכליים". עוד אמר המזכ"ל: „אם קופת־חולים וסולל־בונה יתמוטטו, אוי כולם יפלו וגם השר מודעי לא יינצל מכך.

חברי מפ"ם לא הוצגו

בחלק השני של הישיבה הציג קיסר את חברי הוועדה המרכזת. חלק זה, שהיה אמור להיות חגיגי, הועם משום צו המניעה שהוציא בסוף השבוע דוד כהן נגד מפ"ם, ומנע בכך את הצגת ששה הנבחרים של הסיעה. תביעתו של כהן תידון הבוקר בבית־המשפט המחוזי בתל־אביב.

עוד מסר קיסר, כי חלוקת התיקים כפי שהיתה בוועדה היוצאת, לא מן הדין שכך תהיה גם בוועדה החדשה.

חוק שכר מינימום

בהצעה לסדר־היום תבע יו"ר סיעת ר"ץ, חה"כ רן כהן, לדון בסחבת בחקיקת חוק שכר מינימום. לדבריו, גובה שכר המינימום, אשר ישולם במשכורת הקרובה, בשיעור של 270 אלף שקלים, יהיה 32.3 אחוזים מהשכר הממוצע במשק.

בדברי תשובתו הודיע קיסר, כי חברת העובדים תשלם כ־10 אחוז תוספת למה שסוכם עם המעסיקים הפרטיים.

נציגי מפ"ם, אפרים ז'ילוני, אמר במהלך הדיון, כי מי שמחפש רק פתרונות כלכליים, יישא לבסוף בתוצאות העלות החברתית.

בין ההחלטות הנוספות של הוועד הפועל: דרישה כי רמת הסבסוד תהיה בין 25 ל־30 אחוזים על מוצרים חיוניים ו־50 אחוז ללחם ולתחבורה ציבורית.

ח"כי התחיה ברמה:

בריה"מ מאחורי משבר הטילים

מאת יהודה צור.
כתב „על המשמר"

משבר הטילים הסוריים בלבנון הוא בעל רקע מדיני ונועד לערב את בריה"מ במשא־ומתן, כדי לכלול את רמת־הגולן בדיונים בעתיד, אמר אתמול ח"כ יובל נאמן במהלך סיור סיעת התחיה בכנסת ברמת־הגולן.

לדברי נאמן, בריה"מ תומכת תמיכה מלאה במהלך הסורי.

ח"כ רפאל איתן סבור, שהזזת הטילים הסוריים בבקעת־לבנון מגמתה למנוע מחוסיין להצטרף למשא־ומתן עם ישראל. לדבריו אין ספק, שאסד קידם את הטילים כדי להבהיר לחוסיין מיהו הבעל האמיתי בלבנון המסוגל למנוע או לשבש את טיסות חיל האוויר בשמי לבנון.

ח"כ גאולה כהן אמרה, שמתוך רצון לתאם עמדות עם מימשל רייגן, ישראל מאבדת את כושר ההרתעה שלה. לדבריה, כל החלטה לפעול בעניין הטילים צריכה להיות עצמאית על־פי האינטרסים הלאומיים של ישראל, בלי שיקולים אחרים.

חברי־הכנסת של התחיה סיירו אתמול ביישובי רמת־הגולן ושמעו מראשי היישובים את דאגתם מהמצב שנוצר בעקבות משבר הטילים.

תבורי יאמר היום לפרס:

יופסקו שירותים — אם לא יועבר כסף לרשויות מקומיות

מאת אשר שילוני,
כתבנו לעניינים מוניציפליים

מרכז השלטון המקומי אינו רואה בעין יפה את מגישתו של ראש הממשלה, שמעון פרס, עם מגזרים שונים בשלטון המקומי (המגזר הערבי, עיירות פיתוח ועוד) לא באמצעות המרכז לשלטון המקומי.

לכתבנו נודע, שמורת־רוח זו יעלה יו"ר מרכז השלטון המקומי, רב תבורי, היום לפנות־ערב, בפגישה כארבע־עיניים עם פרס בלשכתו בירושלים.

בשלב השני של הפגישה יצטרפו אליו שרי האוצר והפנים וכה יעלה תבורי את השגות מרכז השלטון המקומי לגבי עמדתו של שר האוצר כלפי סיכומים עם ראש הממשלה להעברתם של כספים לרשויות המקומיות — סיכומים ששר האוצר מתכחש להם.

עוד יועלו בישיבה בעיות בשירותים הממלכתיים שהרשויות המקומיות מגישות לתושבים, העיריות משלמות עבור שירותים אלה ריבית גבוהה, בעוד שהממשלה איננה מעבירה כמועד את הכספים שהיא חייבת לרשויות בגין שירותים אלה.

בפגישה ייאמר חד־משמעית על־ידי יו"ר מרכז השלטון המקומי, שאם הממשלה לא תפתור בעיה זו, יפסיקו הרשויות המקומיות מתן שירותים ממלכתיים, כגון שירותי חינוך בריאות, רווחה ועוד, לתושבים.

לרבקה וגדליהו שטינברג
ברכות לבביות
להולדת הנינה
חברים ב„על המשמר"

אנשים ואירועים

קביעות לנהג „דן" שלכד את צבי גור

אסתר יפה מכת־ים, האשה שזיהתה את צבי גור, ונהג האוטובוס רמי ספיר, שהביא ללכידת האסיר הנמלט, זכו אתמול בערב לציון לשבח ותעודת הוקרה מטעם שר המשטרה, חיים בר־לב, בטקס שנערך בבית השוטר בתל־אביב, במעמד המפכ"ל דוד קראוס ונציב שירות בתי־הסוהר, רפי סוויסה.

השר בר־לב הביע הערכה והוקרה על העירנות והיוזמה של שני האזרחים, שהביאו לתפיסתו של האסיר הנמלט. פעילותם הביאה להרגעה בקרב הציבור ולחסכון רב במשאבי המשטרה, שהקדישה כוחות ואמצעים רבים לתפישתו.

השר בר־לב עמד במיוחד על התושיה ומהירות התגובה של אסתר יפה, שזיהתה את גור כאשר התיישב מולה באוטובוס. „כסבא אני גא בסבתא שכמותך" — אמר לה בר־לב. שר המשטרה הוסיף, כי ככל משטרה בעולם, זקוקה גם משטרת ישראל לשיתוף פעולה של הציבור — ומאזרחים שכאלה יש נחת ותועלת.

רפי ספיר הוא עובד בחברת „דן", ונמסר כי בעקבות היוזמה והעירנות שגילה, הוא יקבל בקרוב קביעות בעבודתו. (עתים)

חוקר ישראלי נפגש עם דיפלומט אלבני

חוקר צעיר ללמודי היסטוריה באוניברסיטת בר־אילן, תושב אשקלון, נפגש בימים אלה עם דיפלומט אלבני, דבר נדיר ביותר מאז קום המדינה.

החוקר, אלכסנדר קורן, עורך כעת מחקר על הרעיון שהועלה לאחר מלחמת העולם השנייה, להקים פדרציה של כל מדינות הבלקן. הוא אסף חומר רב על הנושא, אבל חסרו לו פרטים על עמדתה של אלבניה לגבי הרעיון.

כדי להשלים את החסר פנה קורן אל הממונה על יחסי־ציבור בשגרירות אלבניה בקאהיר, ולהפתעתו זכה לתשובה חתומה על־ידי הדיפלומט כאמל אליאי, ובעקבות זאת נפגשו השניים וקיימו שיחה ממושכת.

מקומון מקרית־גת, „מה נשמע בדרום", המביא ידיעה זו, מפרסם גם תמונה ומוסיף, שהשיחה בין השניים היתה עניינית ובמהלכה שמע החוקר האשקלוני גם פרטים על עמדתה של אלבניה לגבי ישראל. (עתים)

חה"כ רייסר נקנס על מהירות מופרזת

חבר הכנסת מיכה רייסר נקנס אתמול על־ידי שופט התעבורה התל־אביבי חיים דורון בסכום של 65 אלף שקלים, על שנהג בדרך בין־עירונית במהירות 97 קמ"ש במקום 80 קמ"ש, ב־7 בינואר השנה.

ח"כ רייסר לא התייצב לדיון והתביעה טענה, כי יש לראות את אי התייצבותו ואת אי מתן תגובתו לאישום כהודאה באשמה. (עתים)

חסנין הייכל מחדש את הטור שלו

קהיר. — מוחמד חסנין הייכל, העיתונאי המצרי בעל ההשפעה הגדולה ביותר בימי הנשיא נאצר, מתכונן לפרסם טור חדש.

יותר מעשר שנים לאחר שפרסם את הטור האחרון שלו, „דברים בגילוי לב", בעיתון הרשמי־למחצה „אל אהראם", מתכונן הייכל לכתוב עבור עיתון יריב.

„אכבר אל יום", השבועון המצרי בעל התפוצה הגדולה ביותר (כ־1.5 מיליון עותקים), הודיע החודש, כי הייכל יפרסם בו בקרוב את הטורים שלו.

הייכל היה כלוא בימי כהונתו של אנואר סאדאת, וחי ב־11 השנים האחרונות בשולי החיים הציבוריים בארצו. הוא כיום בן 62, ועד ל־1974 ערך את „אל אהראם" משך 17 שנה.

בעיתון אחר שבבעלות הממשלה, „אל מסה", אמר העורך סמיר ראג'אב, כי המצרים אינם זקוקים להייכל. ראג'אב כתב: „אני אומר להייכל, כי הוא נתן די הוכחות שהוא דובר לשון שונה מזו של המצרים, וכי הוא לעולם לא ידביק את הקצב של ההסטוריה".

ספרו של הייכל „סתיו של זעם", שכלל ביקורת חריפה על תקופת נשיאותו של סאדאת מ־1970 עד שנרצח ב־1981, נאסר לפרסום במצרים. (רויטר, עתים)

מענ"ה אסף 100 אלף חתימות נגד כהנא

100 אלף חתימות של אזרחי ישראל, הקוראים לכנסת לחוקק חוק הקובע כי הגזענות היא עבירה פלילית והמיועד למעשה נגד פעילותו של ח"כ מאיר כהנא — נאספו עד היום על־ידי מענ"ה — מטה־על נגד הגזענות.

מענ"ה מורכב מגופים רבים מכל קצוות הקשת הפוליטית ומכל הארץ. הקבוצה פועלת בעקבות נגד גילויי הגזענות של כהנא ולאחרונה החלה לאסוף חתימות של אזרחים למען חקיקה נגד הגזענות. (שעיה)

אחרי שאיבדה שלושה ילדים בדרך מאתיופיה לישראל, נולדה בסוף השבוע שעבר לביוש טדסה, בת 35, בת בריאה, במרכז הרפואי „שערי צדק". (צילום: שלמה בר־קוס)

מי מפחד ממורמונים

חבל שהתחלתם... אך אל תפסיקו

חוגים פרו־ישראלים בוושינגטון תמימי־דעים כי ישראל עשתה מישגה בהסכימה להקמת האוניברסיטה בהר הצופים — אך הפסקת הפרוייקט תהיה שגיאה גדולה עוד יותר ■ גם יהודים־אמריקנים, שאינם אורתודוקסים, חוששים כי בישראל לא מודעים ל„סכנה המורמונית"

מאת זאב בלצר, וושינגטון

בין הדיפלומאטים הישראלים לבין העסקנים האמריקנים הפרו־ישראליים בוושינגטון שוררת תמימות־דעים, כי במבט לאחור עשתה ישראל מישגה גדול כאשר הסכימה בשעתו להקמת אוניברסיטת „בריגהם יאנג", הר הצופים בירושלים. יחד עם זאת, דעתם של אותם אנשים היא, שתהיה זו שגיאה גדולה עוד יותר להפסיק את הפרוייקט עתה.

„במשחק זה אחרנו בהרבה את המועד", אמר פקיד ישראלי בוושינגטון בעצבות: „אין לנו ברירה אלא להניח לפרוייקט להימשך".

אותם אנשים בוושינגטון חוששים כמובן, שתדמיתה של ישראל — שכבר נפגמה עקב שערוריית הריגול של ג'ונתן ג'יי פולארד — תיפגע עוד יותר אם תחזור בה מהחלטתה. יושמעו האשמות כי ישראל פוגעת בחופש הדתי והאקדמי.

המורמונים, המנהלים את אוניברסיטת „בריגהם יאנג" בסולט־לייק־סיטי שביוטה, יזעמו כמובן על החלטה כזו ברגע האחרון, והם מייצגים קבוצה רבת השפעה ורבת עוצמה בארה"ב.

שיכנוע מאחורי הקלעים

מנהיגים יהודים־אמריקנים מסוימים, המעורבים בפרשה, מאמינים שאולי תיתכן עדיין פשרה של הרגע האחרון. מאחורי הקלעים הם מעודדים את המורמונים עצמם להסכים למקום חלופי לאוניברסיטה. בשבועות שחלפו התקיימו כמה פגישות, שלא פורסם עליהן דבר. מטרתן הבלתי־אמצעית היא להשיג תקופת צינון ארוכה, כדי שאפשר יהיה לדון בנושא ביתר תבונה ובפחות התרגשות.

לגבי אותם מנהיגים יהודים המחלוקת היא חלק מבעיה נרחבת יותר, הנוגעת לעובדה שצעירים יהודים נמשכים מעבר לכל פרופורציה לכל מיני קבוצות וכתות לא־יהודיות. עסקנים יהודים־אמריקנים אלה, הלוחמים בכתות הללו, אינם מאמינים כי ישראל מודעת לגמרי לסכנה הכרוכה במתן היתר לקבוצות מסוג זה לפעול בקירבה.

כאשר קבוצות אלה מצדדות בהשקפות הפוליטיות של ישראל — הם טוענים — מרשים להם השלטונות בישראל, בדרך־כלל, להקים אירגונים משלהם בישראל. „עלינו לייעץ לישראל בנושא זה ולעורר את רגישותה לסכנות", אמר יוליוס ברמן, לשעבר יו"ר ועידת הנשיאים של האירגונים היהודיים הגדולים בארה"ב.

ציונן מורמוני

ערכה לא עורר נושא אוניברסיטת „בריגהם יאנג" בירושלים ויכוח רב בוושינגטון, אך הסנאטור הרפובליקני אורין האץ' מיוטה, שהוא עצמו מורמוני, הביע דאגה עמוקה. הודות לבקשתו של האץ', כנראה, כתב היו"ר הרפובליקני של ועדת החוץ, הסנאטור ריצ'ארד ליוגר מאינדיאנה, איגרת אישית לראש הממשלה שמעון פרס, שיתיר את השלמת הבנייה. ליוגר כינה את האוניברסיטה „אחד המוסדות הבולטים ביותר להשכלה גבוהה" בארה"ב: „אני מקווה שתיתן לאוניברסיטה כל סיוע ראוי למען הקמת המוסד שלה בישראל", הוסיף ליוגר.

אך פרט ליוצא־מן־הכלל ראוי לציון זה לא הופעל לחץ ציבורי רב על ישראל לאפשר את השלמת הבנייה. אדרבא, המורמונים משתדלים בכל מאודם לפתור את הבעיה בשקט יחסי, בתקווה שלא תהפוך ל„נושא חם".

באורח פרטי, כמובן, מסרו המורמונים את השקפותיהם לדיפלומטים הישראלים בארצות־הברית. הקונסול הכללי של ישראל בלוס־אנג'לס, יעקב אבן, ביקר בסולט־לייק־סיטי ונועד עם המנהיגים הראשיים של האמונה המורמונית. הוא גם נועד עם פקידי אוניברסיטת „בריגהם יאנג", שביקשו ממנו להרגיש את חשיבות הנושא באוזני משרד החוץ.

בקיץ האחרון קיבל יוסף יעקב, דיפלומאט בשגרירות ישראל בוושינגטון, המופקד על ענייני הכנסייה, משלחת של מנהיגים מורמונים. הם נתנו לו הבטחה כי הסניף של אוניברסיטת „בריגהם יאנג" בירושלים, לא יעסוק בישראל בפעילות מיסיונרית.

הבטחות דומות ניתנו על־ידי כל המנהיגים המורמונים הראשיים, הן בפומבי והן בכתב, לראש הממשלה שמעון פרס, לראש העיר של ירושלים טדי קולק ולאישים ישראלים אחרים. הם למעשה הרחיקו־לכת עד כדי הבטחה, כי כל סטודנט, איש מינהל או חבר פקולטה, הקשורים באוניברסיטה, שיפעלו בניגוד להתחייבות שלא לעסוק בפעילות מיסיונרית, יוצאו מן הפרוייקט הירושלמי ויוחזרו בו־במקום לארה"ב.

התקשורת האמריקנית מתערבת

עם זאת מוסיפה „המחלוקת" לגאות בישראל. דיווחים ארוכים על הוויכוח התפרסמו ב„ניו־יורק טיימס", ב„וושינגטון פוסט" ובעיתונים אמריקניים גדולים אחרים. הללו לא פורסמו דווקא בהשראתם של מורמונים המעוניינים בהגברת הלחץ על ישראל. אין ספק כי תוצאת המאמרים הללו היתה העלאת הנושא בתוך ארה"ב עצמה. עם התעצמות הוויכוח בישראל יש לצפות לדיווחים נוספים בכלי התקשורת, והסיכוי לפשרה שתשמור על יוקרתם של הצדדים תהיה קשה יותר.

פקידים ישראלים בוושינגטון מטילים ספק בנכונות לקראת פשרה. הם חוששים שכבר מאוחר מדי. הוא הדין לגבי בעלי־בריתם על גבעת הקאפיטול. כל המעורבים בדבר מסכימים, כי בשבועות ובחודשים הקרובים עלולות להתחולל סביב הנושא סערות של ממש.

מלחמת נון בנון־מם

מאת ישראל זמיר

באחד האמשים התקשר לו הרבי מלובביץ' עם יועציו בניו־יורק והחלטה ההיסטורית נפלה: לשלוח תגבורת בחורי ישיבה למדינת יוטה, לסאלט־לייק סיטי ולהקים בה ישיבה אנטי־מיסיונרית. גזבריו של הרב מרח, שקלו, העריכו וסיכמו, כי הקהילה היהודית בעיר זו מתרחבת כל הזמן ויש להתפרס בהלכה על פני השבועות כולה. הישיבה האנטי־מיסיונרית בזו תהיה גם אור לגויים ויהודי אליה נער יהודי מכל מערכות של ארדיה. „בעמכמבו" — פסק הרבי, הלם על לוח השולחן והשלוחים אצלו מיהרו לקיים את דברו.

למחרת, בבוקר קר, שני עוזרי־דין לובאביצ'ים על אורותן ובשעות אחר־הצהריים כבר התקבלו „מנחה" בסאלט־לייק־סיטי. בעבור יום התייצבו בפני המוסדות המוניציפאליים של העיר וללא קושי איתרו חלקת אדמה נאותה, וכעבור שלושה ימים דיווחו לרבי כי אפשר להתחיל בבנייה. כל הרשיונות היו בידיהם.

הרבי שמע ואף עלה אחת פלט בטלפון: „געטאקט", והבנייה החלה.

כעבור שבוע התנוסס שלט ליד השטח שגודר ובו נאמר כי „כאן בונים ישיבה אוניברסיטאית מנוסח חב"ד". תחילה איש לא השגיח במודעה, אך אט אט החלו האנשים לתהות ולשאול שאלות: מה פתאום ישיבה יהודית בלב־לבו של המרכז הרוחני המורמוני, קרוב כל כך לטמפל, שעל כיפתו הזהובה מתנשא פסלו של יוסף סמית — מייסד הכת?

כעבור כמה ימים הופצו ברחובותיה של העיר ובחנויות הכלבו כרוזים על „הנבלה שבבניית ישיבה אוניברסיטאית, חב"דית שהוא מעצם טיבעה גוף מסיונרי שיינסה בכל כוחו ומאודו להחזיר צעירים מורמונים מן הדת".

ביום א', בשעת התפילה בכנסיות, מרבית רוזני העדה דרשו וביקרו בשצף־קצף את פרנסי העיר והבעו להפסיק את הבנייה. עם זאת, לא שכחו לשבח את מדינת־ישראל, את כתבי־הקודש, את ירושלים הקדושה וכל ועמם על הנהלת העיר, ש„נהגה בליברליות הנהלת בחוסר אחריות דתית".

העיתונים המקומיים הגיבו במסכתי מאמרים נועמים, שדרשו להפסיק את הבנייה. בתוכנת הטלוויזיה המקומית הוזהרו מפני „ווריאציה של אנטי־מורמוניזם". תחנות הרדיו לא יכלו להתעלם מן הנושא והאזינו עשרות מרצים זועמים. העיר היתה במרקחה. פרנסי העיר במבוכתם, כי הבה משכו מתפקיד בהתנצלות והסבירו לכל פרי־בירך כי הנהלים הערוכים כוונת ובחוק.

עד מהרה העניין הלך וגלש והיה ל„מומנטום" ארצי. ה„כריסטיאן סיינס מוניטור" היה הראשון שתקף בזעם את הקהילה המורמונית, בטענה כי אמריקה היא מדינה פלורליסטית ואמונתו של אדם הוא עניינו הפרטי, בסוף מאמר המערכת נאמר כי „ריח של אנטי־שמיות נודף מן העיר הזאת". התגוררותיקו אחריו שאר העיתונים הגדולים, ה„ניו־יורק טיימס", ה„וושינגטון פוסט", ה„לוס־אנג'לס טיימס", כשכולם תוקפים מן הקהילה המורמונית לבבר את המוצר עד תום.

כאחד הלילות הודבקה על הכותל המערבי של הישיבה על קיר בטון שזה עתה ניצוק, מודעת איום, שמוחזרה: כי המורמונים לא ישתקו הפצץ יוטצאו את מערת הפריצים".

הקהילה היהודית בארה"ב ישבה לה בשקט, נהגית לחזות במלחמת נון־בנון־מם נוצרים נגד נוצרים־מורמונים. אך כאשר גברו האיומים והמיקרופונים נדחקו לעבר פיותיהם של היהודים החלו המנהיגים „להתעורר". בליל ההדולה" ועד מהרה גלשו הדיבורים לאנטי־שמיות, לשואה ולסכנות הרובצות לפיתחה של אמריקה.

נשיא ארה"ב מילא פיו מים, העדיף שלא להגיב, הוא כנוצרי אדוק, לא היה לו נוח לתקוף את הנאמנים שבין בוחריו, אולם הלחץ גבר מרגע לרגע, הארגונים היהודיים פירסמו מודעה על עמוד שלם בכל העיתונים הגדולים, כי ביום א' הקרוב יעלו ברכבת מיוחדת לוואשינגטון, כדי למחות נגד „האנטי־שמיות שהושה ביוטה". נציג שמרני בסנט האמריקני דרש הצבעת אמון אם לא תופסק הבנייה וזכה לקיתונות של בוז.

עיתוניה הגדולים של אירופה וכל עיתוני ישראל, במאמרי מערכת — כאילו נדברו מראש, נזפו בנשיא התמסס והתריעו על הסכנה שבהשתלטות המיסיונרית על אמריקה. אפילו „על המשמר" השמאלני, עיתונו הנחוש מפנוהו לזה — יצא במאמר הגונה: „זכותם של חסידי חב"ד להקים אוניברסיטה בכל מקום שירצו, בתנאי שימלאו אחר החוק".

הנשיא נכנע לסוף ונאלץ להתייצב בפני סוללת עיתונאי פנים וחוץ ולצאת בהצהרת גינוי חריפה נגד „הגורמים העלולים לפגוע בארצות הדמוקרטיה והאמריקאית ובמטים — למנוע מקהילה יהודית מכובדת להקים את מוסדותיה הדתיים כדת וכדין, וכי לא תפריעו את חיית מן המדינה, כדי למאריך את חופש המצפון". שאל הנשיא העיתונאים בלענו את דבריו, הרעש נפסק לאחר נאום הנשיא, שהודה ליהודי לשמור על חבית ולאסור כל מסגין ומתגלגל".

חב"ד־דה־סיטיה ביצחה הבשלבה קמה ועמדה על תילה, בסאלט־לייק־סיטי המשוכללת בכלים־ימים לכבל לפנסיה ביותר. איש לא ניקח שם צעירים, ממקנות מורמונים נשכחו שמל קצות העולם, ללמוד שם את עיקרי תורת חב"ד. הכל התרגל ולפתים, הבערב ואיש לא שם עוד לב אליהם.

ותשקוט הארץ ארבעים שנה.

עקבות הפחד הגלותי

מאת בצלאל עמיקם

פרופסור צבי וורבלובסקי, חוקר דתות מובהק בעל מוניטין עולמי, אינו מוטרד מפגיעה בדמותה של מדינת ישראל כמדינת חופש וסובלנות עקב המערכה הדתית נגד שלוחת האוניברסיטה המורמונית בהר־הצופים.

„הנזק שייגרם לישראל אינו גדול ביותר. הרימוי שלנו הוא של מדינה ההולכת לקראת חומייניזם גמור וקורטוב יותר או קורטוב פחות אינו מעלה ואינו מוריד. כנייארים שכבר הפסיקו מזמן לראות בישראל מדינה מתוקנת נוסח מדינות חוק. יודעים שאנו רק למראית עין שומרים על חוק, אך לא למעשה. משטרה שיודעת לנהוג ביד חזקה נגד קבוצות אחרות, כערבים, ומשתמטת מלנקט כך כלפי שורפי תחנות אוטובוסים וזורקי אבנים על מכוניות — אינה צריכה לצפות שיקחו אותה ברצינות בעולם הנאור" — הוא אומר.

„אם עם ישראל החליט שהוא רוצה ללכת בדרכו, בלי להתחשב באחרים — אז הנזק שייגרם לנו אינו נורא", הוא סבור.

— לאחר איחוד ירושלים התחייבנו לשמור על הסטטוס־קוו הדתי ולהעניק חופש לכל הדתות, בתנאי שיכבדו את חוקינו. האם לא צפוי ערעור על זכותנו לריבונות על ירושלים לאור פרשת המורמונים?

הישראלי הלאומי־לאומני־קנאי־מטומטם אינו מתלבט בשאלת ריבונותנו כאן. השאלה איך רואה זאת העולם. מצד אחד, מתריסים נגד האפיפיור שאינו מכיר בישראל. ומצד שני, עושים כל דבר הנותן נשק בידי אלה האומרים שאין לסמוך עלינו. במדינת ישראל שורדת מנטאליות שאין לדון על גופו של עניין אלא על־פי עקרון הסטאטוס־קוו, זה הקו המנחה. חופש הפולחן וחופש הדת נקבע לפי הסטאטוס־קוו ואין זה אומר שניתן לכנסיות אחרות לפתוח כאן חנות.

פרופ' וורבלובסקי מבקש להמשיל זאת להתנהגותה של ממשלת קנדה או כל ממשלה מערבית אחרת שהייתה גוזרת איסור חמור על יהודיה להקים להם בית־כנסת במקום חדש, בנוסף על אלה הקיימים. „איזו סערת רוחות הייתה פורצת אז? — הוא מקשה — כולם היו צועקים מראש כל הגגות.

— המיכללה המורמונית איננה המוסד האקדמי הנוצרי היחיד באיזור ירושלים. זה שנים פועלת מיכללת טנטור וזוכה למוניטין רבים ברחבי העולם. האם קיומה משום מה נשכח מהחרדים?

המיכללה בטנטור קיימת, עוד מתקופת השלטון הירדני, וכנראה שאיננו רוצים להראות כי אנו פחות סובלניים מהם ומתירים לה להמשיך לפעול. היום דומני שאנו מוכנים (המשך בעמוד 8)

חרדים, בחול אשר על שפת חים, בהפגנה נגד בניית האוניברסיטה המורמונית — „עבודה זרה בעיר הקודש"

אישור בעיניים עצומות

נסיון לדובב את הנציגים החרדים במועצת עיריית ירושלים, ששתקו בשלבי נתינת האישור להקמת האוניברסיטה, מעלה מילמולים נבוכים — הם פשוט לא הבינו על מה הם חותמים

מאת בצלאל עמיקם

לפני חמש שנים בדיוק הגיע למענו של העורך־דין יוסף קוקיה, המייצג את אגודת אוניברסיטת בריגהאם יאנג שביוטה, אישור בחתימת הממונה על מחוז ירושלים במשרד־הפנים, רפי לוי, המתיר „לבנות ולקיים מרכז" שבין מטרותיו „לאפשר לישראלים ולמבקרים מחוץ־לארץ ליהנות מתוכניות חינוך ותרבות, שמטרותיהם שימור, איבות החיים בישראל ובחו"ל". היה זה אחד משורה ארוכה של אישורים, שאישרו למורמונים להקים את שלוחת האוניברסיטה שלהם בהר־הצופים. שר־הפנים דאז יוסף בורג העניק ברשמנקה משלו למורמונים, בשמילא את בקשתם „להימין את בשורת הכנסיה בכל רחבי הארץ ולהציע את האידיאלים שלה לכל אדם המעוניין בכך".

שר־החינוך דאז, זבולון המר, חובש כיפה כעמיתו למפלגה, יוסף בורג, לא התמהמה להמציא אישור להקמת השלוחה האוניברסיטאית בהר־הצופים. הוועדה להשכלה־גבוהה (המשך בעמוד 8)

ראש דסק לענייני היום: לוי מורב
עורכת אחראית של עמודי חנכים: עמית אנטר

מכתבים לידיד

אין סיבה למסיבה

נפתלי היקר.

מחר סילווסטר. לא, אני לא אחגוג בנשפים מסוארים בבתי מלון עם חמישה כוכבים, המבטיחים ארוחות מובחרות, מופעי אמנים ואווירה עליזה עד שעות הבוקר. לא, לא משום שהדתיים רואים בחגיגה זו „עבודה זרה", אלא מפני שאיני יודע על מה לשמוח – על כך שישנת 1985 כבר חלפה או על כך שיש סיכוי כי שנת 1986 תביא עמה בשורות טובות לאנושות כולה או למדינתנו הקטנה.

בוודאי שאיני שותף ליום הזכרון של האפיפיור סילווסטר הראשון הקדוש, שחל ב־31 בדצמבר, ושעל שמו גם מכונה היום האחרון של השנה האזרחית. איני יודע הרבה על האפיפיור הקדוש הזה. מעולם לא היה לי סנטימנט מיוחד גם לאפיפיורים אחרים, שהפכו את הכנסייה לאימפריה השולטת בנפשות מאמינים מעבר לגבולות המדיניים בעולם. בימי הכיבוש הנאצי באירופה „שכחו" להרים את קולם נגד הפרת הצו „אל תרצח" ועד היום אינם מוכנים להביע חרטה בשם כנסייתם על העוול שגרמו ליהודים במשך דורות על־ידי הגברת היצרים האנטישמיים. משום שהיהודים „רצחו את ישו". הם גם לא ניסו להכחיש את אגדת הבלהות בדבר יהודים המשתמשים בדמם של ילדים נוצרים לאפיית המצות לפסח.

אשר לאפיפיור הנוכחי, הידוע בשמו האזרחי. קרול ויטילה, אליו יש לי רק סנטימנט אחד – בגלל מוצאו מהעיר קראקוב שבפולין, עיר הנעורים שלי. אולי למדנו אפילו באותה גימנסיה עצמה. אף־על־פי־כן לא טרחתי לבדוק את העובדה החשובה הזאת. אבל גם האפיפיור הנוכחי, יוחנן פאולוס השני, עיכב ברגע האחרון את אקט החרטה שדובר עליו בסינוד האחרון של הבישופים. משום ש„עדיין לא הגיעה השעה". כילא, אנו היהודים איננו זקוקים לחרטה שלהם. היא לא תחזיר את חייהם של קרבנות הרדיפות בשם ישו הקדוש, כמו שלא תפצה אותנו על ההשפלות והעינויים שהכנסייה אשמה בהם במישרין ובעקיפין.

אומנם קרול ויטילה החל להצטייר כאפיפיור מסוג חדש, שליט כנסיה נודדני. המרבה לטוס ולתור בכל פינות תבל. שאימץ לעצמו את כל שיטות הפרסום החדישות - אך בעיקרו של דבר הוא מדינאי שמרני, הבולם זרמים מתקדמים בקרב הכמורה. וביחס לישראל הוא מנהל מדיניות של התעלמות מקיומה המדיני.

על כן אין סיבה לחגוג את יום הזכרון לסילווסטר הקדוש או יורשיו. נכון, זהו גם היום האחרון של השנה האזרחית, ואני מניח, כי מאות מיליונים החוגגים באותו יום, מתייחסים לאותו דף אחרון הנושר מחר מלוח השנה האזרחית. כמעין קו החוצה בזמן את חילופי השנים. אך למעשה, תאריך זה הוא סמלי. פרי חישובים אנושיים המבוססים על סיבובי כדור־הארץ סביב השמש.

זה מזכיר לי קו אחר, שבמשך שנים עורר כי סקרנות שגירתה את דמיוני - קו גריניץ'. שמימי התחלנו ללמוד על התמצאות במפות בלימודי הגיאוגראפיה. כאשר לאחר שנים רבות הגעתי ללונדון, נסעתי כמובן לאותו פרבר הנושא את השם גריניץ', ושמעתי הסבר מפי מדריך מקומי. כי המלך צ'ארלס ה־2 הקים כאן בשנת 1675 מצפה־כוכבים, וכי בשנת 1884 נקבע כמקום שדרכו עובר קו האורך "0, אשר לפיו מסמנים את קווי האורך למזרח ולמערב.

מאות תיירים באים לכאן בתחושה שיגלו מקום מיוחד בכדור הארץ, הם דורכים על המקום המסומן באותו קו דמיוני והמצלמות מבזיקות ללא הרף, כדי להנציח את התייר הניצב באותה נקודת מרידה של כל מפות העולם. לעבור דקות ספורות חולפת המיסטיקה ואתה מוצא את עצמך דורך על פיסת אדמה רגילה.

מה שרציתי לומר הוא, כי הסילווסטר אינו מסיים דבר ואינו פותח שום סיכוי חדש. שאינו מעוגן במה שהתרחש בשנה המסתיימת. העמים, הממשלות או השליטים אינם פותחים ב־1 בינואר 1986 דף חדש במציאות הבינלאומית, או בזו שבארצותיהם. אכן צפוי, כי האנושות תגיע לשיאים נוספים במדע ובטכנולוגיה, אך עדיין נותרה הדילמה – האומנם כל הישגים של הציביליזציה עשו את האדם כפרט, או את העמים בכלל, מאושרים יותר ובטוחים יותר בקיומם? הספק גדל ככל שהישגים אלה עוברים את דמיוננו.

השכלול באמצעי ההרג לרבות הנשק האטומי לסוגיו בוודאי אינו מוסיף לאושרם של העמים. במקום תחושת בטחון הוא משרה עליהם פחד אימים בפני היעלמות טוטאלית של המין האנושי. אך למרבה האירוניה, העוצמה האטומית הזו, המתקרבת לפיתוח „מלחמת כוכבים", עומדת חסרת־אונים בפני קבוצות בודדות של טרוריסטים היכולים להרוג אנשים בשדות־תעופה, לחטוף אוניות, מטוסים ולרצוח ילדים. כל זאת בנשק פשוט. זה קרה עתה - ערב הסילווסטר - בשדות התעופה של רומא ווינה, וזה עלול לקרות מחר בכל מקום אחר. מתברר, כי הטרור הפך לכוח חזק יותר מעוצמתם של המאגרים הגדולים של פצצות גרעין וטילים בין־יבשתיים. הטרור הפך לסמל הבהמיזציה. אך הטרור החייתי הזה יכול לצמוח רק במציאות שבה ההרג האחר זוכה ללגיטימציה בינלאומית.

על איזה הרג אני מדבר? ידידי, אומרים, כי מאז מלחמת העולם השניה אנו חיים בתקופת שלום. נכון שחלפו 40 שנה מאז מיגור המפלצת הנאצית. והעולם לא הידרדר למלחמה עולמית נוספת. אבל כל השנים הללו היו רצופות מלחמות „מקומיות ואזוריות". שקרבנותיהן מגיעים למיליונים רבים. אני מדבר על מלחמות ועל דיכויי עמים שלמים בארצות דיקטאטוריות – מותר מדי יום לרצוח שחורים בדרום־אפריקה, רק משום שהם רוב; באפגניסטאן כולאים עם שלם בשם „שחרור לאומי" ומיליונים מהם נמלטים או להרים או לפקיסטאן השכנה; בחלקים גדולים בעולם אנשים מתים מרעב.

או מה הזעזוע מן הטרור? אולי רק בגלל ההמחשה היתירה של מעשים אלה על־ידי אמצעי התקשורת? אני מקווה. כי לא תסיק מדברי. כאילו אני בא להפחית מסלידתי מן הטרור. אך ההרג האחר, במספרים עצומים, הופך אצל כולנו כמעט לתופעה טבעית הנרשמת בסטאטיסטיקה של הברירה הטבעית, המדללת את הצפיפות בכדור הארץ.

לא, איני פסימיסט מטבעי. אך במרוצת השנים למדתי, כי מוטב לראות את המציאות ואת סיכויי העתיד בעיניים פקוחות, בלי אשליות וציפיות לכך, שהשנה החדשה תביא בהכרח מפנה לטובה.

אני זוכר שלושה „סילווסטרים" שונים. הסילווסטר לקראת שנת 1940. אני בלבוב תחת הכיבוש הסובייטי ובשפה הרשמית „שחרור") לשם נמלטתי מן הכיבוש הנאצי. הרבה רגלים אדומים והרבה דברי מתיקה בחנויות. הרדיו מבשר, כי סטאלין והיטלר החליפו אגרות ברכה לרגל השנה החדשה. איחולים לחיזוק ברית הידידות, וגינויים למערב המנהל מלחמה אימפריאליסטית. כמעט נחנקתי מפרוסת הלחם שאכלתי בעת האזנה לברכות האלה.

וכעבור שנה, הסילווסטר לקראת שנת 1941. הצבא הנאצי בסביבות מוסקבה. וסטאלין משמיע את קולו נגד „הכובש הנאצי החייתי" ופונה לצ'רצ'יל ורוזוולט ללחום במיצותף עד להדברת הנאצי האחרון. המצב היה מפחיד, אני בסיביר הרחוקה. אך מלא תקווה. למרות היותי אסיר בגולאג. ועוד סילווסטר אחד – לקראת שנת 1945. הנצחון על הנאצים כבר בטוח. ברלין במצור של צבאות הברית. באוויר שומעים כבר את פעמי הנצחון, ובסן־פרנציסקו מתדיינים. על הקמת ארגון בינלאומי שיבטיח שלום לאנושות לעולם ועד.

למה אנו מצפים משנת 1986? שלא תהיה גרועה מקודמתה? שגורבצ'וב ורייגן ייפגשו שנית ויצמצמו במקצת את מספר הטילים? מישהו מאמין עוד בפירוק מוחלט של הנשק האטומי, שלא לדבר על חלומות על עולם המפורק מנשקו?

איני רואה כל כך סיבה לשמחה. הסיכויים של האנושות לאושר ובטחון קלושים מאד. שמח־לב בוודאי שלא הזכרתי כלל את ישראל. אנו הרי עושים את חשבוננו על פי לוח השנה העברי. ובכל זאת, אם תנסה לנחש את הצפוי לנו, תזדקק למנה גדולה של גלולות אופטימיות, כדי לשכנע אותי, כי כדאי לחגוג את הסילווסטר מבחינה ישראלית.

שלך בידידות

מארק גפן

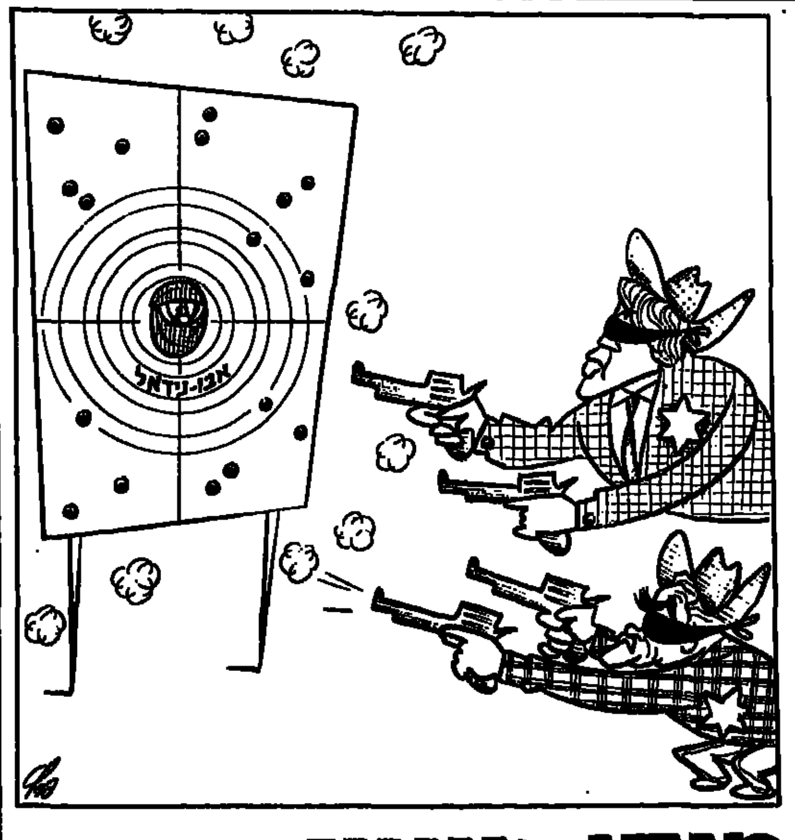

מיהו טעון־טיפוח

מאת יצחק שור

מיהו יהודי אנחנו כבר יודעים. וגם אם מתנהל על כך ויכוח, הוא חשוב לעם ישראל כשלו. דאשתקד בק"ק ניו־יורק, שם יושב הרבי מליובאביץ'. השאלה מיהו טעון־טיפוח רלבנטית הרבה יותר לעם היושב בציון. אם ניטיב להגדיר את האוכלוסיה החלשה בישראל, נצליח להפנות אליה משאבים ולהיאבק נגד הנצחת העזובה והסיגור החינוכיים־תרבותיים. זה הדור השלישי. דבר אחד ברור: ההגדרה הקודמת של „טעון־טיפוח" איננה תוספת עוד. ואילו ההגדרה החדשה צריכה להיות אישית ולא עדתית־קבוצתית. דווקא בעידן, של קיצוצים נודעת חשיבות מכרעת. מבחינה חברתית, לשאלה כיצד ולמי יוקצבו המשאבים המצטמצמים.

כמחקר חדש שערך, מציג ד"ר סורל קאהן, מן המכון לחקר החינוך באוניברסיטה העברית בירושלים, (אנטומיה של מדד זכאות לטיפוח בחינוך, אוקטובר 1985) את השאלה, האומנם ירד בישראל שיעור טעוני־הטיפוח. לדברי החוקר, הירידה שעליה הצביע משרד החינוך בפירסומיו הרשמיים מ־44 אחוז ב־1972 ל־21 ב־1984 היא ירידה מלאכותית, שאינה משקפת את המציאות. מקור הטעות הוא בהגדרת טעון־הטיפוח על־פי מדד תחליפי, במקום על־פי מדד מקורי. המדד התחליפי, שקבע מרדכי אלגרבלי (לימים, ח"כ ב־ד"ש) מתבסס על שלושה מאפיינים: השכלת האם, ארץ המוצא וגודל המשפחה. לפי מדד זה, שיעור טעוני־הטיפוח אכן ירד, אבל זה מדד לא נכון. גם לדעתו של מרדכי אלגרבלי מ־1975. המדד הרלבנטי הוא הישגיו הלימודיים של התלמיד. המדד שקבע אלגרבלי היה נוח למשרד החינוך, משום שהוא פשוט ונוח מבחינה מינהלית. אבל האחת היא, גם לפי אלגרבלי עצמו, שניתן לקבוע את מצבו של הילד בלימודים על־פי הישגיו האישיים.

נוער „אל על"

השאלה אינה עיונית. השאלה מעשית. במשרד החינוך והתרבות פועל אגף לסיוע וטיפוח, שלרשותו עומדים משאבים ניכרים בני־עשרות מיליוני דולרים. אם שיעור טעוני־הטיפוח נמצא בירידה, אולי אפשר „לחסוך" כספים אלה? אולי נעלמה המצוקה? הכל ורעות־רות. טוען חוקר אחר, פרופ' חיים אדלר. לדבריו, שליש מן התלמידים המזרחיים בישראל שייכים לקבוצה קשה ובעייתית, נחשלת ומקופחת. לפי חשבונו, מדובר ב־17 אחוז, בערך, מכלל אוכלוסיית התלמידים היהודיים בישראל, אבל מה שחמור איננו רק אותו שליש, אלא הגרעין הקשה שלו.

להערכת פרופ' חיים אדלר, בספר אינטגרציה בחינוך, („עם עובד" 1985), כל תלמיד עשירי בגיל התיכון, אינו עובד ואינו לומד ומשתייך למה שמכנים נוער „אל על". לא הפער בין עדות המזרח והמערב, אלא הדיכוי של נחשלות ועוני הוא הדור השני או השלישי, בשכונות או ביישובים מסויימים — הם המאיימים. אדלר חושש, כי התקציבים מתפזרים על פני ילדים בגילאי 6־12, המופנים למפעל להכשרת ילדי ישראל, אך גם לפנימיות הטיפוח של שמואלי, אשר מיועדות לחוקים שבין יוצאי ארצות האיסלאם. מופנים המשאבים לרכישת מחשבים לבתי־ספר בעיירות־פיתוח ושכונות מצוקה, ואינם מוקצים באורח קפדני ואחראי לאותו שליש בעייתי של יוצאי ארצות המזרח, המהווה גרעין קשה של מצוקה.

חיים סביבתי

מיהו באמת טעון־טיפוח? כיצד להבטיח שמשאבים יופנו לנזקקים ביותר? פרופ' קרל פרנקנשטיין מגדיר טעוני־טיפוח כילדים שאינם מפגרים מלידה, הסובלים מחסם סביבתי. „חשיבתם קונקרטיסטית ולא מופשטת, אסוציאטיבית ולא ביקורתית, דיכוטימית ולא דיפרנציאלית, אפקטיבית ולא רציונאלית" — כותב פרנקנשטיין („עיונים בחינוך", הוצאת אוניברסיטת חיפה, ינואר 1984).

אין כל הצדקה, אפוא, להגדרת שכונה או קבוצת אוכלוסיה כטעונת־טיפוח. דרושה קביעה מדויקת, אינדיבידואלית, של רמת כל אחד מן התלמידים. כדי לשפר את מצבם, דרוש טיפול בדרך של „הוראה משקמת". זו דידקטיקה מקורית של פרופ' פרנקנשטיין, שאת הפילוסופיה והפרקטיקה שלה תיאר בסדרת ספרים („הם חושבים מחדש", „שיקום האינטליגנציה החבולה", „שחרור הישיבה מכבליה", „כנות ושוויון").

„להפנות במישרין לנזקקים"

מי שמכהן עתה בתפקיד הראשי של מערכת החינוך, פרופ' יוסף באשי, הגיע למסקנות זהות עוד קודם שפירסם פרנקנשטיין את מאמרו, המגדיר מיהו טעון־טיפוח. את דבריו כתב באשי, כנראה ב־78, אך בעברית הם ראו אור רק השנה, בספר „חינוך בחברה מתהווה" (הקבה"מ — ואן־ליר). 95 אחוז מאוכלוסיית טעוני־הטיפוח — כותב פרופ' באשי — הם ממוצא אסיה־אפריקה. מדד זה גורם לזיהוי ילד בודד כטעון־טיפוח, אם הוא נמצא בשכונת מצוקה, אף כי המדד הסתברותי. יש נוטים לזהות טעון־טיפוח עם ארץ מוצא. סטיגמות אלה יוצרות עיוותים, והן משפיעות על דפוסי היחסים בין מורים־תלמידים, ועל רמת הציפיות של המורים מן התלמידים. עם זאת, לא נמצאה אפליה עדתית של מורים בהערכתם את הישגי התלמידים.

מה שמפריע לפרופ' באשי בהגדרת טעוני־הטיפוח של משרד החינוך היא הקבוצתית והסתברותית, שעה שדרושים איבחון וזיהוי מדויקים של תלמידים יחידים כדרך של איבחון וזיהוי אישים ואיתור החלשים, תוך הפניית ההשקעות לטיפוח במישרין אל הנזקקים ביותר מבין התלמידים בתוך בית־הספר, מתוך התעלמות ממשתני הרקע שלהם.

אבל משאלתם של הפרופסורים פרנקנשטיין ובאשי התקיימה רק באורח מוגבל ביותר. אמנם נערך איבחון לזיהוי המתקשים בקריאה ובחשבון בכיתות ג', אבל היקף הטיפול בחלשים אינו מניח את הדעת כלל ועיקר. משרד החינוך מטפל עתה באורח אינטנסיבי ב־80 מתוך 140 בתי־ספר שבהם שיעור המתקשים בחשבון ובהבנת הנקרא עולה על 15 אחוזים.

משרד החינוך מזרים משאבים ניכרים לשכונות שלמות, יחד עם משרדי הרווחה והשיכון, והתמקדות בנזקקים ביותר. כך למשל, מחליטות ועדות היגוי רבות בשכונות הנהנות מפרוייקט הרווחה, לרכוש מחשבים לבתי־ספר במקום להקים רשת של חונכים לחלשים ביותר. בידי איש אין כיום נתונים על מספרם של התלמידים אשר מסיימים את בית־הספר היסודי או אפילו את חטיבת הביניים, בלי שישלטו ביסודות הקריאה הכתיבה והאנגלית. כאשר ילדים אלה מגיעים לכיתה ג', הסיכוי שלהם להשתלב בלימודים באורח משמעותי, נעשה קלוש ביותר, משום שהמורים מתחילים לעסוק בחומר. בתוכו, מתוך הנחה שהתלמידים רכשו את מיומנויות היסוד.

דידקטיקה להוראה בכיתות הטרוגניות

יתירה מכך, משרדי הממשלה והסוכנות קיצצו סכומים גדולים לפרויקט שיקום השכונות, אך מעט מאוד בהדרכת מורים כיצד ללמד בכיתות הטרוגניות. משרד החינוך חולל ריקורמה

(המשך בעמוד 8)

רשות הקורא

סיוע מחו"ל לרשויות הערביות

החלטת השלטונות, שלא לאפשר סיוע כספי ממקורות ערביים בארה"ב למען הקלת מצוקת הרשויות הערביות בישראל, בטעות יסודה. השוואת רמת חייהם של התושבים הערבים לאוכלוסייה היהודית תטשטש את ההבדלים, תגביר את שיתוף הפעולה ואת המחוייבות למדינה ותחסל את הבנייה הבלתי חוקית.

מדינת ישראל אינה מרוויחה דבר מהעובדה שמאות אלפים מאזרחיה חיים ביישובים ללא ביוב, מדרכות, כבישים ותכנון כלשהו. המדברים על „ישראל יפה" חייבים, קודם כל, לחסל את הכיעור שבצורת חיים זו, הפוגמת בנוף האנושי והפיסי, ולפעול למען זרימת משאבים מחו"ל למטרה זו.

אחמד עודה, אום אל־פאחם

עד מתי תותר ההסתה?

האמנם צריך להישפך דם כדי שתופסק הנפקת הרשיונות השבועית לאסיפות ההסתה של כהנא בכל רחבי הארץ?

ב־19.12.85 נערכה אחת כזאת בעירי, נהריה. כשבאתי למקום, עם קבוצה של מתנגדי הגזענות מהעיר ומקיבוצי הסביבה, עדיין לא הגיעו לשם כהנא וחבר מרעיו. מפקד משטרת נהריה, השוחר רק טוב, הציע לי להתרחק עם חברי מהכיכר. בסוברו שאם אנחנו נסתלק משם, והוא ייפנה מהמקום גם את אנשיו, הרי שאם אכן יבוא כהנא ולא ימצא איש הוא יילך משם כלעומת שבא. עשינו כבקשתו.

כעבור חצי שעה הופיעה למקום מכונית עם צוות של אנשי כהנא, מצויידים באביזרי תאורה והגברה משוכללים, והקימו במהירות דוכן לנאום. במקביל יצאה מכונית מצויידת ברמקול להזעיק את חסידיו בשכונה. בשעה שש הופיע האיש, מוקף עשרות שומרי ראש ומעריצים, שליווהו בצעקות היסטריות אל הדוכן.

אנשינו, שמספרם הגיע לכמאה, פתחו בקריאות „נגד הגזענות" ו„שלום" „שלום". אני נגשתי אליו וביקשתיו לדבר אתי, בנסיון להסביר לו אילו יצרי שנאה ותוקפנות הוא מעורר בין יהודים, העלולים חלילה לגרום לשליחת יד איש באחיו. אולם הוא הדף אותי מעל פניו בכוח בשתי ידיו ונתן בכך אות לאחר מבריוניו להנחית על פני אגרוף. ברגע זה חצץ בינינו שוטר ואני הורחקתי מהמקום.

כהנא פתח בנאום הסתה חריף ביותר נגד „הקיבוצניקים, השמוצ'ניקים, והשמאלנים עוכרי ישראל." הוא הרבה להסית את הספרדים באשכנזים והבטיח „לטפל" בנו בקרוב בצורה שלא נשכח אותה. דבריו משולחי הרסן הלהיבו את כשבעים חסידיו המשתוללים, שהתגרו באנשינו משך כל האירוע. אחד הבריונים תקף חבר מבוגר ובעט במפשעתו. אחר שלף סכין ואיים על קבוצת נערים שלנו. חבריו, שמשכו אותו לאחור, מנעו אסון. המצב היה על סף התפוצצות ורק הודות להתאפקות אנשינו ולפעולתם המהירה והמרגיעה של מפקד משטרת נהריה ואנשיו שחזרו למקום, נמנעה התנפלות חוליגנית על מתנגדי כהנא.

ואני שואל את שר המשטרה — מה צריך עוד לקרות כדי שיורה לאנשיו שלא להוציא רשיון לאסיפות הסתה אלו, אשר יגררו שפך דם נוסח רציחתו של אמיל גרינצוויג.

דב ירמיה, נהריה

... ולאמונות טפלות

ב„על המשמר" מ־15.12.85, במקום המכובד ביותר, במסגרת בעמוד הראשון, פורסמה ידיעה, אותה מסרו מקורבי ברוך אבו־חצירא, שאושרה על־ידי אותו רב. על שליחי חצר המלך הסעודי שבאו להשתטח על קברו של ה„באבא סאלי" ולבקש מים מבורכים מבנו. כיוון שיש להניח כי בית המלוכה הסעודי איננו כה פרימיטיבי להאמין ב„מים מבורכים" ובקברי „באבאות" מרפאים, וכיוון שבתי־משפט כבר העריכו את מידת אמינותו של הרב ו„המשפחה הקדושה" שלו, חובתו של עיתון שאינו רודף סנסציות לאמת ידיעה כזאת — במשטרת הגבולות, שהיתה צריכה לאשר כניסת המשלחת, במשרד החוץ, שהיה צריך לדאוג לאירוח אורחים רמי מעלה, או במשרד הבטחון, שהיה צריך להתיר מגע עם משלחת מארץ חשודה עדיין במצב מלחמה איתנו.

אני בטוח שרוב קוראי „על המשמר" התייחסו בספקנות לאותה ידיעה, ואין לי ספק שאיש מאיתנו לא ייתפס בהלה לאמונה ב„באבאות קדושים", בלחישותיהם, או בקבריהם. אולם „על המשמר", וכמיוחד כתבו בנגב, צריכים לדעת שכל מיני טיפוסים מסתובבים ומפיצים אמונות טפלות. בשכבות מסויימות תשמש ידיעה כזאת, ודווקא בעיתון „כופר", פרסומת ואסמכתא לסגולותיו ה„על־טבעיות" של האיש.

אם „על המשמר" רוצה להישאר נאמנה על מפ"ם לציונות, לסוציאליזם ולאחוות עמים — ולא למעשיות ואמונות טפלות — עליו להימנע מפרסומת חינם לקדושים מדומים, ולחשוף את פרצופם האמיתי של שרלטנים למיניהם.

נסים נסים, הרצליה

מאת עוזי מחניימי

קרובים־רחוקים

המזרח־התיכון 1985: מה היה, מה יהיה

קשה לבחון את השתלשלות האירועים באיזור ב־12 החודשים האחרונים, בלי להציץ לחור המנעול של השנה הבאה העומדת מעבר לדלת. מה מחכה לנו ב־1986? ■ חיבוק הארי מדמשק עלול להפוך לקטלני אם חוסיין לא ייזהר ■ לאסד יש סיבות טובות להיות אופטימי ■ למובארק צריך להחזיק אצבעות ■ מלחמת איראן־עיראק לא תסתיים אלא אם־כן יקרה נס או חומייני ישיב נשמתו לבוראו ■

אמיץ בחושך

המלך חוסיין עשה לו מנהג של קבע בשנים האחרונות, להפתיע מדי שנה במהלך פוליטי לא שיגרתי. בשנת 84' היה זה חידוש היחסים עם מצרים. השנה הפתיע המלך הירדני בהתקרבות מהירה לסוריה. יריבתו המרה בשנים האחרונות. ירדן עמדה בשנה האחרונה במוקד המאמץ הערבי, בשיתוף עם מצרים, כדי להביא לפתרון פוליטי באיזור, אשר יכלול את אש"ף. לשם כך, אירח המלך הירדני בשלהי השנה שעברה את כנס המועצה הלאומית הפלשתינית. לאחר שהמנהיג הפלשתיני לא הצליח למצוא לו אכסניה בשום בירה ערבית.

את השנה החולפת פתח המלך הירדני בחתימה על „הסכם עם אש"ף־של־ערפאת, שעיקרו הליכה משותפת עם הארגון, לשיחות עם משלחת אמריקנית, כהכנה לשיחות עם ישראל. לאחר התלבטויות באש"ף האם לאשר את ההסכם עם ישראל, הסתבר כי רשימת המשתתפים הפלשתיניים לשיחות אינה מקובלת על ישראל וגם על ארה"ב, והתהליך כולו נתקע, בינתיים. המשיך המלך הירדני במפגשים שיגרתיים תכופים עם הנשיא המצרי, עד שהתברר לו, לקראת סוף השנה, כי המשענת המצרית אינה יציבה דיה, והמלך עתיר הניסיון החליט לקבל גיבוי גם משכנו מצפון.

השנה שוב גברו השמועות על מפגשים חשאיים שמקיים המלך הירדני עם חברים ותיקים בישראל. שוב חזרו הסיפורים שהפכו משך הזמן לנדושים, על סיורים ליליים של המלך ברחוב דיזנגוף, על פגישות חשאיות של ראש הממשלה הירדני. חברו לגן הילדים של המלך, עם עמיתיו מישראל לקראת סוף השנה הניעו, ככל הנראה, מפגשים אלה את ראש הממשלה, שמעון פרס, לצאת בהכרזות אופטימיות וליצור תחושה מרומה, כי הינה, אנו על סף שיחות עם ירדן, וצוותי העבודה הירדניים כבר אורזים את המזוודות לקראת הפגישה עם הישראלים.

לאופטימיים הסתבר, כי המלך מירדן הוא אולי אמיץ ונחרץ בפגישות תת־קרקעיות, אולם אומץ ליבו עוזב אותו כאשר הוא צריך לעלות אל פני השטח ולהיפגש בגלוי עם ישראלים.

כאשר מצבו הפנימי יציב, והכלכלה הירדנית מחזיקה מעמד. אף כי נחלשה השנה בהשוואה לשנה קודמת, יכול היה המלך לטפח את קשריו הבינערביים, לעזור בנשק וציוד לעמיתו הלוחם מבגדד, לפלרטט עם נסיכי המפרץ וכהרגלו, לא להחמיץ את הביקורים המסורתיים באירופה, סקי עם משפחתו בשווייץ ושופינג בלונדון.

השנה הקרובה תעמוד בסימן ההתקרבות המחודשת של חוסיין לדמשק והמאמץ שיצטרך להשקיע כדי שחיבוק הארי בדמשק לא יהפוך לקטלני.

יאסר ערפאת התאוששות

כוס המרורים של ערפאת

יאסר ערפאת, יעדיף לשכוח את השנה החולפת. זו דווקא החלה בעבורו באופן חגיגי. סיום כנס המועצה הלאומית הפלשתינית סימל בעבור מנהיג הארגון, ניצחון מסוים על סוריה והארגונים שבחסותה.

האופוריה נמשכה עוד זמן קצר לתוך השנה החדשה, ובפברואר נחתם ההסכם בין הארגון לבין ירדן. באותו שלב נראה היה למנהיג הפלשתיני, שהינה, בגיבוי ירדני, הוא הולך להשיג את משאת־נפשו. וכי לעת זיקנה תהיה לו עדנה ברמות כברת קרקע קטנה מהמולדת הפלשתינית. הסיכסוכים השיגרתיים בתוך הארגון על מהות ההסכם עם חוסיין ועל פירושו היו בשבילו הסימן הראשון כי הדברים אינם מתנהלים כשורה. אחר־כך, לאחר שחוסיין וערפאת הגיעו להסכם על הרשימה המשותפת של מועמדים לשיחות עם השליח האמריקני, החל סינדרום הטרור האש"פי לפרוץ החוצה ולהכל בסיכוי הזעיר שנוצר לקראת הסדר.

כמו אחוזי תזזית שיגרו לוחמיו של ערפאת את אנשיהם בספינות כדי להתנפץ מול חומת הפלדה של חיל־הים הישראלי. מנגנון הפיגועים של הארגון נשחק כולו ומיטב מפקדיו נלכדו בידי ישראל והושמו מאחורי סורג ובריח. לאחר שמיטב אנשיו אבדו בניסיונות חדירה כושלים לישראל, איבד מנהיג הארגון את עשתונותיו לחלוטין, בלחץ מפקד כוח 17, ביריון מקומי בשם אבו־טייב, שלח ערפאת את שכיר החרב האנגלי ועוד שני פושעים כדי לרצוח ישראלים בנמל לארנקה. הפעולה נכשלה. בסופו של דבר, אך ישראל יצאה משיווי משקלה. חיל־האוויר נשלח לארוכה במשימותיו, ופגע אנושות במיפקדת ערפאת בטוניס.

ערפאת, כמו באין־ספור פעמים בעבר, ניצל בנס ולקה בהתמוטטות עצבים אשר ממנה הוא מתאושש רק עתה. אולם, כוס המרורים שלו עדיין לא מלאה. אחד מבני־טיפוחיו, אבו אל־עבאס רוצח ידוע, שאנשיו רצחו את משפחת הרן בנהריה, חשב כי „יציל את המולדת". בפעולה אווילית חטף אוניה איטלקית וגרם לתסבוכת בינלאומית, אשר בסופו של דבר, הניזוק העיקרי ממנה היה פטרונו ערפאת, והארגון שהוא מייצג.

בעקבות פרשת „אכילה לאורו", הבינו המלך חוסיין והנשיא מובארק, כי ידידם הפלשתיני הקדיח את התבשיל. מנהיג אש"ף נקרא לירדן, ושם הוצג לו אולטימטום: קבל את החלטות האו"ם 242 ו־338 והצטרף אלינו למשא־ומתן, או לך למדבר ציה פוליטי. זמן לא רב אחר־כך אמר גם מובארק את הדברים, בתחילה בצורה מעודנת, יחסית, ואחר־כך בהתעכב תשובת ערפאת, במילים בוטות, אשר החרידו את מנהיגי הארגון משלוותם.

הזעזוע הנפשי הקשה שעבר על ערפאת בעקבות התקפת חיל־האוויר בטוניס, התפתח לקראת סוף השנה להתקפת עצבים, אשר ריתקה את המנהיג האנרגטי למיטתו. כך, בתום השנה האזרחית ועם מפגש חוסיין־אסד, מצפים הכל לתגובתו של ערפאת להצעות חוסיין ומובארק, אם ייעתר המנהיג הפלשתיני. יש סיכוי טוב כי שנת 86' תעמוד בסימן שילוב הארגון במשא־ומתן עם ישראל. אם יעמוד המנהיג המנוסה בעיקשותו, ייאלץ לחזות כיצד חזון השבת האדמה מתרחק ממנו, אולי לבלי שוב.

המלחמה תמות רק עם חומייני

צדאם חוסיין, נשיא עיראק, התמיד בשנה האחרונה במאמציו להביא להפסקת הלוחמה עם האויב העיקש מטהראן. מאמציו היו פומביים וחשאיים כאחד. אלה זכו למענה איראני צפוי. האיראנים פתחו במיתקפה נרחבת באיזור הביצות בחוביזה ובראשית האופנסיבה גרמו קשיים לא מעטים להנהגה העיראקית.

לאחר קרבות, מהאכזריים ביותר ב־5 שנות מלחמה זו, גרמו הכוחות העיראקיים עשרות אלפי אבידות לתוקפים האיראניים, אשר נסוגו והשאירו את הרוגיהם ופצועיהם בביצות הטובעניות.

התבוסה במיתקפה, הביאה גנראלים איראניים לפנות אל חומייני הישיש ולהעמיד אותו על חוסר התכלית שבהמשך המלחמה עם העיראקים. אותם גנראלים שהצילו את הצבא האיראני מתבוסה בראשית המערכה, נתקלו בפעם המי־יודע־כמה בתגובה נרגנת של המנהיג, אשר חזר בבושת־פנים לשדה הקרב.

העיראקים, שהמתינו בדריכות לתגובתו של חומייני, הבינו כי כל מאמציהם לשכנע את המנהיג הקיצוני להפסיק את המלחמה נדונו מראש לכישלון, ולא נותר להם אלא להמשיך להכות באיראנים כדי לנסות לשבור את עקשנותו של הישיש מטהראן. נשיא עיראק הורה לאנשיו להתרכז בהשמדת מסוף הנפט העיראקי באי חארג'.

הטייסים העיראקיים הסתערו בחמת זעם על פתח יצוא הנפט של האיראנים, ותוך מספר חודשים הצליחו לצמצם כמעט לאפס את יצוא הנפט האיראני. בה בעת התנפלו המטוסים העיראקיים על כל מיכלית נפט הבאה ויוצאת מאיראן.

צימצום יצוא הנפט גרם לאיראנים קשיים לא מעטים בראש וכראשונה דווקא עם עמיתיהם מסוריה. הסורים, תומכיה הנלהבים של איראן במלחמה, התרגלו לקבל מהאיראנים נפט בתנאים מועדפים וחלק כחינם. התקפות העיראקיות גרמו לצמצום אספקת הנפט לסוריה, ולגמול סורי ברמות צימצום הסיוע הצבאי לאיראן.

כך, לקראת סיום השנה, מתכוננים שני הצבאות למיתקפה העונתית. שוב ביוזמה איראנית. לעת עתה נראה, כי אין גבול לנחישות ההחלטה באיראן להמשיך במלחמה ונראה כי רק מותו של חומייני או נס אחר יביא לסיום מלחמה אכזרית זו.

חוסני מובארק הכיסא מתנדנד

יד מגששת יד

מלבד בריאותו המתערערת והולכת, העסיקה השנה את נשיא סוריה, חאפז אל אסד, השלטת סדר בלבנון או, כפי שהדבר מכונה בטרמינולוגיה הסורית, „סגירת התיק הלבנוני". המימשל הסורי עשה בשנה האחרונה מאמצים בלתי־פוסקים להבאת הצדדים היריבים באותה ארץ אוכלת יושביה אל שולחן הדיונים.

שליחיו של הנשיא הסורי וכל המומחים הסוריים לנושא הלבנוני, לא חסכו כל מאמץ כדי להשקיט את הפרוטקטוראט הסורי. נסיגת צה"ל לרצועת הבטחון, איפשרה לסורים להחזיר מלבנון חלק ניכר מיחידות הצבא שלהם, שהיו פרוסות בלבנון. ההיערכות החדשה של יחידות השריון הסורי גרמה אצלנו כאבי־ראש לא מעטים, אך איפשרה לסורים להתארגן למערך הגנתי במרחב שבין רמת־הגולן לדמשק.

ימי הכריסטמס הביאו לתושבי לבנון את הבשורה, ששליטי דמשק התאמצו להשיג: הסכם מקיף וכולל בין כל הצדדים הלוחמים בלבנון. הנשיא אסד הצליח לכנס בבירתו את היריבים המרים — הדרוזי היתום ואליד ג'ונבלאט, שאביו הועלה קורבן על־ידי הסורים, את עורך הדין השיעי, נביה ברי, שישראל כרוב חסרה הסכה למנהיג, ואת הרוצח הנוצרי, אלי חוביקה, חניכם עד לא מזמן של ישראלים לא מעטים.

השנה האחרונה היתה לנשיא הסורי מתסכלת למדי מבחינת היחסים בעולם הערבי. הנשיא הסורי נכשל במאמציו למנוע את התגבשות הציר הפרגמטי בראשות ירדן ומצרים, נכשל במלחמתו בהסכם בין חוסיין וערפאת, נכשל במאבקו לבטל את הפיסגה הערבית בקזבלנקה. יחד עם זאת, סוף השנה הביא עימו תפנית בתחום היחסים הבינערביים אצל הנשיא אסד. בהבינו כי לא לעולם חוסן וכי לא יוכל להתמיד בבידודו בעולם הערבי, גישש הנשיא אסד בכוון המלך חוסיין, ולהפתעתו חש שם ביד המגששת בכוונה.

היום, פחות מ־48 שעות לפני תום השנה האזרחית, עומדים המנהיגים הסורי והמצרי להיפגש, ופגישה זו, החותמת בעבורם את השנה, בוודאי תשאיר את רישומה על המזרח־התיכון במשך השנה הבאה. סיום השנה הביא לנשיא הסורי חוויה לא נעימה ברמות הפלת שניים ממטוסיו על־ידי ישראל. אולם אסד, הידוע בהתמחותו להוציא מתוק מעז, הפך את הקערה על פיה. טיליו מונעים מישראל חופש טיסה בלבנון, ועד שלא יימצא הסדר לפרשה — בין בהסדר ובין בלחימה — הקלפים שוב בידיו של הנשיא הממולח.

הצבא הסורי, שעוצמתו וציודו נותנים לנשיא מרווח מסוים של בטחון עצמי, הגדיל את עוצמתו, ובשנה האחרונה, בראשונה מאז תחילת הסיכסוך, גדול הצבא הסורי מצה"ל, כפי שפורסם בדו"ח מטעם המכון ללימודים אסטרטגיים בלונדון. הנשיא אסד המשיך להיאבק במחלה שלא הרפתה ממנו, ואשר בקיץ האחרון כמעט גברה עליו. אסד צופה לקראת השנה הקרובה באופטימיות, חזרתו ההדרגתית לעולם הערבי, התעצמות צבאו, ותקווה לסגירת „התיק הלבנוני", יכולים להותיר אותו בהחלט מלא תקווה.

חאפז אסד והוסיין המלך מה יוצא מהחיבוק

היועץ היקר מפז

נשיא מצרים, חוסני מובארק, ניסה בשנה האחרונה לחזק את הפופולאריות העוממה שלו בקרב ההמונים במצרים. ככל שחפר מנהרות לאורכה ורוחבה של קהיר, ככל ששיפר את רשת הטלפונים, כן גבר גל הבדיחות. השינויים הקוסמטיים בתנועה במרונה אולי הרשימו את התיירים. אך לא סייעו למנהיג לרכוש ולוא מעט מהמוניטין של קודמיו.

שקוע בבעיות הכלכלה המצרית, בעיות כרוניות וחסרות סיכוי לפתרון, מותקף על־ידי אופוזיציה לוחמת ועמוס בבעיות הפונדמנטליזם השופע מכל פינה במצרים — יקווה הנשיא המצרי לשנה טובה יותר. מה גם שיותר ויותר אנשים משערים כי זו הנכנסת אינה מכינה לו ברכה מי־יודע־מה. להיפך.

מערכת היחסים עם ישראל היתה לנשיא המצרי בשנה האחרונה מטרד לא קטן. חלק ניכר מזמנו הקדיש הנשיא בעזרת יועציו המוכשרים לשיפור מעמדה של מצרים בעולם הערבי, הלחצים הישראליים לנירמול היחסים עם מצרים היו לו לרועץ ומצער היה לו לראות השנה את הפאסיביות של הנשיא המצרי ביחס ליחסיו עם ישראל. לא שאנו „נקיים" בעניין זה, אולם לוא רצה מובארק, יכול היה לסייע בקלות לממשלה הבלתי־אפשרית שקמה בישראל לצאת ממבוי הסתום. הוא, כנראה, לא רצה.

לקראת סוף השנה הסתבך מובארק בכמה פרשיות, שעוררו סימני שאלה לגבי מידת התבונה הפוליטית שלו. מאלף היה לראות כיצד פועל הנשיא המצרי כשהיועץ הצמוד שלו, אוסאמה אל־באז, אינו עומד לצידו. פעמיים, בתשובות על שאלות עיתונאים, הסתבך הנשיא המצרי. תגובתו המזולזלת על רצח ראס־בורקה הדהימה את הציבור הישראלי, תגובתו על פרשת חוטפי „אכילה לאורו", יירוט המטוס המצרי שבא בעקבותיה, שמו את הנשיא ללעג ולשנינה ברחוב המצרי.

המלך חוסיין, הפרטנר של המצרים ליוזמה המדינית המתחדשת, הבין לקראת סוף השנה, כי הגיבוי המצרי אינו ערובה מספקת להסכם נפרד עם ישראל, ופנה בלית־ברירה לסורים. בימים האחרונים של השנה פנה אש"ף בתלונה רשמית נגד הנשיא המצרי על התבטאויותיו הקשות ועל איומיו נגד ערפאת.

ידידי הנשיא המצרי יצטרכו בשנה הקרובה להחזיק ידיים לנשיא הקשה, הוא יהיה זקוק להרבה עזרה ומזל כדי לעבור את השנה הקרובה בשלום.

קריאה ראשונה

קח שעון, ושב בבית...

משה כרמי: „נשרים קצוצי כנף"; סיפורים קצרים מחיי קשישים אחרי פרישתם מעבודתם.

משה כרמי הוא איש האיגוד המקצועי. בעבר ניסה כוחו בכתיבת שירים וסיפורים קצרים, בעיקר על חיי העבודה בארץ. סיפרו החדש הוא המשך ישיר לספר קודם שלו, „חייך לפני שתמות". את סגנון כתיבתו מאפיין הומור היתולי קל. תיאור חולשותיהם של אנשים בצורה מבדחת. צחוק מתוך יחס סלחני. הוא ניחן בכשרון להעלות בראי עקום תופעות שונות מחיי פנסיונרים מזדקנים, ואגב כך מכבצות ועולות הבעיות המטרידות אותם.

עם פרישתו מהעבודה, השתלם משה כרמי במשפטים והתמסר בהתנדבות לעבודה כיועץ משפטי לגימלאים חברי ההסתדרות. הפעילות בתחום אנושי זה יוצרת הווי מיוחד כמינו של מגע עם דמויות מגוונות ביותר.

שלב הפרישה מהעבודה אינו משוחרר מחרדות: אחת הבעיות המטרידות ביותר את הגימלאים — היא מה התהליך? פרישה מעבודה היא תוצר של החברה המודרנית. יש סוציולוגים הטוענים, כי עבודה ניתן להחליף — בעבודה!... אין תחליף אחר.

המהפיכה הדמוגראפית האריכה את תוחלת החיים וכתוצאה מכך עלה שיעור הקשישים באוכלוסיה: יש גם עילה נוספת: „עובד קשיש אינו מסוגל לבצע עבודתו כאיש צעיר". על בסיס זה בנויה מדיניות של פרישה חובה בגיל נקוב.

בארצות תעשייתיות קלסיות הסתגלו האנשים, שבאחד הימים יצטרכו לפרוש מן העבודה. אצלנו העניין עדיין מסובך. פועל אמריקני או שוויצרי יודע לתכנן מראש מה ברצונו לעשות בגיל 65. גימלאות שם היא דרך חיים וכך הם מכינים עצמם לקראת גיל הפרישה. לא כך בארצנו. אצלנו עובד אינו פורש מרצון. עקב כך נוצר הלך-רוח ריכאוני. והנאלץ לפרוש נאחז בציפורניו בעבודה כלשהי.

וכך כותב כרמי: פורש אדם לגימלאות/ בלי חשק, ללא רע ושאון/עמיתיו כדי לעודדו מגישים לו שי — שעון/הפורש במצב-רוח עכור/קצת אחרת מבין/כאילו ביקשו להדגיש/קח שעון ושב בבית...

המחבר סיפר עוד, כי שלף מהמגירה את עמודי הספר שהצטברו בתוכה, העתיק אותם במכונת כתיבה, הביא אותם אל בית-דפוס קטן, וכך הופיע הספר בתבנית מוגדלת. הדפסת ספר עולה הון עתק — למי יש סכומים כאלה?

ש. חן

איגודים בהלם העתיד (1)

מילכוד האבטלה והטכנולוגיה

האיום העיקרי לשנים הבאות, הרובץ לפתחה של ההסתדרות, אינו מצוי בתחום השכר אלא בשינויים הטכנולוגיים החריפים העוברים על המשק ובמהפיכת המידע המתרחשת בעולם המערבי. שינויים אלה הם אחת הסיבות למשבר הפוקד זה עשור את האיגודים המקצועיים באירופה, הנחלשים והולכים עקב הדלדול העמוק במספר חבריהם.

האגף לאיגוד מקצועי בוועד הפועל, המחזיק עדיין ברסן מרבית השכירים במשק, עומד זה מספר שנים לפני רפורמה המתבוששת לבוא. נחלות פרטיות, איבות אישיות בין ראשי איגודים מקצועיים ואוזלת-יד של הנהגת ההסתדרות, מונעות את השינויים ההכרחיים כדי להתאים את מבנהו של האגף, ואת מדיניותו המקצועית, למתרחש עתה במשק הישראלי ובמרחב הטכנולוגי האירופי. מאבקם של המהנדסים והאקדמאים במדעי החברה והרוח לבניית סולם שכר חדש ושונה מהסולם הנוכחי, האוטומטי, עומד זה תקופה ארוכה על הגדר. בוועד הפועל יש הסבורים כי האסון המתקרב איננו כה חריף, מה גם שהקשיים הפוקדים כיום את ילדי הפלא של הטכנולוגיה הישראלית, סייאטקס ו„אלסינט" יהוו תמריץ לעובדים בתחומים אלה להתארגנות במסגרת ההסתדרות, תוך ויתור על יתרונות החוזים האישיים.

השבועון „ניוזוויק" הקדיש באחרונה (בגליונו מתחילת דצמבר) מקום נרחב למתרחש בעולם האיגודים האירופיים, והציג תמונה קודרת של ניוון ושקיעה של הארגונים, שנחשבו עד כה כחזקים בעולם מבחינת מעמדם החברתי-פוליטי. השבועון קובע, כי הסיבות לשקיעת האיגודים האירופיים החזקים נעוצה באבטלה המתמשכת, בסטגפלאציה, בסכסוכים פנימיים ובגידול במספר השביתות המסתיימות בכשלון. רבים ממנהיגי האיגודים עצמם תוהים האם ארגוניהם יוכלו להתקיים במציאות הנוכחית.

מהנתונים עולה סיפורם העגום של האיגודים:

פער בין המנהיגות לחברים מן השורה

לראשונה, מאז מלחמת העולם השנייה, מחצית מכוח העבודה הבריטי אינה מאורגנת. ארגון העובדים הצרפתי הקומוניסטי הגדול (ס.ג.'טה) איבד כ-300 אלף עובדים במהלך השנתיים האחרונות.

שלושת הארגונים הגדולים באיטליה הידלדלו מאז 1980 ב-8 אחוזים. במהלך העשור האחרון, אפילו האיגוד המערב-גרמני, העשיר והמאורגן היטב (דה.ג.בה), נפגע. „מה שהחל בתחילת שנות ה-80' ככירסום, הפך עתה למפולת", קובע כתב „ניוזוויק". במהלך שביתת הכורים הגדולה בבריטניה, באביב האחרון, 30 אחוז מהחברים בארגון הבלתי מנוצח מרדו באופן גלוי במנהיגיו והמשיכו בעבודתם או חזרו אליה. ירידת כוחם של ראשי איגודים ניכרת גם באיטליה ובצרפת. בשנת 1980 צעדו ברחובות טורינו 40 אלף עובדי „פיאט" — שתבעו מראשי האיגודים לסיים את שביתתם.

אחת המסקנות של „ניוזוויק" היא, שהמהפכה הטכנולוגית, והגידול המהיר של תעשיית השירותים, מערערים את הבסיס עליו יושבים האיגודים המקצועיים. מזכ"ל הקונפדרציה הצרפתית הדמוקרטית (סי.אף.די.טי) אלברט מרסייה אומר רטורית: „עלינו לשאול מדוע נמנעים עובדים מלהצטרף לאיגודים כיום. מה אנו יכולים להציע להם ומה אנו יכולים לעשות למענם". ומוסיף אחד מעמיתיו הבריטיים: „אם לא נסתגל לשינויים — נתחסל".

מה יקרה בישראל

בתזכיר שכתב באחרונה יורם ברזילי, ראש המכון למחקר חברתי-כלכלי בוועד הפועל, נאמר כי מבנה התעסוקה בישראל בעשור הבא יהיה שונה-תכלית שינוי מזה המוכר כיום: תצטמצם האוכלוסיה העוסקת בחקלאות, בתעשייה תצטמצם הדרישה לכוח אדם בייצור, כתוצאה מריבוי השימוש במיכון מבוקר, מחשבים ורובוטים. בשירותים תחליף האוטומציה המשרדית את התעסוקות הידניות, כגון הדפסה במכונת-כתיבה, תיוק, רישום והפצת מידע. בשנים הקרובות צפוי צמצום מספר סניפי הבנקים, וצמצום מספר הפקידים בסניף. מצד שני, תיגבר דרישת הבנקים למתכנתים ולמפעילי מיכון ממוחשב. עובדי מערכת תכנון וייצור באמצעות מחשב יחליפו בהדרגה את העובדים במקצועות השרטוט והייצור.

זהו רק חלק קטן מהשינויים הצפויים, אשר יביאו עימם דפוסים חדשים. לפי שעה עומדים ראשי האיגודים וצמרת ההסתדרות עם ציפורן קטנה בלבד על דופק השינויים.

אבשלום קווה

(רשימה ראשונה)

עקבות הפחד הגלותי

(סוף מעמוד 5)

להראות גם כי אנו פחות סובלניים מחומייני.

— האם יש סיבה לפחד מהמורמונים?

אין כל סיבה והצדקה לפחד מפני המורמונים. המורמונים מצטיינים בחריצות וביושר. כמו הרבה כנסיות, יש להתחשה של מחויבות מיסיונרית להביא את הבשורה שלהם לכל העולם. אם הם מתחייבים כלפי ישראל שלא לפעול כמיסיונרים — הם יכבדו זאת. המורמונים מיטיבים לדעת, כי במדינת ישראל כל תנועה קלה לכיוון מיסיונרי תמיט עליהם את זעם הציבור, ולכן לא יעסקו בפעולות מיסיונריות אצלנו.

פרופסור צבי וורבלובסקי רואה בפחד האנטי-מיסיונרי סממן של גלותיות, המעידה על חוסר הביטחון של הדת.

„אני, כחוקר דת, ממש מהופנט מחוסר הביטחון הדתי שלנו. חוסר ביטחון זה מופיע כלפי חוץ בקנאות דתית ווה ההסבר לריאקציה זו. לפנינו צירוף של חולשה וחוסר אינטליגנציה".

— בין תילי תילין של נימוקים שהועלו נגד הקמת „מרכז השמוד על הר הצופים" הושמע השיקול שסמיכותה של השלוחה המורמונית לאוניברסיטה העברית עלולה להיות גורם מפתה לסטודנטים ישראלים שישחררו לפיתחה.

(פרופ' וורבלובסקי מגחך) אני מברך את המורמונים אם אנו מעניקים להם אשראי כה רב. אם זו ההערכה של הסטודנט הישראלי — או הסיפור עצוב.

ליבו של חוקר הדת כבד עליו. הוא חש שבכל פרשת המורמונים נעשתה בגידה ביהדות. במלים חריפות הוא מתאר את המועקה הקשה בה הוא שרוי: „מפריע לי מאוד, שהקרקע עליה הולכת ונבנית האוניברסיטה המורמונית היא קרקע שהופקעה מבעליה הערביים בצורה שהיא, לדעתי, חסרת צדק ויושר. משום שחלק מהיהדות שלי אינה באה מחוגי מאה שערים או מוועדת שרים זו או שרולה אחרת, אלא מדברי הנביאים. אני מתקומם. צדק ויושר אינו רק חוק החזיר. להקצות קרקע שהופקעה אולי כדין אך ללא צדק — זה מפריע לי".

אישור בעיניים עצומות

(סוף מעמוד 5)

הסתפקה בהסתייגות מהיומרה לבנות אוניברסיטה וביקשה לגמדה מעט, למסורים של מכללה. מינהל מקרקעי-ישראל היה שותף נוסף. בהמלצתו החמה של משרד-החוץ, שבראשו כיהן איש הליכוד יצחק שמיר, אושרה בוועדה מיוחדת להחכרת קרקעות לזרים, מסירת שטח של 27 דונם בהר-הצופים, שהופקע מידי בעלים ערבים לצורכי ציבור.

ב-9 במאי 1984 נחתם איפוא הסכם בין מינהל מקרקעי ישראל לבין נציגי המורמונים, להחכרת השטח ל„מרכז הירושלמי ללימודי המזרח התיכון" — הגדרתה הנוכחית של שלוחת האוניברסיטה המורמונית.

על משוכה נוספת, ברמות מועצת עיריית ירושלים. עליה הוטל לאשר את התוכניות להקמת המרכז. לא היה קשה להתגבר. תוכנית מספר 3169, המאיימת היום על „חוסנה וכושר עמידתה של היהדות", זכתה להרמת ידיים בדירבונו של ראש העירייה טדי קולק. חברי מועצת העירייה, בתוקף מעמדם כחברי ועדת המשנה לתכנון ולבניה, הרימו ידיים מבלי להתעמק בסוגיה. היום הם מתנצלים, כי סברו שהמדובר בסתם אוניברסיטה תמימה ולא ב„מרכז שמד רוחני", העלול להמיט חס-וחלילה אסון רוחני איום ונורא על העם היהודי.

המורמונים, בשנינות רבה, הזמינו תוכנית בנייה לאתר אצל אדריכל יהודי טרע, דוד רזניק. לרזניק נאמר, כי עליו לתכנן מרכז למבקרים, דומה לאחיו ברחבי העולם, המשמשים חלון-ראווה למורמונים, במלוא הפאר וההדר.

היום, כשאתה מנסה לדובב את הנציגים החרדיים במועצת עיריית ירושלים ולהבין פשר שתיקתם באותם שלבים של אישור התוכנית, אתה נתקל במילמול נבוך, כי לא הבינו דבר וחצי-דבר ממה שמסתתר מאחורי הכותרת „אוניברסיטת בריגהאם יאנג".

המורמונים אינם פנים חדשות בישראל. יש להם שלוש קהילות: בירושלים, בהרצליה ובטבריה. עשרות משפחות משלהם השתקעו כבר בארץ לפרקי זמן שונים. יש המלחשים כי נשיא הכנסיה בירושלים, דניאל רונה, הוא יהודי מומר. זה זמן רב קיימת שלוחה של האוניברסיטה המורמונית בקיבוץ רמת-רחל, שבמבואות ירושלים. היא פועלת במימדים מצומצמים ביותר ומונה כ-80 סטודנטים, המגיעים מהמרכז בסאלט-לייק-סיטי למחזורים של חצי שנה.

השלוחה הירושלמית, כמו כל מוסד המשתייך לכת המורמונית, כפופה ישירות לראש הכנסיה במדינת יוטה שבארצות-הברית.

בטרם התחילו המורמונים בבניית השלוחה באתר שהוקצה להם בהר-הצופים, דאגו לכיסוי חוקי מכל סמכויות השלטון. עיסקת החכירה, למשל, היא ל-49 שנים, עם אפשרות להארכה למשך דורות רבים.

המיכללה המורמונית נועדה לשרת סטודנטים אמריקנים בלבד, רבם ככולם בני הכת המורמונית. ד"ר דוד גלבריית, העומד בראש השלוחה האוניברסיטאית, מורמוני שסיים לימודיו באוניברסיטה העברית בירושלים ומדבר עברית על בוריה. התחייב במפורש שהמרכז לא יקיים פעילות מסיונרית בישראל.

הבניין הפונקציונאלי הנשקף אל העיר העתיקה ישמש אכסניה לסטודנטים ויהיו בו חדרי-עיון והרצאות במיטב ההדר הנוצץ המקובל על המורמונים.

משבר החובות העולמי

תכנית בייקר לשיכוך זמני של הכאבים

בנקים מסחריים בארה"ב, יפאן ובריטניה התחייבו לתמוך ביוזמת הממשל האמריקני לגבי משבר החובות העולמי, הנמשך זה שלוש שנים וחצי. אולם משקיפים מסופקים אם התוכנית הזאת לבדה עשויה לפתור את הבעיה.

„תוכנית בייקר", הנקראת על שמו של שר האוצר ג'יימס בייקר, שפתח ביוזמה זו בחודש אוקטובר, קוראת לבנקים להעניק בשלוש השנים הקרובות למדינות בעלות החובות הגדולות ביותר, הלוואות בסכום כולל של 20 מיליארדי דולרים. הסכומים הללו אמורים לזרום מקבוצות בנקים ארציות לבנק העולמי, לקרן המטבע הבינלאומית ולבנק הבין-אמריקני לפיתוח, אשר אף הם אמורים, לפי התוכנית, לתרום למלווים.

אולם משקיפים מציינים, כי הבנקים קבעו סייגים קפדניים להתרמות ותמיכה שלהם, בהבטיחם כי יתנו את חלקם בתנאי שגם כל הצדדים האחרים, לרבות ממשלות ומוסדות פיננסיים, ינהגו כמותם.

החוב של מדינות שאינן מפיקות נפט זינק השנה ל-865 מיליארד דולר, מ-130 מיליארד דולר בראשית המשבר של מחיר הנפט ב-1973, והדבר מהווה נטל כבד על הכלכלות הסובלות של העולם השלישי. עובדה זו כשלעצמה עוררה חשש פן ישתמטו מדינות מסויימות מפרעון חובותיהן, ובכך יגרמו להתמוטטות מערכת הבנקאות העולמית. חמורות ביותר הן הבעיות באמריקה הלאטינית, כה עומדות בראזיל, מקסיקו וארגנטינה בראש רשימת החייבות בעולם השלישי.

המשקיפים ציפו כי תוכנית בייקר תעמוד בראש סדר היום, לכשתיוועד, בימים אלה במונטבידאו, קבוצת קארטאגנה של 11 המדינות החייבות באמריקה הלאטינית לשורת כינוסי מפתח.

הכנסות מיצוא לפרעון חובות במקום לפיתוח

שיעורי ריבית מרקיעי שחקים חברו יחד עם ירידה תלולה במחירי המוצרים המיוצאים על-ידי מדינות העולם השלישי. המדינות החייבות נאלצו להקדיש חלק רב מהכנסות היצוא שלהן לפרעון חובות במקום לפיתוח ולייבוא חיוני. ובקרב הממשלות באמריקה הלאטינית גובר הלך-רוח מיליטאנטי. פרו הצהירה, כי תשלם רק 10 אחוזים מהכנסות היצוא שלה לנושיה, ובימים אלה השהתה את פרעון חובותיה לקרן המטבע הבינלאומית, משום שאינה מצפה להלוואות נוספות מן הקרן.

עתה חורה בה וושינגטון ממדיניותה „למשוך את ידה" ממשבר החובות ואימצה את תוכנית בייקר. בנקאים בכל רחבי העולם קיבלו את התוכנית בברכה. ארנו דה-קארמוי מבנק מידלנד כינה אותה „פריצת-דרך פוליטית ופסיכולוגית חשובה". אך התוכנית עוררה חששות בארגנטינה, אחד מיעדיה הראשיים, שחובותיה מגיעות ל-50 מיליארד דולאר בקירוב.

„התוכנית מעוררת תקוות שקשה לקיימן", אמר באחרונה שר הכלכלה של ארגנטינה חואן סורואיל. פרופ' רוברט קאסן אמר, כי אסטרטגיה לטווח ארוך, ויוזמה פוליטית מצד ממשלותיהן של מדינות התעשיה, דרושות לפתרון המשבר.

עם העמקת משבר החובות דחו הבנקים, החוששים מהשתמטות מתשלום, את מועדי פרעון החובות. קרן המטבע הבינלאומית נעשתה מעורבת בתהליך הזה, אך תוך סייגים. הממשלות באמריקה הלאטינית נאלצו להנהיג תוכניות צנע מכאיבות. פרט למקרים בודדים, כובדו ההתחייבויות לפרעון חובות. אולם נשיא הבנק הבין-אמריקני לפיתוח, אורטיס מנה, אומר: „המחיר החברתי של התחייבויות אלו נעשה למעשה בלתי-נסבל". לדברי משקיפים, לא הצליחו צעדי הדיון בשום מקרה לפתור את בעיית היסוד — „הם רק מונעים את הגרוע ביותר, בלי להניח יסוד לצמיחה", אמר קאסן.

המתפתחות זקוקות ל„תוכנית מרשאל"

הלוואות חדשות, באמצעות תוכנית בייקר או בדרכים אחרות, מבוססות על ראייה לטווח קצר בלבד, אומרים המשקיפים. הן עשויות להוות אמצעי זמני יעיל, אם שיעורי הריבית יירדו, ואם הכלכלות במערב יתאוששו מן השפל. אם לא כן, קיימת סכנה שרק יוספו חובות חדשים על הישנים. אך דה-קארמוי רואה בתוכנית בייקר קרש-קפיצה אפשרי ליוזמה, ברומה לתוכנית מרשאל, שסייעה לשיקומה של אירופה לאחר מלחמת העולם השנייה. דה-קארמוי הציע שארה"ב, יפאן והקהילייה האירופית יתחייבו במשותף להעניק למדינות החייבות, במשך עשר שנים, הלוואות בסך 30 מיליארד דולר בשנה בתנאים נוחים, אך הלוואות אלו יותנו בהנהגת רפורמות הדרושות לעידוד הצמיחה.

האיגוד הכלכלי של 25 מדינות אמריקה הלאטינית דרש באחרונה הורדת שיעורי הריבית, הקלה במיתון וקביעת תיקרה לחלק מהכנסות היצוא שיוקדש לפרעון חובות. הקלה בשיעורי הריבית היתה מאפשרת מרחב נשימה, מה שניתן להשגה רק על-ידי פעולה פוליטית, אמר משקיף מאמריקה הלאטינית. אם המדינות המתועשות לא ישכילו לפעול במהרה, כדי לעזור למדינות החייבות להבטיח צמיחה תמידית, אם יניחו למצב להידרדר, ההשלכות הצפויות באופן בלתי-נמנע יהיו השמטות מפרעון חובות, אף אם מדינות אלו ישתדלו לשלם, הזהיר אורטיס מנה.

אורה קלוזינסקה
רויטר - לונדון

גלגלי הבורסה

היצעים כבדים באג"ח

שבוע המסחר בבורסה נפתח בהמשך מגמת המימושים במרבית ענפי המסחר. בשוק המניות נקבעו 249 ירידות שערים לעומת 58 עליות. 90 ניירות-ערך נסחרו ללא שינוי בשער. המחזור הסתכם ב-6.9 מיליארד שקל, מהם 3.2 מיליארד שקל במניות הבנקים שבהסדר.

בשוק אגרות החוב הופיעו אתמול היצעים כבדים שנאמדו בכ-10.5 מיליארד שקל. מתוך זה ריכזו האגרות הצמודות למדד 4.7 מיליארד שקל. עיקר ההיצע היה בצמודי ה-80%, שנסחרו בירידות עד אחוז. ב„גליל" היו תנודות עד 3% לשני הכיוונים וצמודי ה-90% נסחרו בירידות קלות.

האגרות הצמודות לדולר ריכזו היצע של 5.8 מיליארד שקל. ב„ארמון" היו עליות עד אחוז, ה„רמון" ירדו עד חצי אחוז וב„גלבוע" היו תנודות עד אחוז לשני הכיוונים.

אחד ההסברים שניתנו להיצע גדול זה לאגרות החוב היה כוונת הסוחרים לשריין כסף כדי לרכוש היום אג"ח בהנפקות במקור שמציע בנק ישראל.

בשוק המניות נמשכה מגמת ההיצעים, אף כי בלטה נכונותן של קרנות הנאמנות של הבנקים הגדולים לרכוש את המניות בירידות עד כ-3 אחוזים. כך היה, בין השאר, ב„כלל תעשיות", „דיסקונט השקעות", „אי.די.בי פיתוח" ועוד.

יתכן שאחת הסיבות להמשך מגמת המכירות בבורסה היא העובדה שהשבוע יהיו רק 3 ימי מסחר, והסוחרים העדיפו להתבצר בשעה זו בפקדונות שקליים נושאי ריבית יומית.

אירוע בולט שהיה אתמול בבורסה קשור למסחר בכתבי-אופציה שהיום ייפסק המסחר בהם. מרבית כתבי האופציה שבקטגוריה זו ירדו אתמול בשיעורים תלולים, ביניהם „דסקו", שירדה ב-56.5 אחוז, „אטאס" — 54.8 אחוז, „אופים" — 37.9 אחוז, „אמצעים מתוחכמים" 17.1 אחוז, „בר-טוף" 18 אחוז, „מחסני ערובה" — 23.7 אחוז ו„ליפשיץ" — 17.8 אחוז.

במניות הבנקים שבהסדר היה עודף היצע של 3.1 מיליארד שקל. מרבית המניות ירדו עד 1.3 אחוז. התשואות הן: אי.די.בי. 'רג' — 13.07 אחוז, דיסקונט א' — 12.83 אחוז, מזרחי ע"ש — 13.2 אחוז, פועלים ע"ש — 13.4 אחוז ו„כלל" — 13.54 אחוז.

הדולר השחור נסחר אתמול בין 1,590 ל-1,600 שקל.

* „סיסמיקה": האסיפה הכללית תדון ב-9.1.86 בפירוק החברה עקב היותה חדלת פרעון.

* „גולדפרוסט" הודיעה על מבנה הנפקת הזכויות. כל המחזיק ב-400 שקל ע"נ יהיה זכאי לרכוש חבילת מניות שתכלול 600 מניות 1.0 במחיר 15 שקל למניה, 50 מניות 5.0 במחיר 25 שקל האחת, כך שמחיר החבילה יהיה 9,750 שקל.

ורדה בורשטיין

מיהו טעון-טיפוח

(סוף מעמוד 6)

ארגונית על-ידי שינוי במבנה החינוך היסודי והעל-יסודי. המשרד — כמו גם הרשויות המקומיות — עסקו במיפוי ובשיבוץ, אך כמעט לא נתנו בידי המורים כלי-עבודה כיצד ללמד בכיתות אינטגרטיביות, הטרוגניות, המהווה כיום רוב מניין ובניין של החינוך הממלכתי (למעט ערי הפיתוח, החינוך הקיבוצי, ורוב החינוך הדתי). בידי המכון לאינטגרציה של אוניברסיטת בר-אילן הצטבר ניסיון-מה בתחום זה, פרי עבודתם של הפרופסורים שלמה שרן, יהודה אמיר, ורחל בן-ארי. אך הסך-הכל של בניית שיטה דידקטית להוראה בכיתות הטרוגניות הוא בראשיתו. דל. רחוק מלהשיב על צרכי ילדים ובני-נוער מן הרובד החלש ביותר.

הגיע הזמן שהאגף לטיפוח במשרד החינוך, כמו גם מנהלי פרויקט שיקום השכונות, במשרד הרווחה, והסוכנות — יבדקו היטב את עצמם ויזרימו את התקציבים באורח סלקטיבי, מבוקר, בדרך שתיברת את שליש התלמידים המורחים. במיוחד את העשירון התחתון של בני-הנוער שאינם לומדים ואינם עובדים.

1985 — שנת הניסויים

מפיחות מיותר למינון רבית גבוה מדי

שנת 1985 תרשם קרוב לוודאי בהיסטוריה הכלכלית של ישראל כשנת נסיונות הייצוב. לאחר אינפלציה של 445 אחוז במשך 1984 החלה 1985 באמצע עיסקת חבילה א'. בה נעשה נסיון לרדת משיעורי ההיפר-אינפלציה לשיעורים רגילים.

עיסקת חבילה א' נחתמה ב-2 בנובמבר 1984. בינואר היינו עדים כבר להתערערות של העיסקה. התערערות עיסקת חבילה הראשונה נבעה ללא ספק מכך שהמחירים במשק הוקפאו על-פי שער הדולר של 527 שקל, שהיה בתוקף ביום חתימת ההסכם. אך בנק ישראל המשיך את שיעור הפיחות, באופן בלתי מופרע. העדר הסינכרוניזציה בין שער הדולר לבין המחירים והשכר שהוקפאו גרם להתמוטטות עיסקת החבילה הראשונה. לכן נחתמה, ב-24 בינואר 1985, עיסקת חבילה שנייה, שאמורה היתה לתפקד 8 חודשים תוך הקפאה לאחר „תפר", בו יועלו המחירים ב-3 עד 5 אחוזים לחודש ומחירי המצרכים המסובסדים בכ-12-13 אחוזים ריאליים לחודש. עיסקת חבילה ב' לוותה במכת עליית מחירים חודשית של 25 אחוז במחירי המצרכים הממשלתיים, החשמל והתחבורה הציבורית. הדבר בא לידי ביטוי מיידי במדד המחירים לצרכן. מ-3.7 אחוזים בדצמבר ו-5.3 אחוזים בינואר קפץ המדד ל-13.5 אחוז בפברואר ול-12.1 במארס. בחודש אפריל חזרו שיעורי ההיפר-אינפלציה ברמות מדד של 19.4 אחוזים.

חידוש ההיפר-אינפלציה היה פרי יוזמת הממשלה, ע"י העלאת המחירים, ובנק ישראל, שהקדים כל הזמן את הפיחות להתייקרויות. בדצמבר, כן המדד עלה רק ב-3.7 אחוזים, בוצע פיחות מ-550 שקל ל-608 שקל לדולר, כלומר ביותר מ-10 אחוזים. גם בינואר הועלה מחיר הדולר מ-608 ל-664 שקל — קרוב ל-10 אחוזים.

המדיניות המשיכה להתנהל תוך זיגזגים והחלטות סותרות. בסוף פברואר שוב הועלו מחירי החשמל והדלק. יבואני המכוניות זכו בסובסידיה, כאשר מיסי היבוא הוצמדו לשער הדולר המוקפא, במקום שער הדולר היציג, שהמשיך לנוע. הפיקוח על שירותי התיירות בוטל בחודש מארס, ולכן השירותים שוב הוצמדו לשער הדולר היציג. במארס הועלו שירותי הדואר ב-32 אחוז והטלפון ב-20 אחוזים. בסוף חודש זה בוטל הפיקוח על מוצרי הלבשה, הנעלה, רהיטים וספרים. שוב הועלה מחיר החשמל ב-35 אחוז ושוב יוקרו 230 מוצרים. כך הגיע המשק, ב-29 במארס, לעיסקת חבילה ג'.

ניתן היה למנוע שגיאות

עיסקת חבילה ג' צימצמה את תוקף ההסכם בעיסקת חבילה ב' מ-8 ל-4 חודשים. במקום התייקרויות כל יום במוצר אחר הוסכם להעלות מחירים פעם בחודשיים, ולאחר מכן להקפיא אותם לתקופה של 60 יום. מדיניות זו הוגדרה בצורה קולעת, דווקא ע"י מודעי, כ„חודש כן, חודש לא". אולם המדיניות החזיקה מעמד רק חודש אחד. לאחר אפריל (19.4) בא חודש נמוך — במאי עלה המדד ב-6.8 אחוזים בלבד. יוני התנהג בהתאם לציפיות והמדד עלה ב-14.9%. אולם יולי, חודש קיץ בו המדדים בדרך כלל, זה שנים רבות, הם הנמוכים ביותר, עלה המדד וקפץ ל-27.5%, שיעור שמעל ל-1,000 אחוז אינפלציה שנתית.

מרד זה שבר את גב הגמל וסלל את הדרך למדיניות הכלכלית החדשה. מדיניות זו נועדה לתקן את שגיאות המדיניות הקודמת. שער הדולר הוקפא סביב 1,500 שקל לדולר, השכר נשחק בכ-30-25 אחוז, ע"י אי-מתן פיצוי להתייקרויות של יולי, היציבות במחירים עוגנה ב„עוגן המוניטארי" של קביעת שער יציג לדולר והצמדתו לשכר.

השגיאה העיקרית של מדיניות זו היתה חוסר סינכרוניזציה של הריבית. הריבית המשיכה לשקף אינפלציה של 20 אחוז לחודש ועלתה ריאלית מ-3-2 אחוזים ל-15 אחוז בחודשים הראשונים שלאחר ההקפאה. היא הורדה רק באופן איטי — יותר מדי איטי. בינתיים צברו העסקים הרכיטוריים הפסדים, שהתבטאו בגידול של 60 אחוז בחובות השקליים שלהם לבנקים. מאחר שהעסקים לא יכלו לפרוע ריבית זאת, הדבר בא לידי ביטוי בהרחבת נפח האשראי, אותו ניסה בנק ישראל להקפיא באמצעות שיעורי הריבית.

השגיאה הגדולה השנייה היתה שחיקה עמוקה מדי של השכר, לרמה בלתי סבירה. תיקון השכר בחודשים דצמבר-פברואר יופיע אצל העסקים כתוספת שכר לכל דבר ביחס למערכת המחירים המוקפאת, ולכן הם מציגים דרישות לביטול הקפאת המחירים, ל„תפר" חדש, לפיחות ולערעור היציבות.

שתי השגיאות לא היו הכרחיות. פרופ' צ'רנוביץ מ-אם.אי.טי., אחד המומחים הבינלאומיים לנושאי דיס-אינפלציה, הצביע על הנסיון של צ'ילה וארגנטינה, על הדרישה של סינכרוניזציה של כל המרכיבים העיקריים ולא על שחיקת השכר בתשלומי ריבית גבוהים לבעלי נכסים פיננסיים, מצד אחד, ומיטוט עסקים חייבים מצד שני.

שגיאות אלו במדיניות הכלכלית הביאו עסקים אל סף פשיטת-רגל ולהתמוטטויות. תחילה צימצמו פעילותם עסקים קטנים ובינוניים, שלא עוררו הדים. לאחר מכן בא תורם של עסקים בינוניים, כאשר האחרונה בתור היא „קלרין דירות".

גם אלופי קפיצה לא יצליחו

אולם קלרין איננה היחידה. יו"ר מרכז הקבלנים, אברהם שטרן, יודע על חברות קבלניות נוספות הנתונות בקשיים. „דן אנד ברדסטריט", חברה לסקירת עסקים, הצביעה על כך שמספר החברות והעסקים שנקלעו לקשיים כספיים גדל במשך השנה (עד ספטמבר) פי 4.5, מ-262 ל-1,178 חברות, ואין כל ספק שברבע האחרון של השנה נמשך התהליך ביתר שאת. כשליש מהמושבים נמצא מעבר לפשיטת-רגל ומהתק"ם נמסר כי גם כשליש מהקיבוצים נתונים במצב פיננסי קשה. ידוע כי שורה של מפעלים עומדים במצב קשה, החל מ„סולל בונה", „מספנות ישראל", „סולתם", „הארגז", „מגוע-בית-שמש", קופת-חולים. ל„אתא" נתוספו „פפקו", „אלסינט" ומפעלים אחרים, שאומנם נכנסו לקשיים לא כתוצאה מהריבית, אך הריבית המופרזת לא איפשרה להם להחזיק מעמד. מנכ"ל התעשיינים, ארנון טיברג, אף ניבא כי מפעלי תעשיה יתמוטטו כמגדל קלפים.

מכאן, שתוכנית הייצוב של הכלכלה, בשיטה הנוכחית, גרמה להתמוטטות המשק בכל הענפים: התעשייה, הבניה, החקלאות המושבית והקיבוצית, וגם השירותים הקהילתיים. פירוש הדבר, שמינון הריבית היה גבוה מדי. התרופה לא ריפאה את החולה, אלא הרגה אותו.

ואם לעשות אנאלוגיה מעולם הספורט, כשמציבים את הרף בקפיצה לגובה על 3 מ', גם אלופי העולם לא יעברו אותו; אם מציבים אותו על 1.5 מטר, כל ספורטאי ממוצע יעבור מבלי להיכשל. כאשר בנק ישראל הציב את הרף בגובה אבסורדי, הוא לא איפשר אף למפעלים טובים לעבור אותו — בריבית כזאת, כולם היו חייבים להכשל. הרף היה צריך להיות בגובה מסויים, אך החטאת הגובה המדוייק תעלה למשק ביוקר.

אולם תהליך זה יתכשל, ככל הנראה, רק ב-1986.

צבי טימור

טור החדשות

שוב גרעונות נזילות — רבית הג'מבו ל-39%

גרעונות הנזילות של מערכת הבנקאות הגיעו בסוף השבוע שעבר לסכום של כ-150 מיליארד שקל. גרעונות אלה גרמו לעלייה בשיעורי הריבית שהבנקים משלמים למפקידים. על פקדונות „ג'מבו" שולמה בסוף השבוע ריבית של 39 אחוז לשנה, שהיא ריבית של 3.5-3.6 אחוזים לחודש. ריבית זו גבוהה מריבית הפריים במשק, העומדת כיום על 3 אחוזים לחודש.

גם טבלאות הריבית של שלושת הבנקים עלתה במקצת בשבוע האחרון, במיוחד לגבי פקדונות של שבוע. כאן הגיעה הריבית הנומינאלית עד ל-34 אחוז במונחים שנתיים בבנק לאומי, לעומת עד 33 אחוז בבנק דיסקונט ועד 31 אחוז בבנק הפועלים.

בבנקים מצפים בימים אלה לגידול בפקדונות השקליים, כיוון שהבנקים יהיו סגורים השבוע במשך שני ימי עסקים, וכך גם הבורסה. ולפיכך יעדיפו רבים להשקיע כספם בפקדונות שקליים.

אייל שגב

קבלנים מפינלנד מחפשים שותפים מישראל ליצוא לבריה"מ

קבלנים מפינלנד מבקשים לשתף חברות תעשייתיות זרות, גם מישראל, באפשרויות יצוא לבריה"מ. הרעיון מאחורי התכנית הוא, שהפינים יתכננו ויקימו מפעלים חדשים, מפעלי עיבוד, נמלים ואף ערי תעשייה קטנות, כאשר שותפים מערביים בהשקעות יספקו ציוד, מכונות ויידע.

כשני שלישים מהכנסות פינלנד בתחום הבינוי בחו"ל באים מבריה"מ השנה. רוב העבודות מבוצעות במוסקווה, לנינגראד ובארצות הבאלטיות אסטוניה, לטביה וליטא. הירחון „מידע עסקי בינלאומי" המוסר על כך בגליון החדש, מציין כי בין היתר הוקמו על-ידן מכרות ברזל, בנייני משרדים ומלונות, מפעלים לעיבוד מזון כולל מחלבות, מפעלי נייר ועוד.

הירחון מוסר עוד, כי הסכם מסחרי חדש בין פינלנד לבריה"מ, שתחילתו בינואר, מבטיח לקבלני הבנייה הפיניים הזמנות בערך כולל של 2 מיליארד מארקים פיניים בחמש השנים הבאות. לדברי טיטו מיללים, מנהל היצוא של התאחדות הקבלנים הכללית של פינלנד, חברי ההתאחדות אופטימיים לגבי חוזי יצוא עתידיים. ההתאחדות מחפשת שיתוף פעולה עם קונסרנים תעשייתיים זרים, כולל מישראל, המבקשים לסלול דרך ליצוא למזרח-אירופה. הקבלנים הפיניים מסוגלים לבצע את עבודות הבנייה והשותפים יתבקשו לספק ציוד וידע. הירחון מציין, כי הפינים מחפשים אפשרויות לשיתוף פעולה בעבודות בינוי באפריקה, דרום-מזרח אסיה וכן בסין.

בקיץ האחרון חתמו קבלנים פיניים על חוזה להקמת השלב הרביעי של מפעל נייר, מפעל חדש לייצור נייר טואלט ומבנה חדש לתצוגות אמנות לגלריה במוסקווה, בסכום כולל של כ-500 מיליון מארק פיני.

א.ש.

שיף חזר ו„נדהם": לא מסר מידע על עסקיו

ביום ה', בשובו ארצה, אמר חיים שיף: „חזרתי בטיסת אל-על מפרנקפורט על-פי התכנון המקורי. להדהמתי גיליתי, כי בהעדרי שימשתי נושא השבוע בישראל. הריני יכול לצער מעטים ולהרגיע רבים בציבור, כי רשת מלונות שיף היא חברה איתנה, היתה איתנה ותישאר כזאת, למרות מספר קשיים כלכליים ואדמיניסטרטיביים שמעמידים לפני כל יום בארץ.

„אינני חברה ציבורית. רשת המלונות היא חברה פרטית לכל דבר, שכן לא ביקשנו את סיוע הציבור ע"י הנפקת מניות בבורסה, וכתור שכזאת אינני חייב דיווח, פרט לאלה הבאים במגע עסקי עימי, ובכלל זה רשויות המס ולהם בלבד".

היטל רכב

אפליה בגבייה בין בכירים לכלל הציבור

עקב סירוב משרד האוצר להפחית את היטל הרכוש על כל רכב מתרבים המקרים ששיעור ההיטל, יחד עם האגרות השנתיות, מגיע ללא פחות מ-20% — טוען חה"כ אוריאל לין. לדבריו, זהו שיעור של היטל שאין לו תקדים, אף בישראל, והוא מהווה „הפקעת רכוש הפרט, פשוטו כמשמעו".

מחישוב שערך לגבי מכונית „סוסיתא" 1975, שנפח מנועה 1200 סמ"ק עולה התמונה הבאה:

היטל רכוש	141,000 שקל
אגרה שנתית	110,000 שקל
אגרת רדיו	40,000 שקל
סה"כ	290,000 שקל

שווי הרכב מוערך בכ-1.4 מיליון שקל ומחמת ההיטל הגבוה אין הרכב ניתן למכירה.

וזוהי דוגמה מייצגת של מספר לא מועט של כלי רכב ישנים עליהם חל היטל הרכוש. כידוע, היטל הרכוש צמוד אוטומטית למדד יוקר המחיה בתוקף הוראות החוק.

מחיר המכוניות המשומשות ירד בעשרות אחוזים מאז הכנס ההיטל לתוקפו: השכר של בעלי הרכב נשחק בשיעור של בין 20 ל-34 אחוז. קיימים עיוותים בסיסיים בגובה ההיטל לגבי כל רכב ישנים, מציין לין. שווי השימוש של רכב צמוד לבכירים במשק לא הועלה בהתאם לעליית המדד. לא יתכן שדרך אחת תופעל לגבי ציבור הבכירים במשק, בעוד דרך הפוכה מופעלת לגבי כלל הציבור.

א.ש.

חלק מחברות הביטוח גבו תעריף מופרז

חלק מחברות הביטוח נהגו באחרונה בניגוד לחוק והחלו גובות ממבוטחים את תעריפי ביטוח החובה של ינואר, כבר במרוצת חודש דצמבר.

כזכור, דנה ועדת הכספים בנושא תעריפי הביטוח באמצע חודש דצמבר, הועדה אישרה את התעריפים החדשים לביטוח חובה לרכב רק מחודש ינואר. תעריף זה גבוה בכ-6 אחוזים מהתעריפים שגבו חברות הביטוח בחודשים האחרונים (אוקטובר, נובמבר ודצמבר), שכן באותם חודשים לא ניתן היה אישור להעלאת התעריפים.

אולם, התברר, כי חלק מחברות הביטוח הזדרזו והחלו לגבות את התעריף החדש, שכאמור אושר רק מראשית ינואר, כבר לגבי פוליסות שמועד חידושן היה במחצית השנייה של דצמבר — פעולה שאיננה חוקית, אלא שרוב המבוטחים אינם יודעים אם אומנם גבו מהם תעריף מופרז.

א.ש.

הערכות בבנקים:

פיחות בשלב זה אינו הכרחי

שבוע המסחר הקצר בשוק המניות לא יביא לשינויים מהותיים במגמת השוק — מעריכים סוחרי הבורסה. עם זאת צופים, כי חלק מהמשקיעים יבקשו לצאת מהבורסה לפני יום שלישי — יום המסחר האחרון השבוע בשוק — ויעדיפו לעבור להשקעות במסלולים שקליים, שבהם מובטחת ריבית גם בימים שהבורסה והבנקים אינם פועלים.

סקירה של אחד הבנקים הגדולים ליועצי ההשקעות בסניפים קובעת, כי מגמה מעורבת, עם נטייה לירידות שערים מתונות, מלווה במחזורי עסקות בינוניים. איפיינו את שבוע המסחר הלפני-אחרון של שנת 1985. במהלך ארבעת ימי המסחר הראשונים של שבוע זה נרשמה ירידה נומינאלית מתונה של 0.65% במדד המניות הכללי. הסקירה מציינת, כי מגמה זו איפיינה הן את המתרחש בשוק המניות החופשיות והן את התנהגות המניות הבנקאיות שבהסדר.

להערכת כלכלני הבנק, תוצאה זו הושגה, בין השאר, ע"י הגורמים הבאים:

* העלייה במדד המניות הכללי מתחילת השנה, הן במונחים דולריים (27.3%) והן במונחים ריאליים (3.87%), לרבות תחזית מדד המחירים לצרכן לחודש דצמבר. נתפשת כרמת תשואה שנתית סבירה.

* הוראת הרשות לניירות ערך, לפיה על קרנות הנאמנות לשערך באגורה אחת את המניות שהמסחר בהן הופסק עקב פירוק.

* עליית מדד המחירים לצרכן בשיעור מתון של 0.5% בשבועיים הראשונים של דצמבר, ההסכמה בממשלה על קיצוץ תקציבי בגובה של כ-180 מיליון דולר ופריסת ההתייקרויות הצפויות של המוצרים המסובסדים על פני זמן — מחזקות את הטענה שפיחות בשלב זה אינו הכרחי. כך, שהנטייה לעבור לנכסים צמודי מט"ח נחלשה במידה מסויימת בימים האחרונים, וכתוצאה מכך יש מעבר של חלק מהכספים להשקעה בשוק המניות.

כלכלני הבנק מעריכים שלא צפויה התפתחות חד-כיוונית, משום שעל שוק המניות החופשיות פועלות כיום שתי מגמות: א. הירידה בתשואות באפיקי ההשקעה האחרים (אג"ח ופקדונות בשקלים) מגבירה את האטרקטיביות של המניות החופשיות, ו-ב. הגידול במספר החברות הנקלעות לקשיים מגדיל את הסיכון בהשקעה במניות החופשיות.

אשר לשוק האג"ח, בסקירה נאמר כי שבוע המסחר הקודם עמד בסימן מגמות מעורבות ומחזורים בינוניים וקטנים באגרות החוב הצמודות למדד ולדולר.

בין הסיבות לכך ניתן למנות את הודעות הממשלה כי יעלה בידה „לקצץ" בתקציבה כ-180 מיליון דולר נוספים שנדרשו נוסף על הקיצוצים הקודמים, וכך להגיע לתקציב כמעט מאוזן לשנת 1985/6; מדד המחירים הדו-שבועי, שעלה כ-0.5% לעומת המדד של השבועיים האחרונים של חודש נובמבר; יציבות שערי הריבית במהלך החודש.

בשוק המשני של האג"ח הצמודות למדד לא נרשמה פעילות רבה. לעומת זאת, השוק הראשוני ריכז עניין ופעילות רבה בזכות סדרת הנפקות „גליל" ו„שגיא", שהסתכמו בכ-65 מיליארד שקל.

הנפקות האג"ח בהיקף של כ-100-80 מיליארד שקל לשבוע מרחיבות את בסיס השוק ומסיטות את העניין לשוק הראשוני.

„להערכתנו", אומרים כלכלני הבנק, „שוקי האג"ח הצמודות למדד והצמודות לדולר התייצבו ברמת תשואות הנמוכה מזו שבעבר. עם זאת, צריך תיק נ"ע מאוזן להיות מורכב ברובו מאג"ח אלו".

אייל שגב

שיחות על עברית

מאת יעקב רבי (436)

דיאלקט, ניב

אברהם שרון מעין־השופט כותב לי: „האם יש בעברית מלה שוות־ערך לדיאלקט? נדמה לי שמיבטא, מישלב, ניב או היגוי אינם שווי־ערך מספיקים. האם לא יהיה דופי בהשארת השם דיאלקט בכתב־יד הכתוב בעברית?"

בוודאי לא יהיה דופי בשימוש כלעז הבינלאומי דיאלקט בטקסט עברי. דיאלקט (דיאלקטוס) הוא מלה יוונית, מן דיאלֶגוֹמַאי = להשיח; עניינה בשימושי הלשונות המודרניות – בת־לשון או תת־לשון, צורת־שיח האופיינית לחבל־ארץ, למעמד או לקיבוץ אנושי מסוים. שווה־הערך העברי המובהק, שמילון אבן־שושן מביאו בראש הערך דיאלקט, הוא ניב. אף־כי ניב הוא בנוסף על כך, ביטוי, צירוף של כמה מלים שהוראתו שונה בדרך כלל מן ההוראות המסויימות של המלים השונות המרכיבות אותו. ללשונות כמו ערבית, איטלקית, גרמנית, אנגלית יש דיאלקטים או ניבים שונים. לעברית המודרנית יש ניבים במובן צ י ר ו פ י ־ מ ל י ם (כמו „רד ממני", „הוא עובר עליו בשיניים") אבל אין לה ניבים כמובן ד י א ל ק ט י ם. נתונים גיאוגראפיים (שטחה הקטן של מדינת ישראל), היסטוריים (והעובדה שרוב העם היושב בארץ נחל את הלשון בתוך פרק־זמן קצר יחסית) ותקשורתיים (כל האוזניים, ללא הבדל מין וגיל ומעמד והשכלה, כרויות מבוקר עד לילה לאותם שידורי רדיו וטלוויזיה) – אינם נוחים להיווצרות ואריאציות של אוצר־מלים ושל הגייה ומיבטא, ונהפוך הוא: הנטייה הטבעית היא שקהילת דוברי־עברית תדבר רובה ככולה „שפה אחת ודברים אחדים". אולם בעברית של תקופת המיקרא היו אל נכון ניבים אחדים. – דרומי וצפוני. יהודאי וישראלי, ועקבות השוני הדיאלקטי ניכרים פה ושם בתנ"ך. אף־כי למן קום הממלכה המאוחדת גברה מגמת ההאחדה הלשונית. – בחינת קוריוז הוא שקצת מורים ומתיישבים עברים, אנשי העלייה הראשונה, ניסו לפני שמונים־תשעים שנה להמציא דיאלקט מיוחד לג ל י ל, שסימנו המובהק היה הגיית בי"ת רגושה ולעולם לא רפה. („צבע לבן", „לשתות חלב"). בכך ביקשו להיות ככל הגויים המושרשים, הנבדלים במענה־לשונם לפי אזורי מגוריהם.

גם להג ועגה משמשים שווי־ערך לדיאלקט. אם־כי עגה היקרה ס ל נ ג. לשון־הרינוט, שפה נחותת־דמה ואמנם כפופה לכללי־דקדוק משלה, המשמשת לפעמים בצופן, כמימצע־תקשורת בין אנ"ש המשתייכים לקבוצה לכירה. אמרנו שלעברית החדשה אין דיאלקטים או ניבים. אך סלנגים או עגות יש לה: עגת תלמידי בית־ספר, עגת חיילים, ולהבדיל – עגת גנבים או מבריחי סמים. מי שמדבר סלנג עם החבר'ה שלו, מן הסתם ידבר לשון רגילה, אפילו בסגנון גבוה, עם בני־אדם שמחוץ לחוגו. גם תת־לשון הוא מונח המאפיין מיגוון של דוברים – על־פי חלוקה מקצועית־תעסוקתית: תת־לשון של רופאים, של משפטנים, של עיתונאים.

זה מקרבנו אל המישלב. שהוא בעיקרו נעמה מוסיקלי. וזו הגדרתו במילון אבן־שושן: ר ג י ס ט ר. מערכת צלילים בקולו של אדם או בצליליו של עוגב הדומים בגוון שלהם". ברוכה לכך יש רגיסטר או מישלב בלשון, בדיבור. כשיה: מיבחר מלים, צירופי־מלים ומיבנים דקדוקיים ותחביריים שהוא יפה לשימוש בנסיבות מסויימות ואינו מתאים בנסיבות אחרות. אני נדבר עם בני־ביתי ועם ידידיי במישלב נינוח, לעיתים קליל, ואילו בפנותי בכתב וגם בעל־פה אל אישיות חשובה מאוד, או אל קהל רחב בהזדמנות חגיגית, אראה חובה לעצמי להשיח במישלב אחר, צח ומגוהץ.

ומה עניין מיבטא לכאן? יש דיאלקט אנגלי־סקוטי, וסקוטים רבים, בעיקר פשוטי־עם, משיחים בו. סקוטים מ ש כ י ל י ם, בני המעמד הבינוני והגבוה, אינם נזקקים לדיאלקט האזורי אלא מדברים אנגלית מתוקנת או צחה, כמו אנגלים משכילים מהמעמד הבינוני והגבוה באנגליה. על־כל־פנים, גם הסקוטים המדברים אנגלית כהלכה, מבחינה לקסיקאלית ותחבירית – רובם נזקקים למיבטא הנבדל בנעימתו ובהגייתם של קצת עיצורים (כייחוד רי"ש!) מן האנגלית שמדרום לגבול (border), בחבלי אנגליה. הם מדברים במיבטא סקוטי.

דיאלקטיקה

ומה עניין דיאלקט אצל דיאלקטיקה ומאטריאליזם דיאלקטי? הקשר בין המושגים כל עיקרו גיזורי ורק בעקיפין סמאנטי. אמרנו שהשם היווני ד י א ל ק ט ו ס נגזר משורש שהוראתו להשיח; ובני־אדם שמשיחים – נושאים ונותנים ביניהם, מתדיינים, מתווכחים, מתנצחים.

ואכן השם דיאלקטיקה (ק' בסגול) ביוונית – משמעו ויכוח. וכן תהילה אל חקר האמת על־ידי חשיפת סתירות בדברי היריב. מכאן המושג הפ י ל ו ס ו פ י „דיאלקטיקה – השקפה הרואה את תהליך ההתפתחות בעולם הזה או החומר בדרך של ניגודים (תיזה ואנטיתיזה) ומאבק בדרך הדרגתית או מהפכנית, עד שנוצרת אחדות הניגודים (סינתיזה)" – כהגדרת מילון אבן־שושן.

תרבות ואמנות

בעריכת עלינא תורי

מסך ראשון

האוצר הבלום של יאנוש קורצ'אק

מאת גיורא מנור

בעוד תיאטרון חיפה עוסק בחיפוש האמת הבימתית ב„שש נפשות" מאת פירנדלו, ונלחם את מלחמתו בצנזורה המנדאטורית, מוצגת בין כתליו הצגה צנועה, מרגשת, אמיתית ואנושית מאוד, על ימיו האחרונים של בית־היתומים של יאנוש קורצ'אק בוורשה, לפני חיסולו על־ידי הנאצים. „יאנוש קורצ'אק — יומן מן הגטו", מאת אורי אורלב, בבימויה של נולה צ'לטון, תפאורה שעיצב משה שטרנפלד, מוסיקה מאת יוסי מר־חיים, תנועה שעיצבה דניאלה מיכאלי ותאורה של יחיאל אורגל היא הצגה צנועה מאוד, אבל גדולה.

על משטח־בימה, שהקהל יושב משני עבריו, כמה מיטות זעירות, ושולחנו של הדוקטור. זה הכל, וזה הרבה מאד. עצם המושג „בית־יתומים" מעורר תחושה של דלות, קור ומוסדיות. ודמויות של DOM—GOODERS, צדיקים וקדושים, כגון אלברט שווייצר או האם תרזה, מעלות, מכל מקום אצלי, תחושה של סלידה מסויימת, של התנשאות מוסרית דווקא בשל צניעותם המופגנת. הפילאנתרופיה היא על פי רוב אגו־טריפ, ובעלי־החסד רודנים הצודקים תמיד.

בדמותו של הרופא קורצ'אק ובמוסד שניהל עד לסופו הנורא אין דבר מכל אלה. כמה יופי יש בעוני של הדר־חולים זה! כמה אהבה אמיתית, לא סנטימנטאלית, כיחסו של קורצ'אק לחניכיו. איזה איש עשיר־דמיון הוא היה. אורי אורלב הצליח להעביר בדרכים פשוטות אבל רגישות את האווירה המיוחדת הזאת אל הבימה.

נולה צ'לטון, המומחית הגדולה לריאליזם, יצרה דמויות אמינות של ילדים, שאינם „ילדי־בימה", ומיכאל כפיר בתפקיד הדוקטור יש לו החיוך העקום המוכר מהתצלומים וכל התבונה הבוגרת־ילדותית, הנחוצה לדמות המרכזית. דוד צוויגנבאום ועתליה קפלן בתפקיד שני החניכים המתבגרים משכנעים ואינם „מת־ילדים", ואהבת הנעורים שלהם נראית כפרח בודד, ארגמני, במדבר הנורא של המלחמה והגטו. מה קל מלגלוש אל הסנטימנטאליות הרגשנית, שעה שמדובר בילדים החיים בצל המוות. אבל הכל עשוי בהצגה זו במידה, במינון הנכון של הרגשות. אל תוך ההתרחשויות הזעירות, היום־יומיות של פעילות חדר־האיזולאציה, מכניסה הבמאית מרכיב דמיוני, בימתי: את תיאטרון הבובות, על השדים ודמות המוות השאולים מהעולם הנוצרי דווקא. הבובות של יצחק פקר פולשות אל החדר, שבנה מעצב התפאורה בעזרת קירות בד בהירים, בתבונה רבה, ממחישות למעשה את סיוטי הלילה של הילדים, ומסמלות את ביעותי המבוגרים, המודעים היטב למה שעומד להתרחש. המוות הוא השחקן הראשי כאן. והוא מכתיב לכל את משמעותו.

התאורן התגבר על הקשיים שבהארת משטח בימה מרכזי, ועוד בזה שיש לו תקרה נמוכה, ויצר שינויי אווירה בעזרת מנגנון צנוע עד מאוד. וגם זה שייך לסגנון ההצגה ולעצם תוכנה העמוק.

מדוע היה עלינו לחכות עשרות שנים כדי לגלות מחדש את האוצר הבלום של יצירת יאנוש קורצ'אק, בהצגת „המלך מתיא הראשון" ב„הבימה" ועתה בתיאטרון חיפה?

יומן הגטו של קורצ'אק הוא יצירה לא פחות חשובה מיומנה של אנה פראנק. זו הצגה מצויינת, והיא מבוצעת בכשרון ויכולת.

„יאנוש קורצ'אק – יומן מן הגטו" – הצגה צנועה, מרגשת ואנושית מאד. בתמונה: (מימין) מיכאל כפיר, דוד צויגנבאום, עתליה קפלן

אירוע

חופש בתיאטרון

שיתוף פעולה של „הבימה" עם הנהלת כלא „השרון" הראתה פן נוסף במדיניות הליבראלית של בתי הסוהר. אסירים בביצוע „זלמן המשוגע" ב„בימרתף"

מאת צפי שוחט

„היום אני מרגיש לבן ונקי כמו שהייתי בן שלוש־עשרה". אמר אחד מאסירי כלא „השרון" (תל־מונד) שהופיע כשחקן בהצגת החוג לדראמה של הכלא, בערב שנערך במהלך השבוע שעבר באולם הבימרתף של „הבימה".

שיתוף־פעולה של „הבימה" עם הנהלת כלא „השרון" הוליד ערב מרגש במיוחד. הגישה הליבראלית של מדיניות בתי־הסוהר, שהותקפה כל כך לאחרונה עקב בריחתו של צבי גור, הוכיחה שיש לה שני פנים.

שמונה צעירים, נאים למראה, אסירים בכלא, הופיעו בקטע מההצגה „זלמן המשוגע", לפי מחזהו של אלי ויזל ובבימויו של חואן רוזנברג. באולם נכחו בני המשפחות הנרגשים, מנהל הכלא ונציב בתי־הסוהר רפי סויסה, מכובדים אחרים, כמו שר־החינוך ושר־המשטרה, שהיו בין המוזמנים, לא הגיעו משום־מה.

הסתכלתי עליהם על הבחורים הצעירים האלה, שנראו לי לא מפחידים וגם לא מאיימים — סתם בחורים רגילים. התקשיתי להאמין שלכל אחד מהם עבר „מפואר" — אלה חבר'ה שנשפטו לשלוש עד ארבע שנות מאסר וישבו עד עתה במחלקות סגורות. קשה להאמין!

המחזה של ויזל, המדבר על יהדות ברית־המועצות וכמיהתה לחופש, עורר הזדהות בלתי־רגילה אצל האסירים/השחקנים. במהלך ההצגה ניכרה אצלם השתדלות רבה ואפשר לומר שלחלקם יש, אפילו, כשרון. בסיום ההצגה שר אחד מהם: „שריפה, אחים, שריפה/ העיירה שלנו עולה באש.. ואתם חובקים ידיים בלי הושיט עזרה". הקהל הנרגש זרק עליהם פרחים וגם דמעה נמחתה פה ושם. ניכר היה שהיציאה לחופש, ולו גם זמנית, היתה להם חוויה בלתי־רגילה.

בדיון שנערך לאחר מכן הביע נציב בתי־הסוהר את אמונו באסיריו: „אני בטוח שאתם מסוגלים ליותר מזאת — בטוח שכאזרחים תוכלו לשחק על באמת". לשאלתי, אם יעודד הנציב בעתיד אירועים מהסוג הזה, נוכח הביקורת הציבורית, ענה סויסה: „ודאי, הביקורת הציבורית שהוטחה נגדי לא תזיז כהוא זה".

האסירים, שגם הם השתתפו בדיון, הביעו משאלה להמשיך להריץ את ההצגה. מנהל בית־ספר מכסים־פיין בתל־אביב, שנכח באולם, הציע מיד, לקול תשואות הקהל, לקבל את הקבוצה להופעה בבית־ספרו.

ד"ר שרה בן דוד דיברה על הדראמה כגורם משקם בעבריינות: „בפשע יש דראמה. הפשע מונולוג ארוך, שהופך לדיאלוג לאחר התפיסה. בדראמה יש היחשפות, מתח, פעילות. יש, אולי, גם ביטוי עצמי — זה המשותף לדראמה ופשע".

התיאטרון הוא אמנות שהחיזוקים בה מיידיים ופומביים, שלא כאמנויות אחרות, כמו הציור למשל, טוענת בן־דוד, — התשואות כאן הן מיידיות. פעילות תיאטרלית מלמדת גם עבודה בקבוצה ומעלה את הדימוי העצמי של האדם, בכך היא עוזרת לעבריינים להשתקם.

אסיר־שחקן, חיזן תמיר, שהופיע בהצגה, ביטל את כל הניתוח המלומד הזה: „התיאטרון נתן לי הרגשה של חופש. פשוט מאוד, כשאני משחק בתיאטרון אני מרגיש שאני שמח בלב".

מבט ראשון

ירושלים של מונטיפיורי

מאת דורית קדר

מלאת מאתיים שנה למות מונטיפיורי צוין בעיקר בשלושה מקומות: באולם סישר שבמשכנות שאננים, המשמש כגאלריית קבע: באולם תצוגה בסינמטק הירושלמי בקרבת מקום למשכנות, ובתיאטרון ירושלים. הפתיחה נערכה בנוכחות הנשיא ורעייתו וראש עיריית ירושלים.

במשכנות שאננים ובסינמטק מוצגים צילומים של ירושלים במאה הי"ט. בתיאטרון ירושלים מוצגים העתקים של צילומי העיר מהמאה הי"ט ליד צילומים של אותם אתרים במאה העשרים.

התערוכה הכוללת נבנתה תוך התחשבות באיכות המוצג בתיעוד נכון ומגוון. הקאטאלוג המצורף מעניק סקירה על תולדות הצילום בירושלים של המאה הי"ט, תוך עמידה על אישיות צלמיה, הזרים והמקומיים, הסברים טכניים ממצים על החומרים עצמם וכן מבוא מסכם ומבאר על הקמת בניין ירושלים. האוצרים איל און ודהור ורכמן על צוותיהם הכינו וערכו עבודה מקצועית, אשר תוצאותיה ניכרות בשטח.

לא אתעכב כאן על האתרים ההיסטוריים והאתרים הארכיאולוגיים אשר מצויינים בתערוכה ובקאטאלוג, אעסוק בצילומים אחרים מחוץ לקיטלוג מנקודת־ראות אמנותית־ציורית.

שלושה צלמים עסקו בתיעוד הכותל על מתפלליו היהודים. ואמנם, אם ניצור ריחוק תרבותי כלשהו מעצמנו, הרי תופעת הקיר ההרוס והזיקה של המאמינים אליו — היא פלאית במהותה: דורות של יהודים רואים באבנים העתיקות כר לאנחות ובכיות, בור לפיסות נייר מלאות בשאיפות ותקוות, סמל לעבר מפואר והזיה של עתיד עוד יותר מזהיר. הצלמים הזרים כנראה חשו, שבאריקות זו יש דבר־מה אשר לא ניתן להסבירה, משהו הנוגע ביישות תיאטרלית ופולחנית. הם ביימו את סצינות המתפללים. בחלקם ביימו את המתפללים מכונסים במלאכת התפילה, ובחלקן נראים היהודים כעומדים במקומם הטבעי: כוהים התוצה כלפי מטה, מתפללים, שוכחים עצמם (ראה צילום של מבונפיי מספר 90 לעומת בונפיס). הצלם אלפרד אוגוסטוס איזקס השיג, בעקבות חשיפה ממושכת בזמן תנועת המתפללים, איכות של ערפול הדמויות. תראה כאילו מספר רוחות לבנות באו לחלוק כבוד לאתר הקדוש.

דיוקנאות היהודים האשכנזים והספרדים של בונפיס אדריאן (83, 89) משקפים את יכולתו של הצלם להעביר מומנט פסיכולוגי ומאזכרים את הדיוקנאות המופלאים של רמברנדט: היהודי הספרדי עם השטריימל, הכפתור שאינו רכוס בהתאמה, השער המאפיר, עיניים חולמניות וספר עור נתון בידיים מוצפות בעורקי זיקנה הורות לגוון הרך והצינעה שבו הוא שונה מאותו יהודי אשכנזי הלבוש בצורה דומה אך שונה לחלוטין בחזותו התקיפה והגאה. התפיסה הציורית של בונפיס (ראה נופים בצילומים 105, 104) ממומשת סופית על־ידי העובדה שהצלם חותם שמו על גבי צילומו.

בריונו תנטשל האוסטרי מצטרף לעמיתו הצרפתי באותה תפיסה פיטורסקית הנובעת וצומחת משורשי הרומאנטיקה. מאותו זרם הנכסף אחר ארצות רחוקות, אחר ניחוח מיסתורין, צבעוניות של הלא ידוע ולא יומיומי, ארצות רחוקות ואקזוטיות. (ראה צילום 95).

התפיסה הרומאנטית כמובן לא פוסחת על הדמויות, ועובדה זו מוצאת ביטויה שוב אצל בונפיס ואצל הצלם האיטלקי המצויין סיורילו. (ראה 24, 82). „מצורעים של ירושלים" או „מצורעים עם חמור" לסיורילו מזכירים מייד מחזה אחר מחוזי הרומאנטיקה הקודמים — גרו (Gros) בציורו מ־1804 על המגיפה ביפו. אלא שסיורילו, שלא כמו הצייר, אינו מרגיש את הזוועות באמצעים תיאטרליים. היפוכו של דבר: עיוות פניהם של המצורעים נמסר כנתון יבש וקיים. יתר על כן, הם עומדים נינוחים על רקע נוף פאסטורלי, והשלווה הזו מרגישה את המפתעה של ההתרחשות הנוראה הפוקדת את פניהם וגופותיהם... בצורה דומה „הכפריות הטוחנות חיטה בירושלים" מזכירות מאוד את הקוצרים למייה (Millet).

בסינמטק באמצע האולם תערוכה קבועה של מצלמות ופנסי קסם, שמאפשרים להעריך מחדש את העבודה הפיזית הקשה שהיתה כרוכה בסחיבת ציוד הצילום, הכבד מאוד. פנסי הקסם השונים עוצבו כבניינים וקושטו בחן רב, וכדאי להתעכב אף עליהם.

בתיאטרון ירושלים הצילומים המודרנים המצויינים של טסל באים להמחיש את התמורות שלובשת עיר ששוב אין בה כרכרות סוסים, חמורים בודדים, שאין בה מרחבים הבולעים מדי פעם בתים קטנים. וראה לדוגמה את „קבר רחל") עיר שנבנתה כאן, במהירות ושנף אבל השומרת על איפיוניה היחודיים והנצחיים.

בתיאטרון כדאי להתעכב על ציורי הדומם של רונית משולם. התרשמות ראשונה עלולה להשיר כקיטש נורא. ואולם אם החושניות הצבעונית והמיומנות, המכים את תפיסת הדומם השרדנית (Chardin) הצטעצעות־רוקוקו שופעת חיוניות וחן מסויים.

אדריאן בונפיס – קבוצת מצורעים. שנות ה־80 או ה־90

העיקר הבריאות

מאת יוסף שמי

לעזאזל הבריאות, העיקר השיא

לפני זמן לא רב ביקר בארץ מוחמד עלי, המתאגרף האמריקני השחור שהחזיק בתואר אלוף שנים רבות יותר מכל מתאגרף אחר. ראינו את האיש בטלוויזיה — הוא היה שבר כלי ממש. התהלך בכבדות, דיבורו היה מגומגם, קטוע ורק בסיוע עוזרו הצליח לגמור משפט. מה שהרס את מוחמד עלי הוא הצטברות של פגיעות בראש. יש שפגיעות אלה גורמות לנכות קשה ואף למוות. אצל מוחמד עלי — לשעבר קאסיוס קליי — גרמו הפגיעות הללו להופעת מחלת פארקינסון ועוד שורה של ליקויים שאת טיבעם קשה לדעת ללא עזרת רופאו האישי.

מוחמד עלי הוא מקרה קלאסי של „מחלת" ספורטאים מקצוענים, אך הגבול בין ספורט חובבים לבין ספורט מקצועני אינו ברור. פרופ' וילדור הולמן ממערב גרמניה, יו"ר ארגון הרופאים המטפלים בספורטאים, פנה לפני שבועות אחדים ליו"ר הוועד האולימפי העולמי וביקשו לעשות משהו על־מנת לעצור את התהליך של מיסחור תחרויות הספורט והפיכתן למקצועניות.

מקור הצרות הוא בפרסים הגבוהים שמקבלים המנצחים. הרצון לזכות בסכומי העתק המוקצבים לפרסום גורם לצעירים רבים לעשות כמעט את הבלתי־אפשרי. לכאורה יש בכך כדי לגלות את האפשרויות הגופניות והנפשיות הגלומות בספורטאים — כך על כך פנים מכריזים הסובבים אותם. אך למעשה, אומר פרופ' הולמן, ברוב ענפי הספורט עברו השיאנים את הגבול הביולוגי. העומס המוטל עליהם גורם נזקים לשלד, לשרירים, לגידים ועוד. כדי להגיע להישג אולימפי חייב הספורטאי להתעמל שעות על גבי שעות, ימים וחודשים. בעת התעמלות נמרצת, ועוד יותר במהלך התחרות, נגרמות לספורטאי „מיקרו־פגיעות". אצל חלק מהספורטאים הפגיעות הללו מצטברות ועם הזמן מופיעים שינויים חולניים. מיקרו־פגיעות נגרמות גם לאנשים שאינם עוסקים בספורט, או עוסקים בפעולה גופנית רגילה. אך אצל הלא־מקצוענים יש פסק זמן בין פגיעה לפגיעה, הגוף מתגבר על הנזק וחוזר למצבו התקין. לא כן אצל שיאנים. נזק קטן בשריר הופך לקרע כשאין מפסיקים את האימונים, ואין מפסיקים אימונים כשהזמן דוחק, ויש להגיע לכושר מירבי. כדי להמשיך באימונים משתמשים בתרופות משככות כאבים. תרופות אלה מאפשרות אימון קשה יותר, וחוזר חלילה. הרופא נהפך למעשה לחלק מהמערכת, כשתפקידו להשגיח על תהליך פגיעה מתמשך בגופו של ספורטאי. הרופא, אם הוא נאמן למקצועו, חייב היה לצוות על הספורטאי להפסיק את אימוניו. אך כרופאו של הספורטאי הוא חייב גם להביא בחשבון את האינטרסים של האיש, הרוצה להשיג הישגים ולזכות בפרס. הרופא המלווה ספורטאים נאלץ לפעול בניגוד למצפונו הרפואי. לתורת האתיקה הרפואית לצרכי הבריאות של הספורטאי לטווח ארוך.

ד"ר הילמן גם מתח ביקורת נוקבת על אמצעי התקשורת, המדרבנים את הספורטאים להישגיות בכל מחיר, עד כדי הפיכת המגרש לשדה קרב; הברוטאליות בתחרויות נובעת מהתנוונות הרעיון האולימפי, רעיון שזכה להתחדשות בשלהי המאה הי"ט ובראשית המאה העשרים, כשביסודו הסיסמה נפש בריאה בגוף בריא. במקום תחרויות ספורט אנו עדים למאבקי זירה, כמו אלה שבהם גלדיאטורים. עבדים נאבקו נגד עמיתיהם למקצוע בקרבות של חיים או מוות.

אך לא רק הכסף, התהילה, הפירסום ויחסם הדו־ערכי של העומדים בראש הוועד האולימפי הם מקור העיוות. מקורו ברמת ההישגים בענפי הספורט השונים, באתלטיקה כבר עברו את גבול המותר מבחינת העומס המוטל על הגוף. המצב חמור במיוחד בתחרויות שמשתתפות בהן ילדות בגיל ההתבגרות. יש דוגמאות אין־ספור של צעירות שיתדו מההכמה בטרם מלאו להן 20 שנה, בשל נזקים גופניים שהפכו אותן לנכות.

לא רק פעילי הספורט, המנגנון האולימפי או אמצעי התקשורת הם האשמים היחידים במאמצי הספורטאים להגיע להישגים מעבר ליכולת הפיסית האנושית. גם הרופאים הם חלק מהענף המשגשג, המכניס מאות מיליוני דולרים לאנשים ולקבוצות. גם הרופאים עצמם משתתפים בעסק־ביש זה. ידוע גם ידוע על תכשירים שמקבלים ספורטאים לפני מירוצים, שתכליתם לשכך כאבי פרקים או שרירים; גם אין זה סוד שהרופאים גילו כל מיני תרופות המגדילות את כושרם הפיסי של הספורטאים. הדבר גרם לכך שכיום בודקים את הספורטאים לפני התחרות, כדי לוודא שאין בדמם שרידי תרופות, הורמונים, ויטאמינים ועוד תכשירים המאפשרים מאמץ עליון בזמן התחרות. מסופר על „הנשמה" במכוצן בטרם התחרות, הנותנת עוד „שברירי־אות" של יתרון על המתחרה. כושר ההמצאה גדול מאוד ובחלקו חסוי כסוד צבאי ממש.

דומה כי התחרות האולימפית וזירות ספורט אחרות הפכו למה שהן בהשפעת גורמים פוליטיים, בראש וראשונה ברה"מ, אשר עשתה כל שביכולתה כדי להגיע להישגי שיא ולזכות בנקודות במאבק התעמולתי בדבר עליונותו של המשטר הסובייטי. ברה"מ דווקא היתה הראשונה לבטל את הגבול בין ספורט חובבני ומקצועני. טובות ההנאה שמקבלים ספורטאי הצמרת גרמו לנהירה המונית לענפי ספורט שונים ולנכונות לסכן הן את הבריאות והן את החיים לשם זכייה במקום ראשון או שני.

הספורט האכזר – הצטברות פגיעות גורמת נכות

סוכרת – מחלת דחק?

האם דחק נפשי או גופני יכול לגרום להופעת סוכרת? השאלה מעוררת התעניינות בקרב רופאים המתמחים בנושא. הנושא מצא את מקומו גם בפירסומי ארגון־הבריאות העולמי. השאלה הנשאלת היא, האם יש בדחק נפשי כדי לגרום לאי־סבילות פחמימות. העובדה שהסוכרת נחלקת לשני סוגים – סוכרת הנעורים וסוכרת המבוגרים – אך מסבכת את הנושא. כדי לענות לשאלה על קשר נסיבתי בין מצבי דחק ובין הופעת סוכרת יש לברר לפני כן אם לא קיים אצל הנבדק גורם תורשתי. קביעת גורם תורשתי אינה מעשית כשמדובר בבדיקות אפידמיולוגיות, שהן המוניות במהותן.

מה פירושו של דחק גופני, היכול לגרום להופעת סוכרת? במושג זה כלולים הופעת כוויות, אוטם שריר הלב וכו'. גורמים אלה יכולים בתנאים מסויימים לגרום להופעת היפרגליקמיה (אי־ספיגת הסוכר) זמנית. אצל אנשים עם נטיות לדיאבטיס עלול הדבר להוביל לסוכרת קבועה.

מצבי דחק נפשי הם פחות מוגדרים. יש נתונים המעידים כי בתקופות מלחמה לא חל גידול משמעותי בשיעור התחלואה בסוכרת. מצד שני, כל רופא משפחה יכול לציין מקרי סוכרת שהופיעה בעיקבות הלם נפשי, תקופה קשה של לחימה בחזית או אפילו מילואים בזמן רגיעה. החוקרים משערים שהסוכרת רק התגלתה ולמעשה היתה קיימת בצורה סמויה. אך אם אפשר למצוא קשר נסיבתי בין סוכרת ובין דחק גופני או נפשי אצל מבוגרים, קשה מאוד להוכיח קשר כזה אצל בני נעורים. אך גם כאן, הרופאים קובעים כי הקשר אומנם קיים.

החוקרים חוזרים ומצטטים ניסויים בחולדות שנקלעו למצבי דחק ואשר פיתחו סוכרת לטווח קצר. אחד מחוקרי הנושא עסק בסקר בקרב פקחי אוויר, והוכח כי יש בקרבם אחוז גבוה מהממוצע של סובלים מסוכרת גלויה, וכי הדבר קורה משום שאנשים אלה עובדים בתנאי לחץ נפשי ממושך. סוכרת עלומים נתגלתה אצל נערים שעברו טראומה של אובדן אחד מההורים.

הסבר אפשרי להופעת סוכרת גלויה אצל אנשים הנתונים ללחץ נפשי הוא קשר בין דחק נפשי ובין יצירת סוגים מסויימים של הורמונים (קאטאכולמינים). הסבר נוסף לקשר בין מצבי דחק וסוכרת הוא העובדה, שאדם הנמצא במצב של לחץ נפשי רגיש יותר למחלות נגיפיות תת־קליניות. זו, על כן, עוד חוליה בשרשרת הנסיבות המובילות לסוכרת הפוקדת „אדם בריא".

אין הוכחה חותכת בנוגע לקשר לא מסווה בין מצבי דחק ובין סוכרת, אך נתונים לחשש יש ויש.

מורה דרך לחורף

[illegible]

מסביב לעולם

בעריכת דוד ארן

מוסקבה מחזירה את האשה למטבח

בברית־המועצות, אשר שיגרה את האשה הראשונה לחלל ומתגאה בשוויון הגמור בין המינים, נעשה עתה תפקידן של הנשים נושא לוויכוח ציבורי פתוח שלא כרגיל. בעיני סוציולוגים בבריה"מ ובמערב זוהי שאלה מכרעת לגבי עתיד האומה. וזו הפעם הראשונה אין כלי התקשורת מצדדים בקו מחשבה אחיד אלא מציגים שאלות לשיקול.

לגבי ההנהגה הסובייטית, המורכבת כולה מגברים, הבעיה היא שמצד אחד הנשים דרושות לביצוע תוכניותיו של מיכאיל גורבאצ'וב להחייאת המשק הסובייטי. אך בו־בזמן נחוצות הן כאמהות כדי לבלום את הירידה בשיעור הילודה במחוזים האירופיים של בריה"מ.

הנשים הסובייטיות עצמן, שכולן עובדות מחוץ לביתן, חלוקות בדעותיהן. אך בעניין אחד שוררת ביניהן תמימות דעים: קשה להן לעבוד יום עבודה מלא, ואחר־כך לעמוד בתורים למזון, לבשל ולטפל בבית ובילדים במשך כל הערב, ללא עזרה רבה מצד בעליהן. המגלים ברובם גישה שמרנית באשר לחלוקת העבודה בין המינים.

אחרי עשרות שנים שהיא טוענת כי קיים בה שוויון בין המינים, מודה בריה"מ כיום שכמו הסוציאליזם, גם שוויון המינים לא הוגשם עדיין במלואו.

נשים סובייטיות עובדות במקצועות השמורים במערב בדרך־כלל לגברים. אנשי מערב המבקרים בבריה"מ מופתעים תמיד ממספרן הרב של הנשים העוסקות בעבודות קשות ברכבות ובכבישים. וכאמור, בריה"מ היתה הארץ הראשונה אשר שיגרה אשה — ואלנטינה טרשקובה — אל החלל. טרשקובה עומדת כיום בראש ועד הנשים הסובייטי.

ואולם בצמרת הפוליטית והכלכלית יש אך נשים מעטות. ואשר לגברים הסובייטיים, הדבקים עדיין בנימוסים הנושנים כלפי האשה, הרי רבים מהם מצפים מנשותיהם שיהיו נשיות במובן המסורתי של המלה.

גישה זו בוטאה באחרונה על־ידי גבר אשר שיגר מכתב בעילום־שם ליומון „סובייטסקאיה רוסיה", ובו נאמר כי על הנשים בראש וראשונה להיות נשים טובות לבעליהן, אחר־כך אימהות טובות ורק אחרי כן גם עובדות טובות. הוא קבל שאשתו עובדת שעות ארוכות בתפקיד הבכיר של מנהלת מפעל, ואפילו מביאה עבודה הביתה. „עם כל זה — מה נותר לה לעשות למען הבית, הילדים והבעל?" — שאל.

מאמר, שהופיע באחרונה בשבועון הספרותי־חברתי „ליטראטורנאיה גאזטה", הוקיע את בנות העשרה המסתובבות בבארים. בהתאם למערכה האחרונה שפתח גורבאצ'וב נגד שתיית־יתר של אלכוהול, הוקדש המאמר בעיקר לביקורת על הרגלי השתייה של בנות צעירות, אך הסתיים בקריאה לחזור אל הנשיות: „כדי לשכנע גברים לעשות מעשי אבירות לכבוד נשים יפות, צריך בראש וראשונה שיהיו נשים יפות, ולא פרגיות וחתיכות".

רשימה אחרת, שהופיעה בעיתון הנוער המוסקבאי „מוסקובסקי קומסומולץ", מספרת כי תלמידת תיכון נזקקה לאישפוז בבית־חולים אחרי קטטה שנפלה בין הבנות בכיתה. על קטטות בין בנים אין מדווחים, בדרך־כלל, בעיתונים.

מאמר שהופיע בסוף נובמבר ביומון הנוער הארצי „קומסומולסקאיה פראבדה" הציג את שאלת תפקיד הנשים בצורה עדינה יותר, תחת הכותרת „כיצד לאזן את האינטרסים של המשפחה ושל הייצור". גם הוא מצדד בשיבה לדפוסים מסורתיים יותר של תפקיד המינים, באומרו שהנשים הורגלו לחשוב כי טיפול בבעל ובמשפחה הוא אידיאל זעיר־בורגני. „אשה על טרקטור, אשה צנחנית, אשה במיכרה תת־קרקעי — אלו התמונות שלאורן התחנכו דורות שלמים. ואולם (לגבי אשה) השאיפה להיות מועילה לחברה יכולה להתממש תחת גג ביתה, דרך משפחתה וילדיה", סיכם העיתון את דבריו.

ואולם סרט חדש, שזה־עתה הועלה בהקרנת בכורה במוסקבה, דווקא מצדד, שלא כרגיל בארץ הזאת, בגישה פמיניסטית אינדיווידואליסטית בנוסח מערבי. „דובדבני חורף", בבימויו של איגור מאסלניקוב, מספר את סיפורה של אשה שחיה לבדה עם ילד קטן. היא אוהבת גבר נשוי הממאן לנטוש את אשתו כדי לחיות איתה. היא קרובה להינשא לגבר אחר, אך הראשון, שעדיין אינו רוצה לשאתה לאשה, מחבל בשידוך הזה. היא רואה כיצד יריבותיה מנוצלות על־ידי בעליהן, ומגיעה לכלל מסקנה כי אינה יכולה להיות תלויה בגברים ומוכרחה להישאר עצמאית.

גברים ונשים שיצאו מבית־הקולנוע אמרו כי נהנו מן הסרט. אשה באה־בימים העירה, שהבנים הסובייטיים פונקו וגדלו לגברים מפונקים. אך הוסיפה כי הגישות בקרב הצעירים משני המינים השתנו.

הלן וומאק

פקין: דרושות עוזרות־בית

בירתה של סין הקומוניסטית ניצבת בפני מחסור חדש: מספר עוזרות־הבית בה אינו עונה על הצרכים.

בפקין מצויות 36,000 עוזרות־בית. אך לדברי פקידים יש צורך במספר כפול. בעיתונות הרשמית מתפרסמים מכתבים נרגזים של זוגות, שנבצר מהם למצוא מישהו שיטפל בביתם. כדי למלא את הביקוש זורמות אלפי נשים צעירות מן הכפרים אל הבירה, כשאיפה לשכר גבוה יותר, להכשרה מקצועית ולחיים מעניינים יותר.

אך לדברי עיתון הנשים הסיני המחסור עודנו רב. מאחר שהולך וגדל מספר תושבי העיר היכולים להרשות לעצמם להעסיק עוזרת. כן מתברר, שסבים וסבתות אינם רוצים עוד לטפל בילדים הצעירים, אך אין די מעונות.

בו־בזמן נוצר עודף עובדים במשקים החקלאיים, כתוצאה מן הרפורמות המטילות על האיכרים את האחריות על אדמתם, ועל־כן הגבירו את מודעותם להוצאות, לעומת העבר.

„לפני כמה שנים לא היו עובדים מיותרים בכפר שלי. כולם יצאו לעבודה וקיבלו שכר. גם אם עשו מעט מאוד", אמר דו יי־פנג, עוזרת־בית בפקין שמוצאה מכפר עני בסין המרכזית: „בעת השתנה המצב. משפחתי מקבלת תשלום תמורת מה שהיא מייצרת. יש לנו רק ארבעה דונאמים אדמה, ולכן אחותי ואני נאלצנו לנסוע לפקין, כדי לעבוד כאן כעוזרות".

דו משתכרת 30 יואן (9.30 דולר) בחודש, נוסף על ארוחות ודיור (כלומר, מיטה מאחורי המקרר בביתה של משפחת לי, שבו היא מתגוררת). המעסיק שלה, העובד בבית דפוס, אשתו ושני הורים משתכרים יחד 360 יואן (112 דולר) בחודש ולכן יש להם די כסף לשלם בעד עוזרת והחזקתה.

כרוב עוזרות־הבית בעיר מטפלת דו בילד קטן (בן 13 חודשים) ויש לה חופשה של יומיים בחודש.

לדברי עיתון הנשים הסיני רוב העוזרות הן רווקות, בנות 18 עד 25, ובמקרה הטוב יודעות מעט קרוא וכתוב. העיתון אומר שרבות מהן באות העירה בלא הסדר מראש, ורבות מהן נלקחות לעבודה ישר מן הרחוב.

קיימות בעיות משני הצדדים — מוסיף העיתון. יש עוזרות הגונבות ממעסיקיהן, יש שמתנהגות בצורה בלתי־מוסרית. דורשות ללא הרף העלאת שכר ומסיימות את דרכן בנזיפה מעצר. שמהם הן נשלחות חזרה הביתה.

„מעטות נעשות קורבן למעשי מירמה ולהשפלות מצד מעסיקיהן, ויש שנהרסות בעבודה הזאת", כתב העיתון — אך לא פירט.

המכתבים הנרגזים אל העיתונים מצביעים על צרות המעסיקים. אשה אחת כתבה: „עוזרת אחת עזבה כאשר בעלי היה חולה ואני הייתי עסוקה מאוד. אחרת עזבה אחרי ימים ספורים מתוך געגועים הביתה. אני רק פועלת ומוכרחה לצאת לעבודה. מי יטפל בילד שלי? מה עלי לעשות?".

כותבת אחרת התלוננה שהעוזרת שלה לא ידעה לטפל בתינוקת ורחצה את בקבוק התינוק במים קרים. „זו שבאה אחריה רצתה לאכול בשר חזיר, אך אנו הננו מוסלמים. כאשר חזרנו הביתה לא מצאנו דבר לאכול".

אם מטרתה של עוזרת היא למצוא בעל ולהשתקע בפקין, היא תתאכזב — אמר פקיד עירוני: „תקנות ההגירה הן כה מחמירות, שאפילו יש לבעלה רשיון ישיבה בפקין, היא לא תשיג כזה, ותהיה אנוסה לשוב לכפר אחרי תום עבודתה", אמר.

לדברי הפקיד אין בעיות אידיאולוגיות לגבי עוזרות־הבית. „הן ומעסיקיהן הם בני אותו מעמד. וגם עוזרות משרתות את החברה. הן אינן מתביישות בעבודתן".

לדבריו, פקידים בכירים של המפלגה הקומוניסטית העסיקו עוזרות מאז עלייתם לשלטון ב־1949. אך אנשים פשוטים הפסיקו להעסיק עוזרות בסוף שנות ה־50; כאשר הדבר נעשה קשה מבחינה פוליטית וכל העובדים היו דרושים בשרות.

מארק אוניל

מיבצע לביעור הכינמת נערך ברחבי הארץ

מבצע לביעור הכינמת של משרד־הבריאות בשיתוף עם קופות־החולים ומשרד־החינוך מתקיים בימים אלה.

מטרת המיבצע לרכז את הטיפול בכינמת באותו זמן בכל רחבי הארץ במגמה להוריד את הדבקה החוזרת עד למינימום וכתוצאה מכך למנוע התפשטות הנגע.

מיבצעים דומים נערכו גם בשנים קודמות ואמנם נצפתה ירידת הנגיעות ב־30 אחוז לפני 4 שנים ו־20 אחוז השנה. כמו כן נצפתה תופעה של ירידה ניכרת בנגיעות בזמן קיום המיבצע, עם חזרה הדרגתית לרמות נגיעות גבוהות יותר לאחר סיומו.

מכאן ברורה לחשיבות המיבצעים החוזרים כשמטרת משרד־הבריאות להגיע לרמת נגיעות מינימלית של כ־5 אחוזים, בדומה לזו המצויה בארצות המערביות.

במסגרת המיבצע נעשים מאמצים להגביר את מודעות האוכלוסיה לבעיית הכינמת ולהדריכה בדבר האמצעים והשיטות למיגור נגע זה.

התחנות לבריאות האם והילד ומרפאות קופות־החולים יעמדו לרשות הציבור במתן יעוץ והדרכה. משרד־החינוך נערך למתן הנחיות והסברה במוסדות החינוך.

(עתים, למ״מ)

חברת קרניבל בע״מ

ח.פ. 51-090197-8

הודעה על שינוי מטרות החברה בהתאם להוראת סעיף 26 לפקודת החברות (נוסח חדש) התשמ״ג־1983 מודיעה החברה הנ״ל כי בהחלטה מיוחדת שנתקבלה באסיפה יוצאת מהכלל של החברה בתאריך 29.12.85 הוחלט כדלקמן:

1. למטרה (1) המופיעה בתזכיר החברה יוסף בסיומה המשפט הבא:

"To operate and manage stores, to buy and sell merchandise of any kind whatsoever and to employ sales and other personnel"

עיריית פתח־תקוה

מנהל ההנדסה

הוועדה המקומית לתכנון ולבניה פ״ת

הודעה על פי סעיף 149 (1) לחוק התכנון והבניה תשכ״ה — 1965

ניתנת בזה הודעה, כי הוגשה לוועדה המקומית לתכנון ולבניה פתח־תקוה בקשה לאישור שימוש חורג בגוש 6715 חלקה 42, ברחוב ורובכל מס׳ 2.

לפי תכנית המתאר החלקה הנ״ל נמצאת באזור מגורים בו מותר השימוש למגורים. הבקשה היא לאישור שימוש חורג לסככה למכירת ירקות לתקופה של שנתיים.

כל מי שיש לו התנגדות לבקשה הנ״ל, יואיל להגישה לוועדה תוך 15 יום מפרסום הודעה זו.

ה. תבורי — יו״ר הוועדה המקומית לתכנון ולבניה פ״ת

הוועדה המקומית לתכנון ולבניה רמת־גן

הודעה לפי סעיף 149 לחוק התכנון והבניה תשכ״ה — 1965

ניתנת בזה הודעה בהתאם לסעיף 149 לחוק הנ״ל, כי הוגשה לוועדה המקומית לתכנון ולבניה והלין — הוועדה המקומית בקשה להיתר היתה בבנים בגוש 6186 חלקה 106, רח׳ תליהו מס׳ 49 — דהיינו: הקלה ב־6 [illegible] ... בקו־בניין צדדיים בגוש 6182 חלקה 114, רח׳ [illegible] מס׳ 17 — דהיינו: הקלה ב־6 [illegible] ההלכה.

בעל העניין הרואה את עצמו נפגע על־ידי אישור ההקלה הנ״ל יוכל לעיין בתכנית ולהגיש התנגדות בנימוקיה לפרטיה. ההתנגדות צריכה להימסר לידי הוועדה המקומית במשרדי אגף ההנדסה רח׳ המעגל 26 ר״ג, תוך 15 ימים מיום פרסום הודעה זו בעתונות.

אורי עמית — ראש העיר, יו״ר הוועדה המקומית לתכנון ולבניה רמת־גן

הוועדה המקומית לתכנון ולבניה מרחב תכנון מקומי בת־ים

הודעה לפי סעיף 149 לחוק התכנון והבניה תשכ״ה — 1965

ניתנת בזה הודעה, כי הוגשה לוועדת הבניה לתכנון ולבניה בת־ים בקשה להיתר הקלות בניה על החלקות מס׳ 63, 66 וחלק מחלקה מס׳ 143 בגוש 7132 הנמצאת ברח׳ יוספטל, אלי כהן ורזיאל.

לפי תכנית בפועל נמצאת החלקה הנ״ל באזור מגורים מיוחד. בקשת בעלי החלקה היא להתיר להם לשנות העמדת הבניינים.

לכל מי שיש התנגדות מאיזו סיבה שהיא לבקשה הנ״ל יגיש התנגדותו לוועדה המקומית תוך 15 יום, מיום פרסום הודעה זו.

אהוד קנפר — יו״ר הוועדה המקומית לתכנון ולבניה בת־ים

חוק התכנון והבניה תשכ״ה 1965

הוועדה המקומית לתכנון ולבניה

תל־אביב־יפו

הודעה לפי סעיף 149 לחוק התכנון והבניה תשכ״ה 1965

הרינו מודיעים בזאת כי הוגשה לוועדה המקומית לתכנון ולבניה תל־אביב־יפו בקשה ליתן אישור להעברת אחוזים מקומות העליונות למרתף ותוספת מרתפים ושימוש חורג לאולם תצוגה במקום תעשיה. ברחוב המסגר מס׳ 30, גוש 7067, חלק מחלקה 1, תיק בנין 4/9168. בעל קרקע או בנין או המחזיק בהם שיש לו התנגדות להוצאת היתר/אישור הנ״ל במקום זה רשאי להגיש לוועדה המקומית לתכנון ולבניה תל־אביב־יפו, שד׳ בן־גוריון 68, את התנגדותו המנומקת ולציין כתובתו המדוייקת וטלפון.

ההתנגדויות תתקבלנה במשך 14 יום מתאריך פרסום מודעה זו ותובאנה לדיון בפני הועדה הנ״ל.

י. כספי, סגן ראש העיריה

יו״ר הוועדה המקומית לתכנון ולבניה תל־אביב־יפו

חוק התכנון והבניה, תשכ״ה־1965

מרחב תכנון מקומי

פתח תקוה

הודעה בדבר הפקדת שינוי תכנית מתאר מקומית

נמסרת בזה הודעה, בהתאם לסעיף 89 לחוק התכנון והבניה, תשכ״ה — 1965, כי במשרדי הוועדה המחוזית לתכנון ולבניה, מחוז המרכז, ובמשרדי הוועדה המקומית לתכנון ולבניה פתח תקוה. הופקד שינוי תכנית הנקרא "שינוי תכנית מתאר מקומית מס׳ פת/1/877" ביחד עם התשריט המצורף אליו.

עיקרי הוראות השינוי: קביעת קוי בנין ושטחי בניה עבור תוספת כבנין קיים בן 2 קומות. ואלה הם השטחים הכלולים בשינוי התכנית: ג׳ 6403 חלקה 100 רח׳ הלפרין 6 פ״ת.

כל המעוניין בשינוי התכנית רשאי לעיין בו, ללא תשלום, בימים ובשעות שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל. כל מעונין בקרקע, בבנין או בכל פרט תכנוני אחר הרואה עצמו נפגע על ידי שינוי התכנית וכן כל הזכאי לכך עפ״י סעיף 100 לחוק האמור, רשאי, תוך חודשיים מיום פרסומה של הודעה זו ברשומות, להגיש התנגדות לשינוי התכנית במשרדי הוועדה המקומית האמורה.

תאריך: 13.12.1985

ד. שיש, יו״ר הוועדה המחוזית לתכנון ולבניה, מחוז המרכז

חוק התכנון והבניה תשכ״ה — 1965

הוועדה המקומית לתכנון ולבניה תל־אביב־יפו

הודעה לפי סעיף 149 לחוק התכנון והבניה תשכ״ה — 1965

הרינו מודיעים בזאת כי הוגשה לוועדה המקומית לתכנון ולבניה תל־אביב־יפו בקשה ליתן אישור להקלה לתוספת בניה 4.7% להוספת אחוזי בניה ופרגולה מחוץ לקו בנין צדדי ומוסך לפי קו בנין של המוסכים ברחוב טרייטש מס׳ 14 א׳, גוש 6638, חלקה 134/1, תיק בנין 014 11/0923.

בעל קרקע או בנין או המחזיק בהם שיש לו התנגדות להוצאת היתר / אישור הנ״ל במקום זה רשאי להגיש לוועדה המקומית לתכנון ולבניה תל־אביב־יפו, שד׳ בן־גוריון 68, את התנגדותו המנומקת ולציין כתובתו המדוייקת וטלפון.

ההתנגדויות תתקבלנה במשך 14 יום מתאריך פרסום מודעה זו ותובאנה לדיון בפני הוועדה הנ״ל.

י. כספי — סגן ראש העיריה, יו״ר הוועדה המקומית לתכנון ולבניה, תל־אביב־יפו.

טלוויזיה

08.15 אורחות (חטה״בו) - יום שחור בשדה אברהם 08.40 כלי סורות - שווא 1 09.00 אנגלית ה׳ 09.20 חשבון פשוט ד׳ - חוקות 10.05 ארץ מולדת - אל מחוץ לגדר 10.30 הגיל הרך - רגע עם דודלי 11.00 ערבית מרוברת 11.15 אנגלית ו׳ 11.30 מדעי הטבע ז״י־ב 12.00 תלמוד - שניים אוחזין 12.25 אנגלית ז׳ 12.45 צרפתית - העשרה 13.00 אנגלית ח׳ 14.00 הילדים משכונת חיים - נקודת ראות 2: חיי הילדים מתנהלים סביב המרעדון והמדריך ששון, כיכר השכונה והקיוסקאי חלוצי. רחלה - אמו של יוני והשוטר השכונתי לוקחים חלק כחייהם של ילדי השכונה 14.20 טייפון פוקר את יפו: סרט דוקומנטרי המספר על סערת טייפון שפקדה את איי יפאן ב־1964 וכן על ארגון פעולות ההצלה. FOLLOW ME 14.45 קורס באנגלית מרוכרת למבוגרים 15.00 קסים קסם - דלתות 15.25 קולרגול - פרק 49: קולרגול בלב אפריקה 15.35 כלי סורות - טיק - אלפי מציג את הצללים ט.ב. נראה מה קורה כשתי מוצאת טבעת קסמים בגן. הליצנים שלנו סופרים ומתכלכלים 16.00 בהוטאן - פסטיבל המסכות. צוות טלוויזיה יפני חדר לתוך תחום מדינת בהוטאן, שעל גבול הודו, מדינה שער אז הייתה סגורה בפני זרים. הסרט מתאר את החיים בבהוטאן, את ההסטוריה של המדינה, את החיים הדתיים (דת הבודהיזם) ואת התרבות. הסרט הופק ב־1982 17.00 ערב חדש - מנחה: רפי רשף 17.30 שיישאר בינינו - מגזין שבועי מעולם החוויות של ילדים. מי אינגו מכיר את המשפט "אימא, נורא משעמם לי - מה אני עושה" - פתרונות. אולי, ב"שיישאר בינינו" 18.00 תקוות גדולות - סדרת דרמה בת 13 פרקים. הפרק האחד־עשר: המשטרה תופסת את מאגוויץ׳ 18.35 ספורט 19.30 חדשות (ערבית) 20.00 כותרות מבט 20.02 תהילה - שם הפרק: החלקחות ספונטנית. מרד בבית הספר נגד האיסור לרקוד במסדרונות 20.50 נקודת חן - טיולים עם אורי דביר 21.00 מבט לחדשות 21.30 הילדי - סדרה קומית חדשה, בת 6 פרקים, בהפקת הבי־בי־סי 22.00 זה הזמן - תכנית אירוח. מנחה: רם עברון 22.50 בולמן - סדרת סרטי מתח אנגלית, שם הפרק: מותו של רוצח. סנדרקית בעולם התחתון פונה אל בולמן שיחקור את נסיבות מות בנה, שנמצא תלוי בכית־המעצר. בולמן נקלע לפרשה השייכת לעולם הרינול 23.40 פסוקו

רדיו

קול המוסיקה

06.02 צלילי בוקר 07.07 בוקר טוב: הנדל: קונצ׳רטו גרוסו ברה מג׳ור, מס׳ 5: פאש: קונצ׳רטו ברה מג׳ור, לתזמורה. 2 אבוביס ותזמ׳ כלייקשת 07.50 שחרית מוסיקלית: ק׳ פ׳ ע׳ באך: סינפוניה כס׳ 4, בלה מג׳ור; קאלקברנר: חמישיה גדולה בלה מינור, לפסנתר, קלרינית, קרן, צ׳לו וכס: דבוז׳ק: קונצ׳רטו בסול מינור, לפסנתר ותז׳; גריג: סימפוניה בדו מינור 09.30 קונצרט בוקר: לואיג׳י ג׳אלה: קונצ׳רטו בדו מינור לחליל ותז׳; קסטלנואובו־טדסקו: חמישיית קלרינית; סיבליוס: קונצ׳רטו ברה מינור, לכנור ותז׳; ברהמס: סונטה במי במול מג׳ור, לויולה ופסנתר, (פ׳ צוקרמן/ד׳ ברנבוים); שוברט: סימפוניה מס׳ 9 בדו מג׳ור (הגדולה) 11.57 מגישים שיר 12.05 מאוצר הסרטה. עם המשיית כלי־הנשיפה הישראלית: באך: פרלוד ופוגה ברה מינור וארבעה מכואות כוראליות; בטהובן: חמישיה במי במול מג׳ור 13.00 קונצרט צהריים: הנדל: קונצ׳רטו בסול מינור, מס׳ 3, לאבוב, מיתרים וקונטינואו; מרטינו: ל. הצפורים והפרפרים של גרהעדן; 3 ריקודים: א׳ ארטוב ויא׳ פן; ויוזי ע׳ גלרון; ג׳ שמר; בכל שנה בסתיו ניורא וש׳ נתון א׳ ארטוב וא׳ מאנגער מחשיך לו ערב קיץ וא׳ ויטנר; כ׳ שמר רס׳ שרה: כסות רגלייך (ש׳ נתון); ש׳ גרוניך: קינטת (ש׳ גרוניך) י׳ רכטר רס׳ שרה: עטור מצחך (א׳ איינשטיין): ד׳ והבי ר״ל גולדברג: החליל (צ׳ דינו): מוצרט: חמישית הקלרינית בלה מג׳ור ק׳ 581; דבוז׳ק: סרנדה במי מינור למיתרים 15.00 מילון מוסיקלי 15.05 מוסיקה ויוה: מתוך ימי המוסיקה החדשה של ויטן, 1985: ארנסט קרשק: רכיעיה לכלייקשת; ארנסט הלמוט פלאמר: סטיקס לחליל ולאנסמבל קמרי קאמרי 16.00 קונצרט מנחה: באך: וריאציות גולדברג: מוצרט: קונצ׳רטו לפסנתר ותז׳, מס׳ 20 ברה מינור, ק׳ 466; שופן: שלישייה לפסנתר, כנור וצ׳לו בסול מינור 18.30 מאולפני הקונצרטים בעולם: באך: סוויטה מס׳ 3, ברה מג׳ור לתז׳; ברוקנר: סימפוניה מס׳ 6, בלה מג׳ור 20.03 ערב טוב - צ׳ייקובסקי: 4 פרקים מתוך העונות 20.27 מגישים שיר 20.30 ליטורגיקה 85׳ (שידור חי מתיאטרון ירושלים): באך: קונצ׳רטו בפה מינור, לצ׳מבלו ולכליקשת; ויואלדי: קונצ׳רטו בלה מג׳ור, לצ׳מבלו ולכליקשת; באך: קונצ׳רטו ברנדנבורגי מס׳ 5, ברה מג׳ור (ח״כ 1050) יוהן לודוויג קרבס: קונצ׳רטו בלה מינור, לצ׳מבלו; באך: קונצ׳רטו בדו מינור, לצ׳מבלו וכליקשת 22.55 מילון מוסיקלי 23.00 הרוסים באים: הרוסים באים - פליטת ובאלט הרוסי למערבו 4. מות בונציה

רשת א׳

07.30 היו שירים - קטעים יפנים ואקוכים 08.05 תוגה, עם מי הגיל 09.05 הגיד לא חם - שירים עבריים 09.30 מפגש - מגזין 10.30 רדיו קל 11.10 השידור היומי למתי״ה״ס - ספור אני עונג, והעעם: צלילון - תכנית להורה מוסיקלי 11.30 השכלה ורעת לכל: בריאות ההוהרה בירד 12.05 קצעמי

המזרח 14.06 לבת ולבן ולכל המתעניין - תכניות לילדים: א. קוקי חבקוקי - מאת טובה הרשקוביץ; ב. מחליקיים של כסף - מאת מרי מייפסדוד; ג. ספור השבוע, והפעם: מתנה מורה - מאת רות ירדני; חי. צומת, רונס - שעשועון בשידור חי. מנחה: רן כנר 16.25 הכדור עגול - ספורט לנוער, עם דני דבורין 15.55 מאוצר הספרים 16.05 רדיו־דרמה: פרק - חיי אמן. מאת היינר קיפהרט - חלק שלישי. תרגום ובימוי: גד קינר 17.12 מגישים שיר 17.20 האנדרסיטה הפתוחה: הטלאי הצהוב. והפעם: תכניות להצלת יהודים בתקופת השואה 18.06 מינחת ערב 18.47 פרקי היום בתנ״ך 19.05 עיונים בפרשת השבוע 19.30 שידורים לעולים 22.05 קשר לילי - מאזינים מתחלקים בחוויות ומחרשים קשר

רשת ב׳

06.05 סעו לשלום 09.05 ביקור בית, עם רבקה מיכאלי 10.10 כל צבעי הרשת - מגזין יומי 12.10 גל פתוח - חדשות ופומונים 13.00 בחצי היום 14.05 יש עניין, עם גבי גזית 16.10 סעו לשלום - מנחה: גדעון הוד 16.05 שירים ושעורים 17.10 יומן כלכלה 17.30 על מספרים ואנשים 18.00 שעה חמישית - מגזין שבועי לענייני חנוך 18.45 היום בספורט - היום הזה 19.35 דין ודברים: מגזין לענייני חוק ומשפט 20.05 מצעד הזמירות 22.05 פינת הג׳אז 23.05 מחפשים את המטמון: מנחה: משה טימור

רשת ג׳

14.06 לי ולך- שיר וברכה 15.05 חדש, חדיש ומחודש, עם שוש עטרי 16.05 מוסיקה לענין 17.05 הצגה יומית, עם יגאל רביד 18.05 אתם בוכרים את השירים 20.05 קצת אחרת - פוס מתקרס 22.05 משלנו - שירים עבריים 23.05 הלילה הוא שירים

גלי צה״ל

06.00 באופן מילולי - פיתנו של אבשלום קור 06.10 צלילי בוקר - שירים עבריים 06.30 אוניברסיטה משודרת: יסודות הרציונאליזם המודרני בפילוסופיה, מרצה: פרופ׳ ירמיהו יובל 07.07 שבע אפס שבע - עם עוזי טלמור 08.05 בוקר טוב ישראל - שעת אקטואליה יומית 09.05 נכון לעכשיו, עם רפי רשף 11.05 טעם של פעם - עם אורלי יניב 12.05 להיט לתאכון 13.05 בסיגנון ישראלי - עם אלי ישראלי 15.05 פסק זמן 16.05 ארבע אחרי הצהריים - שירים עבריים 16.55 באופן מילולי - פיתנו של אבשלום קור 17.00 יומן גלי צה״ל 17.30 מכאן עולמי - מגזין גלי צה״ל לענייני חוץ 17.50 יומן ספורט 18.05 שעה קלה על כלכלה 19.05 רדיו דריו, עם יואב קוטנר 20.05 משלנו. מצער הפיזומים העבריים 21.00 מבט לחדשות 21.30 אוניברסיטה משודרת: יסודות הרציונאליזם המודרני בפילוסופיה 22.05 על הרבש ועל הביפאק - שירים שהחברה אוהבים 23.05 הקריאת כיוון - תוכנית דו־שבועית על ספרים וקוראים. כין היתר שיחה עם פרופ׳ אריר כהן על הערכים בספרות הילדים הישראלית. 00.05 ציפורי לילה, עם יעקב גלעד 02.05 לא רוצים לישון

קולנוע

תל־אביב

9.30 — 7.15 — 4.30

אסתרי: שלוף... אבל בזהירות
אורליל: חזרה לעתיד
בית לסין: אפוקליפסה עכשיו — 23.15
בן־יהודה: הבז ואיש השלג — 9.30 ,7.15 ,4.10
גת: הרבה ולא כלום
גורדון: רומן הרמים — 9.30 ,7.00
דקל: מפרץ אלמו — 9.30 ,7.15
דרייב־אין:
מיכרות המלך שלמה — 9.30 ,7.15
נערת התענוגות — 12.00
הדר: גולאג GULAG
מוזיאון תל־אביב: נער ונערה — 9.30 ,7.15 ,4.30
לימור חדש: כבורו של פריצי — 9.30 ,7.00
פאר: רכבת תחתית
סינמה 1: המטרה אמריקה
סינמה 2: אני יורע שאת יודעת שאני יודע
פאריס: בידור + מונטי פייטון והגביע הקדוש — 11.45

רב־חן:
חן 1: שנת הדרקון — 9.45 ,7 ,4.15
חן 2: רומן על בטוח — 9.45 ,7.20 ,5.00
חן 3: ביה״ס לאסירים מתחילים — 9.45 ,7.20 ,4.45
חן 4: העוקס — 10.30 ,1.30 ,4.45
9.45 ,7.30
חן 5: הגונים — 7.20 ,4.40 ,1.30 ,10.30
קאל — 9.45

שחק: שושנת קהיר הסגולה
תל־אביב: מכרות המלך שלמה
תכלת: אנם הברבורים
צוותא: הנגוע + כמו חלום — 8.00

רמת־גן וגבעתיים

ארזים: שנת הדרקון — 9.30 ,6.50
לילי: כבודו של פריצי — 9.30 ,7.00
ארמון: האיש בעל הנעל האדומה — 9.30 ,7.15 ,5.00

רב־גן:
גן 1: הרבה ולא כלום — 9.40 ,7.10 ,4.30
גן 2: בידורי — 9.45 ,7.20 ,5
גן 3: שוטר עם כבוד — 9.40 ,7.20 ,5.00
גן 4: רומן על בטוח — 9.40 ,7.20

ירושלים

אדיסון: כבודו של פריצי — 9.15 ,6.45 ,4.15
אורנע: ביה״ס לאסירים — 9.00 ,7 ,4.30
בית אגרון:
16.00: בילבי
18.00: ישנוני
19.45: שכנים
21.45: אקספרס של חצות
24.00: התחילו את המהפכה בלעדי
בנייני האומה: מכרות המלך שלמה — 9.00 ,7.00 ,4.30
כפיר: חזרה לעתיד — 9 ,7 ,4.30
הבירה: מכרות המלך שלמה — 9.00 ,7.00 ,4.30
אורגיל: אהבתו של סוואן — 9.00 ,6.45 ,4.30
סמדר: הבז ואיש השלג — 9.15 ,7

סינמה 1 (קרית יובל): הגינג׳ה — 9.00 ,7.00 ,4.30
אורנע: ביה״ס לאסירים מתחילים — 9.00 ,7.00 ,4.30
מיטשל: חף מפשע — 9 ,7

חיפה

ארמון: תלמידה מחשמלת — 9.00 ,6.45 ,4.30
אורה: עונה בוערת — 9.15 ,7 ,4.30
חן: כבודו של פריצי — 9.15 ,6.45 ,4.30
עצמון: בגידות בטריאסטה — 9.15 ,7.00 ,4.30
פאר: מושלם — 9.00 ,6.45 ,4.30
קרן אור המחודש: קאוס — 9.6
רון: חזרה לעתיד — 9.00 ,6.45 ,4.00
אמפי: מאטה הרי — 9.15 ,7.00 ,4.30
אורלי: גורל — 9.19 ,7
שביט: רומן שהחל במלחמה — 9.00 ,7.00

נתניה

שרון: קוד השתיקה — 9.15 ,7.00
סטודיו: ראסטי גיימס — 9.15 ,7.00

חולון

סביר: 7 שנים בכלא — 9.30 ,7.15 ,4.30
מגדל: גשר צר מאוד — 9.30 ,7.00 ,4.30

בת־ים

עצמאות: המטרה אמריקה — 9.30 ,7.15 ,4.30

הרצליה

היכל: מכרות המלך שלמה — 9.30 ,7.15 ,4.30
מלון דניאל: קוד השתיקה — 9.30 ,7.15

באר־שבע

חן: המטרה אמריקה — 9.30 ,7.15

חדרה

חוף חדרה: שוטר מגנב פטור — 9.30 ,7.15

תיאטרון

תיאטרון ישראל

הערב, יום ב׳, 30.12

תיאטרון הבימה:
אנשים קטנים: 11.00
נמר חברבורות: 20.30
פירוד זמני: 20.30
עוולה: בבימרתף — 18.30

התיאטרון הקאמרי
כולם רוצים לחיות:
הצגה אחרונה!

צוותא
לתרבות מתקדמת
יום ב׳: 30.12 בשעה 21.00
"שתי וערב".

שרותים ● עזרה ● תחבורה

תורנות בתי־מרקחת

בת־ים
מגור - חביבה רייך 20

חולון
המרכז - ככר ויצמן

ירושלים
קופ״ח - מרפאת רוממה רח׳ המ״ג 28

נתניה
קופ״ח כללית - רח׳ ברודצקי 31

פתח־תקוה
קופ״ח כללית - חיים עוזר

רמת־גן
חן - ז׳בוטינסקי 99

תל־אביב
כני - דיזנגוף 174: קופ״ח המאוחדת - שפרינצק 15

חולון
יבנה - אבן סינא 7

תורנות בתי־חולים

תל־אביב והמרכז

● בית החולים ע״ש שיבא תל־השומר — כל המחלקות — כל השבוע.
● בית החולים בילינסון, פתח־תקוה — כל המחלקות — כל השבוע.
● בית החולים ע״ש רוקח, תל־אביב — בימים ב׳, ד׳, ו׳ — כירורגיה ופנימית ילדים — כל השבוע.
● בית החולים איכילוב, תל־אביב — בימים א׳, ג׳, ה׳, שבת — כירורגיה ופנימית.
● בית החולים וולפסון, חולון — כל המחלקות כל השבוע.
● בית החולים אסף הרופא — כל המחלקות — כל השבוע.

נתניה

● בי״ח לניאדו נמצא בתורנות למקרים דחופים — כל השבוע, כולל שבת.

ירושלים

בקור חולים - ילדים
הדסה ע״כ - פנימית, כירורגית, אורטופדית, א.א.ג.
משגב לדך - נשים
שערי צדק - עיניים

עזרה ראשונה

עזרה ראשונה לשיניים שליד ההסתדרות לרפואת שיניים בישראל

בתל־אביב — בימים א׳—ה׳ בין השעות: 21.00—23.00. בלילות שבת וערבי חג בין השעות: 18.00—24.00. בשבתות ובחגים בין השעות: 21.00—15.00.

הכתובת: רח׳ בר־כוכבא 49, טל׳ 284649.

בחיפה: רחוב הנמל 26, קומה ג׳, טל׳ 533566, פתוחה מדי יום ביומו, כולל ערבי שבתות, שבתות וחגים מ־20.00 עד 23.00 בערב.

מרפאת שיניים לעזרה ראשונה

המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות וחגים בין השעות 24.00—9.00. אנשי תצוה בתאום טלפוני בלבד.

ריחובות: מנוף שער 3 (ליד המשביר) קומה א׳, טל׳: 03-285822, 294869

מרכז סיוע לקרבנות אונס

לרעות: השרות, טל׳ 052-52452 בימים א׳—ה׳ בשעות 17.00—21.00

עזרה ראשונה נפשית

ער״ן ירושלים — טל׳ 02-669911
ער״ן תל־אביב — טל׳ 03-261111
ער״ן חיפה — טל׳ 04-538888
ער״ן באר־שבע — טל׳ 057-41811
ער״ן נתניה — טל׳ 053-35612

סילוק מטורדים

מוקד עת״א למקרים דחופים — טל׳ 106

משטרה

מוקד קופ״ח כללית

המוקד יכסר מידע טלפוני בימים א׳—ה׳ ב־20.00—08.00, בימי ו׳ ב־15.00—08.00, בשבת 08.00—08.00. טלפונים: 03-433300, 03-433500

מד״א

ירושלים, ת״א, חיפה — טל׳ 101, רמת־גן, בני־ברק, חולון, פתח־תקוה — טל׳ 100. באר־שבע, נהריה, נתניה, נצרת — טל׳ 100. אילת — 244; חדרה — 22444.

רכבות

מירושלים לתל־אביב דרום:
בימים א׳—ה׳: 7.30.
בימי ו׳ וערבי חג: 7.30.

לבני־ברק ולחיפה:
בימים א׳—ה׳: 16.00.
בימי ו׳ וערבי חג: 11.30.

מתל־אביב לירושלים:
מת״א דרום בימים א׳—ה׳: 16.00.
מבני ברק 8.18

לחיפה: בימים א׳—ה׳: 6.00, 7.00, 8.00, 9.00, 10.30, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.30, 20.00
בימי ו׳ וערבי חג: 6.00, 7.00, 8.00, 9.00, 10.30, 12.00, 13.00, 14.00
לנהריה: בימים א׳—ה׳: 6.00, 8.00, 12.00, 14.00, 16.00
בימי ו׳ וערבי חג: 6.00, 8.00, 12.00, 15.00

מחיפה, בת־גלים:
לירושלים — א׳—ו׳: 7.00.
לתל־אביב — א׳—ה׳: 6.00, 6.30, 7.30, 8.30, 10.00, 11.30, 12.30, 13.30, 14.30, 15.30, 16.30, 17.30, 19.30
בימי ו׳ וערבי חג: 6.00, 6.30, 7.30, 8.30, 10.00, 11.30, 12.30, 13.30
מנהריה לחיפה ולתל־אביב: 6.35, 9.00, 10.40, 14.55, 16.55
לירושלים 5.55, 18.38

רוזן: שלום לנתניה!

ההנהלה קיבלה בקשת המאמן לפרוש ● ויקטור סרוסי – מאמן זמני ● בין המאמנים ששמותיהם הועלו: זאב זלצר

● כדורגל

ההפסדים שספקו במחזורי הליגה הלאומית האחרונים את קבוצת הכדורגל של מכבי נתניה גרמו אמש לסיבוך; המאמן צבי רוזן ביקש לשחררו מתפקידו והנהלת מכבי נתניה קיבלה את הבקשה.

רוזן, שהתפטר לפני חמישה שבועות וחזר בו בלחץ הכדורגלנים, לא הצליח לסחוף מאז את הקבוצה להישגים וזו הדרדרה עד למקום הי״3 בטבלה, על גבול הקו־האדום.

אחרי ההפסד שלשום להפועל ירושלים התכנסה אמש הנהלת מכבי נתניה כדי לרון במצב החמור. בין ההצעות שהועלו גם מכירת שחקני־חוות.

אחרי התפטרותו של רוזן הוחלט שמאמן הנוער וכדורגלן הקבוצה בעבר, ויקטור סרוסי, יאמן זמנית את הקבוצה עד שיימצא מאמן. אמש כבר הועלה שמו של זאב זלצר, מאמנה המתפטר של מכבי יבנה.

מאמן רוזן

דינאצ׳י ישפוט בשבת בחיפה

מאת יוסף חכם

שופט הכדורגל רחמים דינאצ׳י ינהל בשבת את משחקה של המוליכה הלאומית, מכבי חיפה בקרית־אליעזר, מול הפועל פתח־תקוה, במחזור ה־11.

ייתר שופטי השבת בלאומית: יאיר טילינגר, מכבי פתח־תקוה — בני־יהודה ת״א: צבי שריר, בית״ר ירושלים — הפועל חיפה; משה אשכנזי, הפועל כפר־סבא — מכבי יפו: עובדיה בן־יצחק, מכבי שעריים — הפועל תל־אביב: יהושע לויה, שמשון תל־אביב — מכבי תל־אביב (בנתניה): חיים ליפקוביץ, מכבי נתניה — מכבי יבנה: יוסף דיאמנט, הפועל באר־שבע — הפועל ירושלים.

הפועל חולון ומכבי תל־אביב – מאבק ליגה לפני גמר הגביע

מחזור מרתק הערב ● „עימותים חזיתיים" בין קבוצות תחתית ● דרבי רמת־גני ● מכבי חיפה בקרית־אונו והפועל חיפה, ברוממה, נגד בית״ר ת״א

ארבעה משחקים מרתקים ייערכו הערב ב־8 במחזור ה־17 בליגה הלאומית בכדורסל. במוקד: מיפגש־צמרת בו תארח הפועל חולון את מכבי ת״א ב..."יד־אליהו". שלושה מאבקי תחתית יקבעו רבות לגבי הורדת לארצית.

● קבוצות הפועל חולון ומכבי ת״א, שעלו בשבוע שעבר לגמר הגביע, ינסו לשחזר את האירוע.

● כדורסל

הפעם בליגה. יהיה זה דו־קרב בין שתי קבוצות, הנמצאות בכושר מעולה. אמנם במכבי ת״א היו בסוף השבוע פציעות (דורון ג׳מצ׳י ומוטי ארואסטי), אך נראה כי הערב יופיעו כל השחקנים, לרבות לי ג׳ונסון, המחלים מפגיעה בידו ואפשר שישחק דקות מספר. החולונים, שמתחו את האלופה בסיבוב הראשון (84:78), יעשו מאמץ רב גם הערב מול יריבה עייפה, המבקשת לסיים את הליגה ללא הפסד.

● דרבי רמת־גני יהיה ממסריחמבביה, כשמכבי רמת־גן תארח את הפועל רמת־גן. מצבה של מכבי רמת־גן בטבלה טוב מזה של יריבתה מהפועל רמת־גן, שעדיין חוששת מהתחתית הרותחת. שחקני מכבי ר״ג ינסו לגמול ליריביהם מהפועל ר״ג, שניצחו בסיבוב הראשון 89:96 לאחר הארכה. מאבק שקול.

● קרב־תחתית אחר יהיה בקרית־אונו, שם תארח אליצור קרית־אונו, שלא ניצחה שבעה מחזורים רצופים, את הקבוצה המתאוששת של מכבי חיפה. קרית־אונו תשתדל לנצל את ביתיותה, שכן יודעת שהפסד נוסף עלול לחסל כמעט כליל את סיכוייה להישאר בלאומית. בסיבוב הראשון — 111:114 למכבי חיפה.

● בסיבוב הראשון החמיצה קבוצת הפועל חיפה נצחון־חוץ על בית״ר ת״א (80:79). הערב, ברוממה, ברור לחיפנים שרק נצחון יכול להותיר בידיהם סיכויים להישאר בלאומית. אבל כדי לנצח יצטרכו המארחים להתעלות מול בית״ר ת״א, שגילתה יכולת טובה גם במשחקי־החוץ שלה.

המשחק החמישי, בין הפועל ת״א והפועל הגליל־העליון, נדחה ל־11 בינואר, בגלל השתתפות התל־אביבים בטורניר חג־המולד בהולנד. אליצור נתניה תהיה חופשית.

הטבלה

1.	מכבי ת״א*	1701־1252	30
2.	אל. נתניה	1544־1454	28
3.	הפועל ת״א	1604־1496	27
4.	הפ. חולון*	1888־1203	25
5.	גליל־עליון*	1400־1875	22
6.	מכבי ר״ג*	1887־1470	21
7.	בית״ר ת״א*	1800־1418	21
8.	הפועל ר״ג	1982־1654	21
9.	מכבי חיפה	1412־1474	21
10.	אל. ק. אונו	1498־1661	20
11.	הפועל חיפה*	1246־1396	19

* משחק חסר

סימאק ניצחה – באנקו הפסידה

קבוצת סימאק מילאנו, אלופת איטליה, המשיכה לנצח אתמול בליגה האיטלקית בכדורסל, כשגברה על טרוויזו — 85:69. סימאק מילאנו היא יריבת מכבי ת״א בבית־הגמר בגביע־אירופה.

לעומת זאת הפסידה יריבת הפועל ת״א בקוראנ׳ץ, קבוצת באנקו, ברומא, לברלוני טורינו — 105:95.

סימאק צועדת בראש עם 26 נקודות, לפני קאנטו — 24 וקאזרטה — 20. באנקו רומא מדורגת במקום ה־9, עם 14 נקודות.

פורטו נוצחה

אלופת פורטוגל בכדורגל, קבוצת פורטו, נוצחה במחזור ה־15 בליגה ע״י קובילייה — 2:0, ואילו שתי נגיעות לימבן צברו נקודות.

בנפיקה גברה על בואוישטה מהעיר פורטו — 0:1, ומוליכה עם 24 נקודות, לפני ספורטינג (23) שסיימה בתיקו 2:2 עם סאלגירוש. גימראש ניצבת במקום השלישי (22) לאחר שהכניעה את פורטימונבשה — 0:3, ומקוימה בהפרש שערים את פורטו.

70 אלף חזו בקהיר במיפגש זאמאלק – נאציונל 2:2

70 אלף צופים חזו באיצטדיון בקהיר ומיליונים ראו והאזינו בשידורים ישירים בטלוויזיה וברדיו, במיפגש הגדולות בכדורגל המצרי, זאמאלק ונאציונל, האלופה, שנסתיים בתיקו 2:2, לאחר שנאציונל הוליכה 0:2 במחצית.

המיפגש ריתק את כל מצרים, ורחובות קהיר היו חסומים מרבבות אדם, שהאזינו בראדיו אחרי מהלך המשחק.

נאציונל, המקדימה בנקודה את זאמאלק בליגה המצרית, זכתה בחודש בגביע־אפריקה למחזיקות־גביע, בפעם השנייה ברציפות.

כוח אבטחה מתוגבר סייר באיצטדיון ומחוצה לו, כדי למנוע אלימות בין שני המחנות, אם־כי מדי פעם נזרקו אבנים. את המשחק ניהל בהצלחה שופט איטלקי, הוא הוזמן ע״י ההתאחדות המצרית כדי למנוע לחץ הקהל על השופטים המצריים.

חמש דקות מתסיום התחממה האווירה, כאשר מאיחוב מנאציונל ואחמד ראמזי מזאמאלק הורחקו בגלל תגרה בינהם על הכדור. כן נשלפו שני כרטיסים צהובים.

אכזבה ישראלית נגד קפריסין 1:1

כדורגלני הנוער גילו חולשה רבה והישוו רק בבעיטת־11 ● היום – משחק מכריע נגד הונגריה

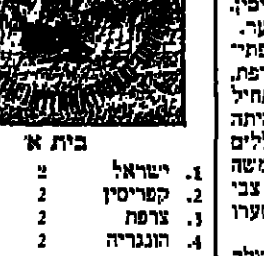

מאת משה רוזנברג

נבחרת הנוער של ישראל בכדורגל אכזבה אתמול את 1000 הצופים שבאו לאיצטדיון הפועל פ״ת בשסיימה בתיקו 1:1 עם נבחרתה החלשה של קפריסין, בטורניר־החורף המסורתי לנוער.

הישראלים, לאחר מיפגש־הפתיחה היעיל בו הניסו 1:5 את צרפת, גילו אתמול משחק ירוד. זה התחיל בחוליית ההגנה, שיכולתה היתה דלה. שחקני הקישור נעו כצללים על כר־הדשא, ואילו החלוצים, משה אייזנברג, טל בניה, ומחליפו צבי גורדון, כמעט שלא סיכנו את שערו של ג׳ורג פורס.

חולשת ההגנה הישראלית נוצלה כבר בדקה ה־2 כאשר חלוץ קפריסין, רופס פניוטיס, ניצל השתהות בעורף הישראלי ובבעיטה שטוחה לפינה השמאלית הכניע את השוער לביא קוניצקי — 0:1.

הישראלים התעוררו מעט ותוך שתי דקות (20״22), החטיאו הקשרים הפתח־תקואים תמיר דניאל ואלון חזן, פעמיים ממצבים נוחים. השליטה בהמשך היתה ברגלי הישראלים, ואייזנברג הספיק לנעוץ את הכדור לפני ההפסקה במשקוף שער קפריסין.

במחצית השנייה המשיכו הישראלים לשחק בהילוך איטי. מהלכי הכדור היו שקופים ומשחק ההתקפה נרפה. למרות ההתקפות הישראליות הרבות כמעט שהקפריסאים הגדילו את יתרונם אולם חלוצם מגנטים החטיא ממצב בטוח בדקה ה־55.

תוצאת המשחק נקבעה בדקה ה־62: מגן קפריסאי נגע בכדור בידו. והשופט ההונגרי מקליש שרק ללא־היסוס על בעיטת־11. טל בראל ממכבי נתניה בעט לפינה השמאלית הגבוהה והישווה ל־1:1.

עד לסיום הגבירו כדורגלני ישראל את הקצב, אולם ההתקפות היו עקרות ובלתי־תכליתיות. דווקא קפריסין, בהתקפות בודדות, יכלה להבקיע שער. אולם כדורו של סופירו נהדף בדקה ה־70 במשקוף שערו של קוניצקי.

המשחק נערך באיצטדיון הפועל פ״ת.

ישראל: קוניצקי, קרן (ברדוגו, 46), כחילה, רבינוביץ, קרביאן, בראל, אופיר הלל (שוויג, 46), תמיר דניאל, אלון חזן, אייזנברג, בניה (גורדון, 74).

צרפת — הונגריה 2:3

צרפת, שהובסה ביום שישי ע״י ישראל 5:1, הפתיעה אתמול ברזנבות כשגברה על הונגריה — 2:3, לאחר 0:1 במחצית.

סצ׳נקו (31), מוסקר (62) ודשמפס (64) הבקיעו לצרפת. אסנאי כבש את שני השערים להונגריה (60 בבעיטת־11, 66). שפט צבי שריר.

שבדיה — שוויץ 2:2

תיקו 2:2 הספיק אתמול לשבדיה, במשחקה נגד שוויץ, כדי לעלות לגמר הטורניר מחר.

לשוויץ הבקיעו: ג׳יאנלו (21) ושסט (66). לשבדיה: אריקסון (42) וג׳נסון (46). שפט עובדיה בן־יצחק ביבנה.

היום ייערכו שני המשחקים האחרונים בשלב המוקדם בבית הישראלי. ישראל והונגריה יתמודדו ב־2 במגרש מכבי שעריים. באותה שעה ישחקו צרפת וקפריסין באיצטדיון הפועל פ״ת.

משחקים אלה יקבעו את הדירוג הסופי בבית הישראלי ואיזה נבחרת תשחק מחר בגמר עם שבדיה.

בית א׳

1.	ישראל	2	2־6	3
2.	קפריסין	2	2־2	2
3.	צרפת	2	4־7	2
4.	הונגריה	2	3־4	1

בית ב׳

1.	שבדיה	2	4־3	3
2.	רומניה	2	4־2	2
3.	שוויץ	2	2־5	1

הפועל ת״א – לחצי־הגמר ניצחה את גנט הבלגית 77:87

שרות "על־המשמר"

כדורסלני הפועל ת״א עלו אתמול לחצי־הגמר בטורניר חג־המולד בהארלם, הולנד, כשניצחו במשחקם השלישי בשלב המוקדם את הקבוצה הבלגית רנו גנט — 77:87, לאחר שפיגרו במחצית — 37:45.

ארל ויליאמס, המתכה לבואה של חברתו הישראלית, היה מצויין מחוץ לסלים כשקלט 23 ריבאונדים בעור שמייק לארגי קלע 35 נקודות (חמישה סלי 3 נקודות).

במחצית הראשונה שיחקו הבלגים בשאפתנות רבה בעוד במשחק הפועל ת״א ניכרה עייפות רבה. הבלגים הוליכו ב־8 נקודות הפרש, אולם עם פתיחת המחצית השנייה הציגו הישראלים יכולת מצויינת, קלעו 24 נקודות לעומת 2 של היריב והפכו ל־47:61 לטובתם. הבלגים נשברו והישראלים הוליכו עד לסיום.

להפועל ת״א קלעו: לארגי 35; מרטר 23; ויליאמס 17; צימרמן 7; פרישמן 3 וקליש 2.

היום יהיה לשחקני הפועל ת״א יום מנוחה לאחר שקיימו שישה משחקים בחמישה ימים (כולל משחק הגביע נגד הפועל חולון).

עדיין לא ידוע נגד מי תשחק הפועל ת״א בחצי־הגמר. מכל מקום, אפשר שתיפגש בשלב המכריע עם נבחרת יוגוסלביה, שגם היא משתתפת בטורניר.

בבית א׳ גברה דן־הלדר ההולנדית על קבוצת וואשינגטון 75:91. בקבוצה האמריקנית הופיע הענק ריצ׳ארד ג׳ונסון, ששיחק לפני כמה שנים במכבי קרית־מוצקין.

קורס מאמני כדורסל – מחר בשדות־ים

לאחר מספר מחזורים של קורס מאמני כדורסל, שנערכו בסמינר הקיבוצים למאמנים בהתחשבות העובדה, יתקיים קורס להשתלמות מאמנים מטעם מדור הספורט הבין־קיבוצי.

ההשתלמות תתקיים מחר ב־8.30 בבוקר באולם קיבוץ שדות־ים. את ההשתלמות יעבירו יהושע רוזין, אריה דוידסקו וצבי שגב.

בתום מו״מ ממושך עם איגוד מאמני הכדורסל סוכם כי המאמנים חברי הקיבוצים, שיסיימו את הקורס יתקבלו כחברים באיגוד.

כינוס הפועל – ביום העצמאות 1987

מזכירות מרכז הפועל, בישיבתה אתמול, החלה לדון בקוי היסוד לארגון משחקי הפועל ה־13.

כהציגו את קוי היסוד אמר מזכ״ל הפועל, יצחק אופק, שיום פתיחת המשחקים נקבע ליום שני, 4 במאי 1987, שהוא יום העצמאות ה־39 למדינת ישראל.

טקס־הנעילה יתקיים ב־11 במאי 1987 בירושלים, בניגוד לכינוסים הקודמים יהיה טקס־הנעילה אירוע ססגוני, בהשתתפות אלפי הספורטאים וללא מכירת כרטיסים.

רק בחמישה ענפי־ספורט — באתלטיקה, שחייה, התעמלות, כדורסל וטניס — יוזמנו על חשבון הוועדה המארגנת ספורטאים בעלי שם מחו״ל. בשאר ענפי הספורט יבואו הספורטאים האורחים על חשבונם וישאו בהוצאות שהותם בישראל.

בזמן המשחקים ייערכו במקביל עוד שני אירועים גדולים: האחד, אליפות העולם של ארגון ספורט הפועלים בכדורסל, כדוריד והתעמלות, והשני — ספורטיאדה בין־לאומית לקבוצות ממקומות־עבודה באילת.

המשך הדיון על קוי היסוד של משחקי הפועל ייערך בישיבת המזכירות ביום ראשון.

● הטניסאי האמריקאי בן ה־20, ג׳ונתן קנטר, זכה בטורניר הראשון שלו, כשגבר בגמר טורניר מלבורן על האוסטרלי פיטר דוהאן — 6:3, 6:7, 6:4.

● מצרים זכתה בקואאבנלקה באליפות אפריקה הקיאבקות בסגנון חופשי ובסגנון יווני־רומי, כשנטלה 14 מדליות־זהב, לפני מרוקו המארחת — 4 ותוניסיה — 1.

הצעת פשרה: צוות מאמנים לנבחרת הכדורגל

צוות מאמנים יכהל ויאמן את נבחרת הכדורגל — דבר זה יוסכם בישיבת חברי הפועל בהנהלת ההתאחדות לכדורגל, שתיערך ביום שישי. כדי לדון בהמלצות הוועדה לבדיקת כשלון נבחרת הכדורגל בקדם גביע־העולם.

סוגיית צוות המאמנים היא שמטרידה ולכן תועלה כסעיף ראשי בדיון הקרוב. הצעה זו עשויה לפתור, או לשמש אלטרנטיבה, להצעת הוועדה להקמת ועדת־בקרה שתפקח על ליר ההתאחדות לכדורגל, ולביה קיימת התנגדות בכל המרכזים.

אם יוסכם נושא מינוי צוות המאמנים לנבחרת הלאומית, כבר השבוע, יעלה יו״ר ההנהלה, שאול סוויד, את המלצות הוועדה לדיון בישיבת המזכירות וההנהלה, בשבוע הבא.

אתמול נמסר כי אין מחלוקת לגבי סעיפים שהוצעו ע״י הוועדה ואם אכן תיפתר סוגיית ועדת הבקרה בפשרה של צוות המאמנים, יועלה נושא זה לאישור מוסדות ההתאחדות.

מוהרתיים, כפי שכבר פורסם, בשבוע שעבר, תאשר מזכירות ההתאחדות לכדורגל את יוסף מירמוביץ כמאמן הנבחרת במשחק נגד אנגליה בפברואר, שיתנהל רשמית את איצטדיון רמת־גן.

14 ניחשו 13

14 משתתפים ניחשו את תוצאות כל 13 המשחקים במחזור ה־17 חשבת וכל אחד יקבל 28 מליון שקל.

385 מנחשי 12 תוצאות נכונות יקבלו כ־415 אלף שקל; 3075 מנחשי 11 תוצאות נכונות יקבלו כ־31 אלף שקל ו־37640 מנחשי 10 תוצאות נכונות יקבלו, כ־4200 שקל.

נבחרת ישראל ולברקוזן ניצחו בפתיחת הטורניר

● כדורעף

הטורניר הבין־לאומי בכדורעף, שנפתח אמש בכפר־סבא, הביאו נצחונות לנבחרת ישראל ולקבוצה הגרמנית לברקוזן.

נבחרת ישראל ניצחה את נבחרת הנוער — 0:3 (11:15, 11:15, 10:15) עליונות ברורה ללאומיים. רקות טובות היו לרז בורר וליעקב הרשקו בעור שאליעזר כגן, שבא מאיטליה, לא היה בשיאו. בין שחקני הנוער בלטו: ירון טרייהגר ויורם בן־חמו.

פרט מעניין: שני אחים הוטיעו משני עברי הרשת — אלדד לחוביץ בנבחרת הלאומית ואחיו אריאל בנבחרת הנוער.

במשחק השני בין שתי האורחות מגרמניה גברה לברקוזן על ברנוי — 0:3 (10:15, 12:15, 12:15).

משחק משובח בו הציגו הורים בשתי הקבוצות: קיני בלברקוזן; הונגרי וחורכי — בברנוי.

בשני המשחקים, שנערכו לעיני 500 צופים בכפר־סבא, שפטו נתנאל תרום ואסא זינגר.

הערב ייערך המחזור השני של הטורניר באולם גושן בקרית־מוצקין. במשחק הראשון, ב־6, יתמודדו נבחרת הנוער ולברקוזן ובשני, ב־8, נבחרת ישראל וברנוי.

● טניס

נצחונות לטניסאי הנוער בניו־יורק

טניסאי הנוער של ישראל, הנעדים בארה״ב, רשמו אתמול נצחונות בטורניר הוקרתי מטעם רולקס, המתקיים בניו־יורק.

עמית נאור העפיל לשמינית־גמר גילאי 18, לאחר שגבר על ניק בנסון מרנמרק — 4:6, 6:4, 2:6. רביב וידנפלד העפיל לשמינית־גמר גילאי 16, כשניצח את המדורג מספר 2 של בראזיל, רוטלנג׳ר — 4:6, 6:4. זהבית גלאון עלתה לרבע־הגמר לאחר שניצחה במפתיע את המדורגת מספר 3, סאלאן מדומיניקה — 7:5, 6:3.

משחקים מעניינים בטניס־שולחן

שני משחקים מעניינים ייערכו הערב במחזור העשירי בליגה הלאומית בטניס־שולחן.

במחוז הצפוני יתמודדו אליצור תל־אביב ומכבי הר־הכרמל על הזכות להשתתף במשחקי הבית העליון בפלייאוף.

במחוז הדרומי ייערך מאבק נגד הירידה בין הפועל באר־שבע והפועל בני־שמעון/שער־הנגב.

חוף השנהב זכתה בכדורסל

נבחרת הכדורסל של חוף השנהב זכתה בבירתה, באבידזאן, באליפות אפריקה ה־13, בשניצחה במשחק־הגמר את אנגולה — 73:86.

שתי הפיינליסטיות ייצגו את אפריקה באליפות העולם שתיערך בחודש יולי בספרד.

בחצי־הגמר ניצחה אנגולה את מצרים — 69:83, וחוף־השנהב את סנגאל — 79:92.

תוצאות אסטרונומיות באליפות אסיה

תוצאות אסטרונומיות נקבעו ביום השני באליפות אסיה בכדורסל, בקואלה־לומפור.

האלופה, סין, הכניסה את אינדונזיה — 31:138 (14:58), ודרום־קוריאה את סינגפור — 43:111 (29:55).

תוצאות נוספות: יפאן — פאקיסטן 69:91; פיליפינים — ירדן 70:81; טאיוואן — הונג־קונג 75:108; מאלזיה — איראן 58:92.

טלקס

● מחיר הליברליזציה בסין – שחיתות ופשעים כלכליים

פקין. – מעשי השוחד, השחיתות, ופשעים כלכליים אחרים - עלו השנה תלולות בסין. מסר אתמול "יומון העם". בהצביעו על מקרה של נוכל שגרף לכיסיו 200 מיליון יואן (62 מיליון דולר), באמצעות חוזים מזוייפים.

העיתון מסר, כי המשטרה במחוז פוג'יאן עצרה את דו גואוזן, 53, שהצליח תוך 10 חודשים לחתום על חוזים־מדומים בשווי של יותר מ־500 מיליון יואן (156 מיליון דולר), סכום שממנו השאיר אצלו 62 מיליון דולר.

תכסיסו העיקרי היה להבטיח השקעות בסכומי־עתק בחברות, ובתמורה לזכות בתפקידים בכירים בה – כדי לעשות עסקות מפוקפקות נוספות. (ע"ר)

● איראן שוקלת נטישת מסוף הנפט באי חארג

בחריין. – איראן מתכונת לנטוש את האי חארג, מסוף הנפט הראשי שלה, בשל ההתקפות העיראקיות החוזרות ונשנות עליו, ולהשתמש בשני מסופים חדשים בקירבת החוף, כדי לקיים את ייצוא הנפט שלה - אמרו אמש מקורות ספנות.

אתמול תקפו מטוסים עיראקים שוב את האי חארג - בפעם ה־60 מאז אמצע אוגוסט.

התקפות אלה פגעו קשה במאגרי הנפט החשופים, וברבים מבין 14 המזחים למיכליות הנפט. (ע"ר)

● מטוס באורך 82 מטר

מאריטה. – ראשון מבין 50 מטוסי תובלה צבאיים ענקיים מדגם סי־5־בי, המטוס הגדול בעולם, נמסר לחיל האוויר האמריקני. הודיע דובר של חברת לוקהיד במאריטה, ג'ורג'יה.

מטוס זה, שבנייתו הושלמה ביולי, ערך את טיסת הבכורה שלו בספטמבר, אולם קורקע למשך חודש משום שהיה צורך להחליף 12,000 ברגים לקויים.

המטוס סי־5־בי הוא גירסה מודרנית של הדגם סי־5־איי, אותו הזמין חיל האוויר האמריקני ב־1965. אורכו של מטוס זה, בעל 4 מנועי הסילון, הוא 82 מטר. מוטת כנפיו 74 מטר והוא מסוגל להוביל 130 טונות מטען. (ע"צ)

● מורדים אפגנים הרגו 21 רוסים

איסלמבאד. - לוחמי גרילה אפגנים הרגו לפחות 21 חיילים סובייטים בקבול, כאשר ירו עשרות טילים לעבר העיר.

מקורות של המורדים בפשאוור ציינו, כי המורדים פגעו ב־5 מטרות עיקריות בעיר במהלך התקפה שארכה 3 שעות. לציון יום השנה להתערבותה של בריה"מ באפגניסטן. (ע"ר)

● נרצחה חוקרת גורילות אמריקנית

קיגאלי. – מדענית אמריקנית, תושבת רואנדה, דיאן פוסי, שהתמחתה בחקר גורילות באיזורי הרים, נרצחה בידי אלמונים.

הגב' פוסי, בת 53, שחקרה זה 18 שנה סוג של קוף הררי גדול ונדיר, נרצחה במרכז המחקר קאריסוקה בהרי רוהנגרי, ב"פארק הרי הגעש" לא הרחק מגבול זאיר.

פוסי חיברה מספר ספרים על הגורילות של הרי רואנדה. (ע"צ)

● הפסקת־אש בין בורקינה־פאסו ומאלי

אואגאדוגו. – הסכם על הפסקת־אש "מוחלטת ומיידית" הושג אמש בין הנשיאים מוסא טראאורה ממאלי ותומס סאנקארה מבורקינה־פאסו.

בהודעה רשמית מיוחדת מסר רדיו אואגאדוגו: "בעקבות התיווך של לוב וניגריה, ושיחות טלפוניות בין מדינות ידידות, שוחחו והנשיאים של בורקינה פאסו ומאלי, הוסכם על הפסקת אש מיידית ומוחלטת". (ע"צ)

ההסכם הלבנוני מחזק מעמד אסד לקראת פגישתו עם חוסיין

מקור ירדני: בשיחות חוסיין־אסד היום ידונו במדיניות משותפת כלפי כינוס ועידה בינ"ל

דמשק. — חתימתו של ההסכם בין המיליציות הלבנוניות העיקריות, בחסותה של סוריה, מחזקת במידה ניכרת את מעמדו של הנשיא אסד, לקראת השיחות שיקיים היום עם חוסיין בדמשק.

נשיא סוריה, שמדיניותו בלבנון זכתה פעמים רבות לביקורת מצד מלך ירדן, יוכל עתה להתגאות בכך שהצליח להביא לחתימת הסכם פוליטי וצבאי, ראשון מסוגו, בין נציגי שלושת הכוחות הלוחמים הגדולים בלבנון.

שיחות חוסיין בדמשק נועדו, בין היתר, לדון בהגדרת מדיניות משותפת לירדן ולסוריה כלפי כינוס ועידה בינלאומית על המזרח־התיכון — אמר מקור ירדני מוסמך לסוכנות הידיעות הצרפתית.

ירדן תומכת בהשתתפות המדינות הערביות בוועידה זו, במסגרת משלחת מאוחדת. אם לא תהיה אפשרות למשלחת ערבית משותפת, תתמוך רבת־עמון במשלחת ירדנית־פלשתינית משותפת, כפי שנקבע בהסכם בין חוסיין וערפאת שהושג ברבת־עמון ב־11 בפברואר.

העתון הסורי הממשלתי "תישרין" הבהיר אתמול במאמר־מערכת, כי הסכם השלום "ילכד את הלבנונים, שרוביהם יהיו מכוונים לעבר האויב בדרום, כדי לאלצו לסגת ללא תנאים".

פרשנים אמרו, כי סוריה מקווה שהסכם דמשק, יסייע להבטיח את גבולותיה של סוריה ולכונן איזון כוח עם ישראל.

אחד הפרשנים אמר: "אם סוריה תיתקל בהתנגדות כלשהי ליישום חלק של ההסכם, לא תהיה לה ברירה אלא להשתמש בכוח".

פרשן אחר בדמשק חיווה את דעתו, כי ההסכם יעשה את סוריה "פחות הרפתקנית ויותר מתונה, משום שתמיד קיימת הסכנה של התפוצצות, בלבנון עצמה ודרך הגבול עם ישראל".

רפובליקה שנייה

ביירות קידמה אתמול בברכה את חתימת ההסכם בין המיליציות, כצעד ראשון לקראת הפסקת מלחמת־אזרחים הרסנית הנמשכת כמעט 11 שנה. שלושה מנהיגי המיליציות היריבות פרסמו אמש הודעה־משותפת וכה הצהרה על כוונתם "לפתוח דף חדש בהיסטוריה הלבנונית".

העתון הלבנוני "אל ליוואא" כתב אתמול, כי טקס החתימה בדמשק "ציין את לידתה של רפובליקה שנייה, מושתתת על צדק והזדמנויות שוות".

אולם עתונים רבים כתבו, כי נותר עוד לראות, אם אפשר יהיה ליישם את ההסכם.

כתב "רויטר" בביירות אומר, כי מנהיג המיליציה הנוצרית אלי, חובייקה, יהיה זקוק לתמיכה סורית בנסותו לנטרל את ההתנגדות להסכם במחנה הנוצרי, בו מתייחסים פוליטיקאים וותיקים בחשדנות אל הסעיפים שנועדו לשים קץ לעמדה הדומיננטית ממנה נהנו הנוצרים בזירה הפוליטית הלבנונית, מאז העצמאות ב־1943.

חראם הרגיע הנוצרים

חראם, סנדק ההסכם, הבטיח בשבת למנהיגים הנוצריים, לפני חתימת ההסכם המשולש, כי "אין להם מה לחשוש לעתידם בלבנון", כתב אתמול העיתון הלבנוני "אן־נהאר".

חראם, שנפגש לפני חתימת ההסכם עם המשלחת הנוצרית של "הכוחות הלבנוניים" מסר, לדברי העיתון, כי "ההסכם, אין פירושו, בשום פנים ואופן, איחוד או קונפדרציה בין לבנון וסוריה".

(ע"צ, איי.פי וע"ר)

שני מנהיגים דרום־אפריקנים לבנים במערכה נגד האפרטהייד. מולי בלקבורן ובריין בישופ – אשר נהרגו בתאונת־דרכים במוצ"ש בהתנגשות עם מכונית אחרת שגם נהגה נהרג, ליד עיר הנמל פורט־אליזבט. למרות איומים חוזרים ונשנים על חייהם בעבר. אין שום סימן לכך שהיתה זו תאונה מכוונת. (צילום איי.פי.)

מתוכננים סיורי סטודנטים ישראלים בסין ובבריה"מ

מאת יוסף שמי, כתב "על המשמר"

איסת"א — סוכנות הנסיעות של ארגון הסטודנטים הישראליים — מתכננת סיורים לסין ולבריה"מ.

על התכנית מסרו צבי רכון, מנכ"ל סיט"ו — פדרציה הבינלאומית של ארגוני תיירות של סטודנטים ונוער, וכן מנכ"ל איסת"א — אוריאל ישיב. צבי רכון הוא ישראלי, המכהן כמנכ"ל סיט"ו זה 10 שנים והשנה זכה לאות הוקרה על תרומתו לפתוח הענף.

הוא מסר על קשריו עם ארגוני תיירות נוער וסטודנטים בבריה"מ ובסין, קשרים שיאפשרו לשלב גם ישראלים בטיולים של קבוצות רב־לאומיות לארצות אלה.

לפי ההצעה, יטוסו המשתתפים לפאריס ומשם במטוסים סובייטיים למוסקווה ולנינגרד.

הטיול יימשך שבועיים והמשתתפים יסעו ברכבת בנתיב מוסקווה — טשקנט — בוכרה — מוסקווה.

יהיו שני טיולים כאלה באוגוסט. מחיר הטיול בבריה"מ — 210 דולר. לכך יש להוסיף כרטיס טיסה לפאריס ומשם לבריה"מ, וחזרה.

ביולי־אוגוסט 86', יתקיימו טיולים נוספים בנתיב מוסקווה־לנינגרד־אורסה־קייב־מוסקווה במחיר 240 דולר.

לפי התכנית, יתקיימו גם טיולים בסין בנתיב: פקין־ננקינג־שנחאי־הנשו־קואנצ'ופקין. המחיר עוד לא נקבע.

"ישראל לא מוכנה לעשות העבודה השחורה בניקרגואה"

מאת כתבנו בארה"ב

וושינגטון. — ישראל דחתה בקשה אמריקנית לספק נשק והדרכה לארגון ה"קונטראס", הנלחם בשלטון הסנדיניסטי בניקרגואה.

הניו־יורק־טיימס המגלה זאת מוסר, כי הדבר היה לפני 18 חודש.

דיפלומט אמריקני הגיב על הסיפור, באומרו: "הישראלים מוכנים לשתף אתנו פעולה בגלוי כדי לסייע, ל'קונטראס', אך אינם מוכנים להיות היחידים שיגונו על כך, בעוד ארה"ב מסתתרת".

ועידת הנשיאים מציגה תוכנית למלחמה בטרור

מאת חנה אייש־הורוביץ, כתבת "על המשמר"

ניו־יורק — יו"ר ועידת הנשיאים של 39 הארגונים היהודיים המרכזיים בארה"ב קנת ביאלקין, ייוועד השבוע עם מזכיר המדינה האמריקני, ג'ורג' שולץ, ויביא לו תוכנית בת שמונה סעיפים למלחמה בטרור.

במסיבת עיתונאים שהתקיימה אמש בניו־יורק אמר ביאלקין, כי כל עוד אין שלטון החוק מצליח להתמודד עם הטרור, זכותן וחובתן של מדינות ריבוניות, לנקוט אמצעים נגד האחראים לפעולות הטרור.

תוכניתו של ביאלקין תובעת פעילות בין־לאומית מתואמת למלחמה בטרור, ובכלל זה תביעה ממדינות ערב שיפסיקו את התמיכה באש"ף על כל צדותיה; גירוש משקיף אש"ף מהאו"ם וסגירת משרדי אש"ף בניו־יורק; ביטול ההכרה הדיפלומטית באש"ף של צרפת, תורכיה, יוון, ספרד, איטליה; אזהרת מדינות הנותנות מחסה לטירוריסטים מפני תוצאות מעשיהם; כינוס מושב חירום של מועצת הביטחון שתזהיר את לוב ואת סוריה מפני המשך תמיכתן בטרור; והגשת תביעות משפטיות נגד הארגון ומנהיגיו על־ידי קורבנותיהם ועל־ידי בני המשפחות של הקורבנות.

בתשובה לשאלות נציגי התקשורת האמריקנית, השיב ביאלקין כי לדעתו יש הצדקה לפעולות תגמול מלחמתיות ישראליות ואף אמריקניות, אם יהיו נאותות וההיקף לא מוגזם.

מבזקים

● מגן נשיא סודאן לשעבר מוחמד אל טאייב, אמר אתמול בבית משפט לבטחון המדינה, כי הנשיא המודח ג'עפר נומיירי הורה לו לפקח על הטסת יהודים אתיופים לאירופה וצפון־אמריקה.

● ראש ממשלת הודו ראג'יב גאנדי הכריז אמש, כי מנוי וגמור עם ממשלתו לפעול למען הפיכת הודו למדינה רבת־עוצמה. הוא קרא לבני העם ההודי לפעול במרץ כדי להדביק את המדינות המפותחות בשדה הטכנולוגיה.

● עיתונאי איראן פירסמו אתמול דברי שבח לשוטר המצרי סולימאן חאטר, ותיארו אותו כגיבור — על רצח שבעה הישראלים בראס־בורקה. האיראנים מתנבאים כי מצרים נוספים ינהגו כמוהו.

שערי מטבע־חוץ בנק הפועלים – 27.12.85

מטבע	היחידה	בנקנוטים קניה	בנקנוטים מכירה	העברות והמחאות קניה	העברות והמחאות מכירה	שערים יציגים
דולר אמריקני	1	1450.61	1515.89	1474.79	1493.20	1495.3
לירה שטרלינג	1	2067.50	2165.7	2104.53	2130.79	2146.8
מרק גרמני	1	577.23	604.66	587.5	594.90	597.16
פרנק צרפתי	1	186.03	197.36	191.78	194.17	194.61
גילדן הולנדי	1	513.75	538.1	522.97	529.50	529.78
פרנק שוויצרי	1	689.60	722.37	701.95	710.70	709.68
כתר שבדי	1	188.53	197.49	191.90	194.30	194.57
כתר נורווגי	1	188.69	197.65	192.06	194.46	194.97
כתר דני	1	158.95	166.50	161.79	163.81	164.14
מרק פיני	1	263.67	276.19	268.38	271.73	272.24
דולר קנדי	1	1037.48	1086.78	1056.06	1069.24	1068.1
דולר אוסטרלי	1	994.73	1042.67	1009.87	1017.24	1019.0
ראנד דרום אפריקני	1	476.26	560.70	553.78	560.69	562.98
פרנק בלגי	10	278.26	295.61	287.76	291.35	292.19
שילינג אוסטרי	10	821.57	860.61	836.29	846.72	849.36
לירה איטלקית	1,000	842.74	896.00	859.93	870.66	874.96
ין יפני	1,000	714.15	748.09	726.94	736.01	737.15

מנהיג סין – איש השנה של ה"טיים"

מאת חנה אייש־הורוביץ

ניו־יורק. – מנהיג סין, דנג קסיאופנג, הוא איש השנה של ה"טיים" לשנת 1985.

דנג, שנבחר כבר פעם על־ידי ה"טיים" בשנת 1978 לאיש השנה, הוא אחד מתשעה אנשים שזכו בתואר יותר מפעם אחת.

בנימוקי ה"טיים" נאמר, שדנג הנהיג בסין רפורמות כלכליות מרחיקות־לכת, תמתיריסות נגד המרכסיזם האורתודוכסי ומשחרר את האנרגיה היצרנית של מיליארד בני־אדם ובכך היה לאיש שהשפיע במידה המשמעותית ביותר על מהלך האירועים בעולם בשנה זו.

דנג העליה, לדברי ה"טיים", לצרף יסודות שנראים מנוגדים: בעלות המדינה עם בעלות פרטית, תכנון מרכזי עם שווקים תחרותיים, דיקטטורה פוליטית עם מידה מסוייגת של חופש פוליטי וכלכלי. הוא עושה מה שנראה לספקנים במערב ובמזרח, כנסיון להרכיב יחד קומוניזם עם קפיטליזם.

אישים אחרים שעורכי ה"טיים" שקלו את מועמדותם הם מנהיג בריה"מ, מיכאיל גורבאצ'וב, המנהיג השחור מדרום־אפריקה נלסון מנדלה, ומארגן האירועים המוסיקליים למען רעבי אפריקה, בוב גלדולף.

פיצוץ תת־קרקעי של פצצת מימן בנוואדה

לאס־וגאס. — ארה"ב ערכה אתמול פיצוץ תת־קרקעי של פצצת מימן במדבר נוואדה, 150 ק"מ מצפון־מערב ללאס־וגאס.

הפיצוץ, בעוצמה שבין 20 ו־150 קילו טונות, בוצע בעומק של כ־600 מטר מתחת לפני הקרקע. עוצמתו היתה גבוהה פי 10 מעוצמת הפצצה שהרסה את הירושימה.

פיצוץ גרעיני תת־קרקעי חדש זה של ארה"ב, מוכיח, לדעת סוכנות הידיעות הסובייטית טאס, כי "וושינגטון מתכוונת להמשיך במאמציה להשיג עליונות צבאית ואסטרטגית על בריה"מ".

בריה"מ האשימה אתמול את ארה"ב בהפרת החוזה בשנת 1972 בעניין טילים אנטי־באליסטיים, כאשר ערכה ניסוי גרעיני תת־קרקעי במדבר נוואדה. (עיה, ע"צ)

"ערפאת לקה בהתמוטטות עצבים"

תוניס. — השבועון הצרפתי "לה ז'ורנל דה דימאנש" מגלה, כי שגריר צרפת בתוניס, אריק רולה, דיווח למשרד החוץ הצרפתי שערפאת לקה ב"שפעת עצמות חמורה וסובל מהתמוטטות עצבים".

לעומת זאת, טוען מקור מוסמך פלשתיני, כי מצבו של מנהיג אש"ף הוא תקין, אך הוא זקוק עדיין למנוחה, לאחר שלקה בסימנים ראשונים של דלקת הסימפונות.

בתוניס ובעמאן, מרבים משקיפים על "מחלה דיפלומטית" של מנהיג אש"ף, המאפשרת לו להימנע מלבקר בזמן הקרוב בבירת ירדן, שם ממתין לו המלך חוסיין בעניין השגת הסכמתו להחלטות 242 ו־338 של מועצת הבטחון. (ע"צ)

● המכון המרכזי ליחסי תרבות ישראל אמריקה האיברית, ספרד ופורטוגל, עורך זו הפעם הראשונה קורס קריינים וכתבים ברשות השידור.

● נשיא צרפת פראנסואה מיטראן ונשיא מצרים חוסני מובארק, דנו בבעיות המזה"ת וביחסים הדו־צדדיים בין שתי המדינות, במהלך סעודת עבודה שקיימו אמש בקהיר. (ע"ר, ע"צ)

מזכ"ל ההסתדרות, ישראל קיסר, ומזכיר מועצת פועלי ת"א־יפו, תדי קאופמן נטלו פסק־זמן מדיונים בענייני שכר ואיומים בפיטורים של מעסיקים. וחזו אמש בהופעה מרגשת של תלמידי בית־הספר היסודי א.ד. גורדון, בית־הספר היחיד בת"א המתנך ברוח ערכי תנועת העבודה. האירוע נערך לציון 65 שנים להולדתה של ההסתדרות. בתמונה: קאופמן וקיסר יחד עם תלמידי בית הספר.

9 שנות מאסר על נסיון רצח בקשר לרכישת קרקעות ביו"ש

הנאשם, תושב כפר קאסם, ניסה לרצוח את מוכתר הכפר בידייה תמורת תשלום שקיבל מסוחר הקרקעות אבנר ברקול ● ברקול נידון לפני חצי שנה ל־5 שנות מאסר

תושב כפר קאסם, שהורשע על־פי הודאתו בנסיון לרצוח את מוכתר הכפר בידייה בשומרון, נדון אתמול בבית־המשפט המחוזי בתל־אביב למאסר 12 שנים, מהן 9 שנים בפועל והיתר על תנאי לשלוש שנים.

התובעת עו"ד הלנה ביילין טענה בבית־המשפט, כי מדובר בפרשה הקשורה ברכישת קרקעות בשומרון. הנאשם הוא מוחמד אבו ג'אבר, בן 31, העוסק בסיור־בתים. התביעה טענה, כי סוחר קרקעות יהודי מגבעת שמואל, אברהם ברקול, הסתכסך עם מוכתר הכפר בידייה, מוסטפה סאלים אבו באקר, המכונה אבו־זייד, על רקע חילוקי־דעות בעניין רכישת קרקעות.

לדברי התביעה ביקש ברקול לגרום לרציחתו של המוכתר, ובסוף 1984 חיפש אנשים שירצחוהו תמורת תשלום. התובעת טענה כי הוא הצליח לשכור שני אנשים ושילם להם 3,000 דינר ירדני, אך הם נכשלו במעשה. בעקבות זאת פנה ברקול בינואר 1985 לנאשם אבו ג'אבר, שילם לו סכום נכבר וביקשו לרצוח את אבו־זייד.

צרור מנשק אוטומטי

בכתב־האישום נאמר, כי ב־19 בינואר השנה, בשעות הבוקר, הגיע אבו ג'אבר יחד עם אדם נוסף במכונית "סובארו" לכפר בידייה, ולאחר מעקב אחרי מהלכיו של המוכתר ירה הנאשם צרור קצר מנשק אוטומטי, פגע במוכתר בביטנו ופצעו קשה. אבו־זייד ניצל רק לאחר טיפול רפואי ממושך והוא היה בין העדים במשפטו של אבו ג'אבר.

המשפט התנהל כמעט עד סיומו בשמיעת עדים והעלאת ראיות, אך סמוך לסיומו הושגה עיסקת־טיעון עם התביעה ובמיסגרתה הודה הנאשם באשמת נסיון־רצח והורשע באשמה זו.

בפני השופטים שולמית ולנשטיין, יעקב שרמי ועדנה שצקי טען הסניגור, עו"ד אברהם ילין, כי לזכותו של הנאשם ייאמר שהיריות היו על רקע פלילי ולא על רקע חבלני. השופטים דחו זאת וקבעו שאין זה נימוק בר־הצדקה. לדעתם הנימוק היחיד לקולא הוא עיסקת הטיעון שבין הנאשם לתביעה.

משפטו של סוחר הקרקעות ברקול הסתיים, כזכור, לפני כחצי שנה בבית־המשפט המחוזי בתל־אביב, גם הוא הודה באשמות שהועלו נגדו במיסגרת עיסקת טיעון עם התביעה ונדון למאסר 5 שנים בפועל. (עתים)

התגלו שרידי קטיושה שנורתה מלבנון לעבר הגליל המערבי

מאת יהודה צור, כתב "על המשמר"

שרידי טיל קטיושה בקוטר 122 מ"מ התגלו אתמול בשעות הצהריים בגליל המערבי סמוך לגבול עם לבנון.

הטיל נורה בסוף שבוע מאיזור שמחוץ לרצועת הבטחון ושרידיו נתגלו אתמול לאחר סריקות שערכו כוחות צה"ל ביומיים האחרונים משני עברי הגבול.

יש לציין, שבמהלך השבוע האחרון נורו 12 טילי קטיושה מצפון לאיזור הבטחון וכולם בתוך רצועת הבטחון. בכל המקרים לא היו נפגעים ולא נגרמו נזקים.

תושבים בגליל המערבי הביעו דאגתם מהתדירות ההולכת וגדלה של התפוצצויות שנשמעות בקרבת הגבול.

ראשי ישובים באיזור ציינו, שיש צורך להמשיך ולחזק את הישובים מבחינה כלכלית וחברתית כדי למנוע נטישת תושבים מהאיזור.

צעיר חרדי: שוטר אילץ אותי לנסוע בערב שבת

מאת שלי יחימוביץ', כתבת "על המשמר"

צעיר חרדי טוען, כי שוטר ממשטרת באר־שבע אילצו לנסוע ברכבו בערב־שבת. לדבריו הסיעו השוטר ללא כל צורך מהלך כמה עשרות מטרים בלבד ותורידו מהרכב.

הצעיר, שמעון פרידה, תלמיד ישיבת "המעיין" בבאר־שבע, אמר אתמול: "אם זה היה קורה במדינה אחרת כולם היו צועקים שזו אנטישמיות. לא הייתי מאמין ששוטר יהודי יתעלל בי כבה".

ביום שישי האחרון היה פרידה מעורב בתאונת־דרכים, בה נפצע קל נהג רכב אחר. למקום הגיעו שתי ניידות משטרה. השוטרים ביצעו מדידות בצומת ובינתיים נכנסה השבת.

"פתאום מבקש ממני אחד השוטרים, לעלות לרכב שלו", סיפר פרידה. "אמרתי לו שאני מסרב, כי אני נוסע בשבת. הוא שוב אמר לי לעלות, ואני סירבתי שנית. אחר שהיה אתי אמר לו — אתה לא רואה, שהבן־אדם דתי, איך אתה מבקש ממנו דבר כזה?"

לדברי פרידה עשה עצמו השוטר כמשתכנע ואמר לו "תעלה לניידת, אני לא נוסע". "האמנתי לו, ועליתי לניידת", סיפר פרידה. "ברגע שסגרתי את הדלת מאחורי הוא החל לנסוע. הוא נסע כמה עשרות מטרים, עצר את הניידת, שאל אותי כמה שאלות ואמר "אתה יכול ללכת". הייתי המום".

דובר משטרת מרחב הנגב, פקד עמירם אזולאי, אמר אתמול בתגובה: "האברך לא רוצה להגיש תלונה. הוא פנה למפקדיו של אררי, אשר הבטיחו לו שהעניין ייבדק ביסודיות ושאם הדברים יוכחו כנכונים, העניין לא יעבור בשתיקה".

טלקס

● מילגות לילדי שוטרים וסוהרים

מילגות בשווי כולל של 10 מיליון שקלים הוענקו אמש ל־150 ילדי שוטרים ואנשי שירות בתי־הסוהר. בטקס שנערך במעמד שר־המשטרה חיים בר־לב, המפכ"ל דוד קראוס, יו"ר האגודה למען השוטר והסוהר מרדכי סורקיס ונציב שירות בתי־הסוהר מרדכי סוויסה.

המילגות הוענקו מטעם המועצה הציבורית לרווחת השוטר והסוהר שגייסה את התרומות בחודשים האחרונים כדי להעניק אותן לילדי שוטרים ואנשי שירות בתי־הסוהר שהיו ראויים לכך לפי קריטריונים שונים. (עתי"ם)

● בומים על־קוליים בערד

מטוסים של חיל האוויר שחלפו אתמול בצהריים מעל ערד גרמו ל"בומים" על־קוליים ולניפוץ שמשות במקומות שונים בעיירה, אבל לא היו נפגעים.

המטוסים טסו בגובה נמוך מעל העיירה במהלך אימונים שיגרתיים. ניפוץ השמשות אירע במרכז המסחרי בערד ובאחד ממרכזי הקליטה. הנזק טרם נאמד.

ראש המועצה המקומית ערד, אברהם (בייגה) שוחט, דיווח על האירוע לגורמי צה"ל וציין, כי מדובר בתופעה החוזרת על עצמה מדי פעם כבר שנים אחדות. (עתי"ם)

● חציית כבישים בעזרת דגלונים

נסיון חדש נעשה עתה בתחום התנועה בירושלים: במעבר חצייה בצומת הסואן של שכונת פת הציבה עיריית ירושלים מיכלים ובהם עשרות דגלונים בצבע כתום בולט.

ילדים המבקשים לחצות את הכביש ההומה בדרכם לבית־הספר לוקחים מאחד המיכלים דגלון ומנופפים בו לנהגים, לסימן כי בכוונתם לחצות את הכביש. בגמר החצייה מחזירים הילדים את הדגלון למיכל בעברו השני של הכביש.

השיטה הופעלה לראשונה אתמול בבוקר בנוכחות ראש העירייה, טדי קולק.

השיטה הועתקה מיפן. בעיריית ירושלים מקווים שאם הניסוי יצליח והדגלונים לא ייגנבו, אפשר יהיה להרחיב את השיטה לצמתים נוספים. (עתי"ם)

● 7554 כלבים חוסנו בת"א

7554 כלבים חוסנו נגד כלבת בשנה החולפת על־ידי המחלקה הווטרינרית של עיריית תל־אביב־יפו. המחלקה חיסנה גם מספר חתולים שבעליהם חששו ממחלת הכלבת (העלולה לפגוע גם בחתולים), למרות שהמחלה הודברה כמעט לחלוטין באיזור תל־אביב־יפו על־ידי החיסון הנרחב.

חיסונים לכלבים וחתולים וחידוש רשיונות מתבצעים מידי יום במחלקה הווטרינרית העירונית ברחוב הורקנוס 18 בתל־אביב, בין השעות 8.00 בבוקר עד 13.00 (בימי א' עד שעה 16.30). ניתן לחסן גם באגודת צער בעלי חיים ביום חמישי בין השעות 16.00־17.00, וכן אצל הווטרינרים המורשים בעיר. (שע"ה)

● בוטל רשיונה של סוכנות "ברק תיירות"

הרשות המוסמכת לסוכנויות נסיעות שבמשרד־התיירות החליטה לבטל את רשיון סוכנות הנסיעות "ברק תיירות" בע"מ, משום שהסוכנות לא עמדה בהתחייבויותיה. הביטול ייכנס לתוקף ביום 10.1.86. החל מתאריך זה סוכנות הנסיעות אינה רשאית לתת יותר שירותים של סוכנות נסיעות במשרדים או בכל מקום אחר.

החברה התבקשה לדאוג שהטיפול בקבוצות ולקוחות אחרים של החברה יועברו בצורה מסודרת לסוכנות נסיעות בעלת רישיון. כמו כן עליהם להסיר השילוט של החברה המצאה אותם עם "ברק תיירות" בע"מ ולהחזיר הרישיון למשרד התיירות. (עש"ת למ"מ)

בפלילים

שנתיים וחצי מאסר לנאשם באינוס קטינה

נאשם באינוס קטינה והדחה בחקירה נידון אתמול בבית־המשפט המחוזי בתל־אביב למאסר 4 שנים, מהן שנתיים וחצי בפועל.

השופטים ציינו כי הנאשם, אבישי כהן, בן 29, מבית־דגן, השתמש בטענת רמייה כלפי הקטינה, גרם לכניסתה למכוניתו וכך התאפשר לו להסיעה למקום נידח ולבצע בה את זממו.

התובעת, עו"ד פנינה גיא, טענה, כי ב־21 בנובמבר 1981 הגיע כהן לבית הקטינה ושיכנע אותה לשבת במכוניתו. היא הסכימה משום שהכירה אותו ואז הסיעה ללא הסכמתה לדרך עפר בקרבת הים ביפו ואנס אותה בתוך המכונית תוך שימוש בכוח.

התובעת טענה להלן, כי יומיים לאחר מכן, כאשר הקטינה מסרה תלונה במשטרה, הגיעו לביתה אשתו של הנאשם ואחותו, לקחו את הקטינה לבית הנאשם וניסו לשכנעה לחזור בה מהודעתה במשטרה. גם הנאשם מצידו ניסה לשכנעה שתחזור בה מתלונתה, כאילו לא היו דברים מעולם.

בגזר־דינם ציינו השופטים יעקב מלץ, יוסף גולדברג ושרה סירוטה, כי הנאשם ניצל את פער הגילים בינו לבין המתלוננת וגם את עובדת היותה מבאי ביתה של אשתו כדי להשיג את מטרתו. (עתים)

בן 71 — למאסר על מעשה מגונה בבת 6

מאת שלי יחימוביץ', כתבת "על המשמר"

עמוס אבוטבול, בן 71 מבאר שבע, נידון אתמול בבית־המשפט המחוזי בבאר־שבע ל־14 חודשי מאסר, מהם 3 בפועל, לאחר שהורשע בביצוע מעשה מגונה בילדה בת 6.

בכתב־האישום נאמר, כי האיש הפשיט את הילדה, ליטף אותה וביצע בה משגל אוראלי. הוא הודה בכל המעשים שיוחסו לו. פרקליטו, עו"ד אלי ביתן, אמר, כי לנאשם יש ילדים ונכדים וכי ניסה להתאבד לאחר המעשה. על הילדה בת ה־6 אמר עו"ד ביתן, כי "היא תיארה לנו בדיוק איך נראה חשיש והיא לא כל־כך תמימה". התביעה ביקשה להטיל על האיש עונש כבד.

השופט המחוזי אמר בגזרו את הדין: "הנאשם הורשע בעבירות בזויות ושפלות, שנעברות בדרך־כלל בגין ליקוי נפשי. קשה להניח שאלמנט ההרתעה קיים בכלל במקרים כאלה". השופט גם המליץ כי הנאשם ירצה את עונשו בעבודות חוץ.

חשוד בגניבת מיליונים לקה בהתקף לב במעצרו

צבי בר־לב, בעל משרד לניהול חשבונות מנהריה החשוד בגניבה למעלה מ־100 מיליון שקלים מלקוחותיו, לקה בהתקף לב בעת היותו במעצר משטרתי ואושפז בבית־החולים הממשלתי בנהריה.

בר־לב נעצר בשבוע שעבר ל־9 ימים בפקודת בית־משפט השלום בעכו, בחשד כי שילשל לכיסו 81 מיליון שקל, אותם קיבל משני מהנדסים שאת חשבונותיהם ניהל, כדי להעבירם למס הכנסה לביטוח לאומי ולשלטונות מס ערך מוסף.

במהלך חקירתו במשטרה התקבלו תלונות נוספות של 10 בעלי עסקים, אשר לפיהם לא העביר לשלטונות המס כספים שנתנו לו.

בתקופת מעצרו וחקירתו על־ידי משטרת מרחב הגליל חש ברע והועבר לביה"ח הממשלתי בנהריה, שם הוברר כי לקה בהתקף לב. (עתים)

לטובה ומשפחת סטריץ

אתכם באבלכם על פטירת
ראש המשפחה

אריה סטריץ ז"ל

א. סוירשטיין ובניו בע"מ
וצוות העובדים

אנו משתתפים באבלם של
חנה זלמנוביץ' ומשפחתה
במות
האח

קיבוץ מגידו

לרות ויהושע לרר
למשפחות להט, לשם, מור

תנחומים במות
רחל פריימן

קיבוץ שער־הגולן

במלאת שלושים לפטירת חברנו היקר

צבי גופר (פרידהופר)

עליה עם זכרו העליה לקברו לגילוי המצבה
תתקיים ביום רביעי, 1.1.86, בשעה 15.00

המשפחה
קיבוץ ניר־דוד (תל־עמל)

לאליהו רגב (צצה)

אבלים איתך במות האב

שמואל רגב

גבעת חביבה
והדור הצעיר